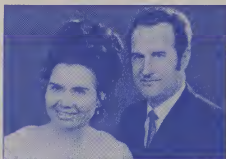
ВІСТІ
КОМБАТАНТА

2

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2013

Nadia Kostruba Estates Inc.

Заснувавши Фундацію в імені і у світлу пам'ять своєї коханої дружини Наді, я втілив в життя ідеали допомоги, якими ми керувались впродовж всього нашого щасливого подружнього життя.

Це підтримка і сприяння розвитку і діяльності
- української Церкви,
- суспільно-громадських і політичних організацій в Канаді і Україні,
- української молоді і студентства,
- видавничої діяльності УДО та СУМу,
- спонсорування важливих національно патріотичних проектів та проведення різноманітних акцій для процвітання України та добра українців у світі.

Евген Коструба
Президент Фундації

ВІСТІ КОМБАТАНТА

Рік 2013 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 2 (274)

ЗМІСТ

Закінчення на ст. 108

2

2013

ВІСТІ КОМБАТАНТА

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА,Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді

РЕДАКТОР: Роман Колісник

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERAN'S NEWS, quarterly published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soildiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody - Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

НОВА АДРЕСА ➜

VETERANS' NEWS
15 LaRose Ave., Apt. 614
Toronto, Ontario, Canada
M9P 1A7

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

УКРАЇНА
Євген Куцик
вул. Личаківська, 37а/2
м. Львів 79010
Україна—Ukraine
тел. (2) 76-7313

АНГЛІЯ
Mr. S. Wasylko
4 The Hollows, Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND
тел. (0115) 981-8978

АВСТРАЛІЯ
Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by
Creative Touch
COMMUNICATIONS

Printed by

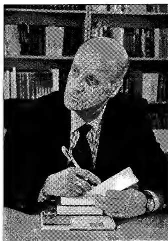
TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
1-800-216-9136 www.trident-printing.com

Коментар

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

СУСПІЛЬСТВО АКТИВІЗУЄТЬСЯ ПРОТИ ТЕЛЕДЕБІЛІЗАЦІЇ

Інформаційний простір, влада й опозиція

Хотілося б побачити, того (звичайно з умовою, що це будуть не Азаров, Табачник, Ківалов, Костусєв, Симоненко со товаріщі), хто заперечуватиме цю тезу: інформаційний простір України загрожений із першої хвилини її існування в новому статусі. І ці загрози щодалі наростали–кожен день, який віддаляв колишню колонію від метрополії, щодалі більше мобілізував проімперські сили на інформаційну війну з Україною. В цій війні Росія використовує найрізноманітнішу зброю: звичайну демагогію з усіх можливих трибун про те, що, мовляв, Україна–елементарно неповноцінна державна структура, а тому й приречена на загин; брутальну окупацію всього інформаційного простору–радіо, телебачення, газети, засипання всієї нашої території книжками антиукраїнської спрямованости; фінансування „п'ятої колони", котра також випродуковує антиукраїнський інформаційний продукт. (Економічна блокада, перманентний політичний шантаж і повсякчасне підгодовування всіх табачників, колесніченків та компартійців–окремі теми для іншої нагоди).

При появі на російському владному олімпі Владіміра Путіна інформаційна канонада з Москви значно посилилася. Методи ведення інформаційної війни північного сусіда справді винахідливі й щорік вони урізноманітнюються. Натомість українська сторона не те що навіть не робить жодних зусиль, щоб давати належну відповідь, а все шукає запобігливі сценарії і сюжети для того, щоб заспокоювати Росію, щоб артикулювати свою цілковиту безамбіційність на самостійну політику, готовність не виходити з ролі її сумирного васала, аби не прогнівити грізного сюзерена.

„П'ята колона", бачачи таку переляканість і запобігливість влади, шаленіє в своїй агресивній українофобії. Вона також веде війну з Україною. Війну проти нас на нашій території. І, схоже, серйозно організовану оборону ми намагаємося замінити патріотичною

патетикою та обуреним лементом. Чи можемо уявити собі, що в обороні української мови, української ідеї взагалі стали ті, хто претендує на героїв нашого дня,–Яценюк, Турчинов, Кожем'якін, Кличко? Голосно тавруючи владу взагалі, вони або мовчкують, або ніяково щось там шепчуть, коли треба голосно й виразно сказати про інформаційну окупацію України, про тотальний наступ новітньої русифікації. Добре пам'ятається, як після прийняття ганебного закону Ка-Ка ці претенденти на гетьманські папахи з'явилися на годинку під Українським домом, де були акції протесту. Покрасувалися перед телекамерами, а далі заквапилися до своїх дорогих іномарок і хутенько подалися до значно важливіших для них, аніж оборона української мови, справ. Звичайно, в усіх опозиційних силах є справді віддані українській справі люди. Не можна узагальнювати, стверджуючи, що наша опозиція в національному вимірі безнадійно ялова. Однак саме головні її дійові особи–за винятком „Свободи" Тягнибока–жоднісінького разу не виявили якихось національних сентиментів. Тут вони анічим не відрізняються від совківсько-комсомольської плеяди а ля Тігіпко.

До речі, вони обурюються: що це, мовляв, за народ такий–його закликаємо до повстання, а він – не повстає?! Можливо причина не в народі, а в вас? Чому люди вагаються йти за вами? Ви всі–за незначним винятком–уже були у владі й нічого не зробили в обороні українства. Тому людям не дуже віриться, що ви братиметеся до цього, знову прийшовши до влади. Посполитого рішення за вами не прогнозується. У нас немає проблеми спаду патріотичних настроїв загалу. У нас є велика проблема справді національних лідерів. Це десь там–Ґанді, Ататюрк, Валенса, Гавел, а в нас–Яценюк, Турчинов, Кожем'якін. Ось у чому безнадійна злиденність української (чи ж таки української) політичної еліти. Добре, що в парляменті з'явилися національні пасіо-нарії „Свободи". Злет цієї політичної партії глибоко симптоматичний–він діягнозує: суспільство чекає націонал-радикалів; воно готовно їх підтримує. Саме з ними воно пов'язує національну оборону на всіх фронтах.

А тепер–про владу. Бо в такій розмові претенсії до неї мають адресуватися в першу чергу. Хоча як тут не згадати Тичинине: „До кого говорить?!"

Вже давно зробив для себе гірке відкриття: мабуть, немає на світі подій чи обставин, котрі навчили б чогось українську владу. І–не тільки сьогоднішню, а й учорашню чи позавчорашню. Затято, з туполобною впертістю наступає вона на ті ж самі граблі і править своєї–якраз тієї, яку б владі й не годилося б правити, бо аж надто вона непристойна в часи надіндустріяльної цивілізації в інформаційному суспільстві. В далекі монархічні епохи, коли новини поширювалися зі

швидкістю руху диліжансів, і коли правителі були зовсім заховані від очей народів, і коли у правителів здебільшого вірили в тисячу разів більше, аніж у себе, тоді не мали жодного значення ні ідеології, ні політтехнології, ні соціологічні опитування, ні футурологічні візії. Не було ніяких рейтинґів, аналітичних лябораторій, інститутів стратегічних досліджень, і недержавних досліджень і недержавних організацій. Життя було просте і зрозуміле, як пісня солов'я. Все у владі було леґітимне, бо оперте на силу й традицію; ні про які форми демократії навіть не підозрювалося, ні на які діялоги влади й мас не заносилося. Очевидно, нашій владі саме в таких часових координатах найкраще існувалося б. Саме там вона була б, як мовиться, цілком на місці. Бо в нашому часі вона справляє враження безнадійно дрімучого, ґротескно замшілого анахронізму. Спостерігаючи за її „ґрацією", що нагадує слона в посудній крамниці, з острахом думаєш: а на що вона наступить цього разу? Що саме тепер розлетиться вдрузки від її незґрабних поворотів?

Не згадуватимемо тут усоте сумнозвісні харківські угоди чи незліченні ескапади на адресу злополучних „папередніків" та інші сюжети з такого розряду, які промовисто показують, що влада не має ані справді державницької стратегії, ані нормального тону спілкування ні з опозицією, ні з людністю країни. Влада блефує, шантажує, погрожує, захлинається в демагогічних руладах. Їй ніяк не хочеться–чи не можеться–братися до справи з тим спокійним прагматизмом, котрий завжди вирізняє справжніх професіоналів.

Економічні аналітики стривожено говорять про неймовірний хаос в економіці, про нечувану там корупцію й усе, що перебуває в тіні, про майже леґальне розграбовування України через вигадливу систему „відкатів". Нам же виразно помітна цілковита безпорадність влади в гуманітарній сфері й антиукраїнські тенденції в освіті цілковито відданій на відкуп штатному українофобові Дмитрові Табачнику. Діяти так, як діють на гуманітарному полі владці, можуть або вороги цієї держави, або ж безнадійні невігласи.

Арґументи на цю тему.

Інформаційний простір України майже цілковито здано Росії. Шкода від цього для державного й національного будівництва така, що її просто важко й виміряти. На телебаченні все розглядається через російську оптику. Завдяки цьому відкриваються широкі можливості для маніпуляції свідомістю населення України. На нашому телебаченні демонструються нескінченні кіносеріяли про так звану Велику Вітчизняну війну, пронизані духом радянського шовінізму й мілітаризму. В цій кінопродукції, хоч вона й датована нашими днями, відчувається нафталінний дух совдепівської пропаґанди. І такими фільмами, й багатьма іншими передачами нас

опускають у „совок"; реставрація якого відбувається однаково прискорено і в освіті, і в усьому тому, що претендує називатися культурою та мистецтвом.

На телебаченні владарюють закликані варяги на взір Кисельова-першого чи Кисельова-другого або ж незамінного Шустера, що став своєрідним телеталісманом влади. Наївно було б сподіватися від них бодай якогось українського сентименту–ці кондотьєри приїхали в чужу країну й запопадливо відробляють гроші своїх роботодавців.

„Незнание страны, обычаев и лиц, встречаемое чаще у девиц..." („Незнання країни, звичаїв та осіб зустрічається частіше у дівчат..")– писав трохи з іншого приводу Олексій Костянтинович Толстой. Ці слова, виключаючи з них „девиц", згадуються щоразу, коли хтось із цих телепапараці відкриває рота й починає виголошувати своє „просвещенное мнение" (свою „освічену думку") з приводу тих чи тих ситуацій нашого життя. Дивно, але ми привчені до політкоректности, все це терпимо. Більше того, дехто з наших теленарцисів регулярно ходить на всі ці шоу буцімто представляти там опозицію, буцімто для того, щоб звернутися до українського народу й сказати йому правду про все. Але–не каже. Або каже не всю правду. Бо аж усю–невигідно. Саме для них. Більше Шустер не запросить „посвітитися". Отак і грають на телешоу кандидати в народні герої ролі, відведені їм Шустером у Шустерових політичних водевілях. Жоден не тупнув ногою і не сказав: „Це–ганебний, злочинний антиукраїнський шабаш!" Майже всі люб'язно всміхаються, всі так бояться бути неполіткоректними, прагнуть не випасти з рамок там культивованого антиукраїнського бонтону.

Українці мають слабину–всі свої найкращі сподівання пов'язувати зі своїми вождями. А вожді після Майдану, так підступно українців зрадили. Ще одна ілюзія відійшла в історію. Але, як бачимо нині з настороженого ставлення людей до квазіпатріотичної риторики зверхників опозиції, суспільство вчиться на своїх помилках. Воно вже не бачить у провідниках опозиції те, що хочеться побачити. Це вже зовсім інша оптика. Це–одужання від колективного ідеалізму, що супроводжував помаранчеву революцію. Здається, вже й теледебілізація сьогодні втратила колишню ефективність.

Суспільство поволі прозріває й активізується.

Все це теж найбезпосереднішим чином пов'язано і з проблемами інформаційного простору. Бо, маючи таку якість влади й таку природу опозиції, українська людність доходить розуміння: оборона держави–і в інформаційному просторі–це передовсім її обов'язок і її клопіт. Це надто серйозна річ для того, щоб її полишати на наших легковажних і національно недокрівних опозиціонерів.

А про владу, то вже й мовчимо.

Роман КОВАЛЬ

ЛЕКЦІЯ ПРО ДОБУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Роман Коваль

Щоб адекватно висвітлити події 1917–1920-х років, необхідно визначитися з термінологією, адже часом люди використовують ті самі слова, але вкладають у них різний зміст, часом і протилежний. Для прикладу термін „отаманщина" багато хто використовує як синонім анархії, хоч академічні словники кажуть інше: отаман, або тюркською „атаман", означає старший батько, великий батько. І справді в українській традиції отаманом називали найавторитетнішого представника громади–керівника козацького загону чи села.

Не сприяють пізнанню істини і т. зв. московські історики–представники нації-завойовника, які з метою обґрунтувати право російського народу на чужі землі, на чужу історію, вводять в обіг не наукові терміни, а пропаґандистські. А оскільки ці поняття пропагує потужний мас-медійний апарат імперії впродовж десятиліть, вони стають звичними, загальноприйнятими, як би правдивими. І українські історики, особливо ті, що отримували освіту в радянських вищих школах, намагаючись відтворити правдиву історію свого народу, не можуть якісно виконати свого завдання, бо перебувають у полоні хибних ідеологем.

Візьмемо термін „колективізація". Скажіть, що поганого в цьому слові?! Та воно ж позитивне! Московські пропаґандисти застосовують цей евфемізм, щоб приховати злочини Москви. Це ж слово використовують й українські історики, які, здавалося б, прагнуть повернути своєму народові правду. А то ж була не колективізація, а інтеґральне пограбування українського села Москвою, безмежне насильство над українським хліборобом! То був заспів Голодомору 1932-1933 років. Так і треба писати!

Ось ще приклад: визначення „куркуль". Саме так Ленін називав українського господаря. Він вважав куркулем „будь-якого селянина, який зібрав хліб власною працею, навіть без застосування найманої праці, але який ховає хліб, перетворюється на експлуататора, кулака, спекулянта". Ця неґативна інтерпретація впроваджувалася на державному рівні, щоб виправдати московський грабунок мільйонів українських господарств. Логіка проста: якщо створено неґативний образ людини, то співчуття він у своєму горі вже не знайде. Те саме стосується і нашого народу. Більшовицька Москва наполегливо формувала образ українського народу–як „куркульського", в якого треба забрати „надлишки" хліба. Російські більшовики у своїх листівках люто сичали про „жирне" селянство Херсонської губернії. Їх обурювало, що українці жили заможно!

Чому українські історики та краєзнавці бездумно переймають московські пропаґандистські кліше?! Ось читаємо в Інтернеті замітку українського автора про станцію Кожанку, що на Київщині: „У 1930 році зі ст. Кожанка та інших здійснювався вивіз заарештованих куркульських сімей, які противилися суцільній колективізації".

Скажіть, на чиєму боці буде наш юний сучасник, який мало що знає про історію московського завоювання України? Чи не подумає він десь так: „Ну, оскільки вони зривали колективізацію, то, напевно, правильно їх вивезли"…

Історики, які намагаються висвітлити війну 1917–1920-х років, неправомірно використовують і такі московські визначення як „радянська влада" та „диктатура пролетаріяту"–попри те, що ніякої радянської влади і диктатури пролетаріяту не було.

Пролетаріят було позбавлено прав, як і селянство. Так, він мав певні переваги перед селянством, наприклад, йому давали мізерні „продпайки", але ж від влади він був відсторонений! Була диктатура більшовицької партії, точніше її верхівки, абсолютну більшість якої складали люди двох національностей–єврейської та російської. Тож, намагаючись відтворити події тієї доби в Україні, і писати треба не про диктатуру пролетаріяту чи радянську владу, а про диктатуру чужинців і про боротьбу проти неї.

Вивчаєш чотири томи кримінальної справи на отамана Орлика та його козаків, і бачиш, що на лаві підсудних–самі українці, яких звинувачено в „контрреволюції" та „бандитизмі", по інший ж бік (мова про слідчих, прокурорів, суддів, комісарів, червоних командирів)–в абсолютній більшості росіяни та євреї,–саме вони вирішували жити чи не жити українцям. Вивчаєш шість томів кримінальної справи на отамана Гайового і бачиш–на лаві підсудних 36 українців, а вирішує їхню долю слідчий Флейшман. І так у всіх справах проти діячів Визвольного руху!

В Україні точилася запекла міжнаціональна боротьба за право володіти цією землею, а московські пропаґандисти десятиліттями товкли про класову боротьбу, про громадянську війну. Оце підступне московське визначення–„громадянська війна"–приховує аґресію Совнаркому, окупацію російським червоним військом України і боротьбу українців проти окупантів, власне Національно-визвольну боротьбу українського народу.

У жодному російському підручнику нема й слова про Визвольну боротьбу українського народу проти російської окупації, зате в книгах наших дослідників не бракує висловів на кшалт „громадянської війни", які підважують боротьбу українців за свою державу".

Роман Коваль–громадський діяч, письменник, краєзнавець, дослідник історії Визвольної боротьби українського народу першої половини XX століття.

Юрій ШУХЕВИЧ

ТРЕБА ВИХОВУВАТИ НА ПЕРЕМОГАХ, АЛЕ Й ПОРАЗКИ МОЖНА ПОДАТИ ПІД ПРАВИЛЬНИМ КУТОМ

Починати виховувати дитину треба відразу з пелюшок, прищеплювати їй любов до рідної мови, пісні, культури, з віком до історії. Колись хтось запитав одного із древніх грецьких філософів: „Коли треба починати виховувати дитину, бо моя вже має рочок?", то філософ сказав, що то вже занадто пізно. Треба самому знати трохи історію і культуру, мати любов до всього українського.

Мене виховували з маленьку. В дитинстві батьки читали Шевченка. Потім і складніші речі: оповідали про гайдамаків, козаччину, ще інші речі. Завжди говорили так: ми–це ми, це наша мова, наш звичай, наша вишиванка, наш національний одяг. А по той бік–не наші.

Один проповідник говорив, що те, що закладеш років до 12-14, залишається на все життя, те, що до 18, залишається на певні роки, а те що після 18–одноднівка, людина запам'ятала і дуже швидко забула.

Релігійне виховання грає дуже велику ролю. Усе має бути у комплексі. Релігія також виховує любов до людини й до свого народу, обов'язок перед спільнотою, у якій ти народився й живеш. Наші отці, щиро кажучи, дуже часто тепер грішать у тому, що більше виховують любов до грошей, ніж до Батьківщини, народу й віри.

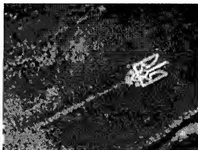
Пласт проводить патріотичні й виховні акції під час таборування. Колись були розроблені комплекси виховання дітей. Вони мали довгі традиції, які були за радянських часів перервані і замінені піонерськими організаціями.

Часто нас виховують на тому, що „нас били і ми дуже постраждали". Тоді з'являється комплекс меншовартости. Так, були поразки і їх треба вчити, але виховувати треба на перемогах. От ми почали незалежність зі святкування „Берестечка", а треба було почати зі святкування „Жовтих Вод", „Корсуня", „Зборовської битви", „Конотопу". Треба було виховувати наших людей і молодь на перемогах у першу чергу. Для прикладу, Крути. З військової точки зору–це поразка, але з точки зору духу–це перемога. Хлопці пішли на явну смерть, але в ім'я ідеалістичних переконань. Або бій під Берестечком. Ті, хто захищали відступ військ, які виводив Богуцький, всі полягли. Однак це теж перемога людей, які жертвували життям в ім'я вищих ідеалів. Тому поразки теж можна подати під правильним кутом.

Юрій ШУХЕВИЧ, політичний діяч, член Української Гельсінкської Групи, політичний в'язень, Герой України, голова УНА-УНСО

Gazeta.ua

ТРИЗУБ, ЩО ВИДНО З КОСМОСУ

90-річний гуцул Анастасій Козак самотужки вирубав чагарі на горі неподалік села Остриня Тлумацького району на Івано-Франківщині, кілька місяців носив каміння та садив дерева. І ось результат–на схилі біліє Тризуб, який видно з космосу.

Як пояснив Анастасій Козак, таким чином він вшановує пам'ять своїх загиблих побратимів з Української Повстанської Армії.

Каміння на гору Козак носив власноруч у звичайній господарській сумці, де поміщається 10-12 кілограмів найбілішого гірського мергелю. Від кар'єру треба було подолати майже кілометр. За літо виніс на гору більше вантажівки каменю.

Закінчивши викладати камінь, уздовж контуру тризуба пан Анастасій посадив смерічки та туї. Щодня поливав дерева. Воду носив руками. Старенький не приховує–було важко. Та образливо–від байдужости односельців: „Мій сусід говорив, що я гору псую, ..худоба йшла, м'яла Тризуб, я сварився".

Аби його творіння було довговічним, пан Анастасій викопав на схилі своєрідний фундамент для Тризубу–канави, щоб каміння не змістилося.

Обране упівцем місце–напрочуд вдале. Державний символ видно не лише з усіх околиць Острині, але й з траси „Івано-Франківськ–Київ". І навіть з космосу–завдяки рівним лініям і вражаючому розмірові білий кам'яний тризуб добре проглядається на електронних картах.

Про це йдеться у матеріялі журналістів телеканалу ZIK.

„КРАЇНА ВІЛЬНИХ І ДОМІВКА ШАХРАЇВ"

Буття, свобода й переслідування щастя–це фраза в Акті Проголошення незалежности щодо американського стилю життя.

Але також і шахрайство. І брехня.

Засоби масової інформації наймали цілі армії репортерів для провірення фактів, висловлених у промовах президентських кандидатів. Фірма „Ґолдмен Сахс" заплатила 550 мільйонів долярів, щоб полагодити оскарження щодо фальшивої інформації інвесторам про гіпотеки. Середня школа ім. Стуйвесанта в Нью-Йорку повідомила, що 71 учень пошахрував у червні іспити.

Один учень, який вживав шахрайку на іспиті з хемії, оправдувався тим, що цим заощадив собі доволі часу на інші корисніші зайняття чи

на сон. „Якщо б я чесно писав іспит, я його не здав би. А хто хоче невдачі? Ти можеш студіювати дві години й отримати оцінку 80, або заризикувати й мати 90".

Інший учень заявив, що він не поважає вчителя французької мови, тому присвятив більше часу на інші предмети й пошахрував кінцевий іспит з французької. „Я скористав з того, що інші учні голосно обговорювали відповіді, то чому я не мав би був прислуховуватися до їхньої розмови?"

Що рибалки люблять брехати про величину зловленої риби, кожний знає, але нові способи шахрування в турнірах–це інша справа. Хоч премії висотою 100 й навіть 500 тисяч долярів причинюються до таких шахрайств. Змагуни-рибалки ловлять рибу наперед і привозять її на турнір. Навіть мертву!

Курт Куллі, охоронець у парках Тексасу, провів слідство у 30 випадках шахрайства у рибних турнірах і вважає, що це такий самий злочин, як грабунок банків.

Він заробляє 60 тисяч долярів річно. Але Брадлей Біркенфелд, колишній банкір UBS, „заробляв" 4 600 дол. на годину, відбуваючи покарання в тюрмі за шахрайство. Він отримав 104 мільйони долярів з Федерельної державної скарбниці як премію за те, що виявив секрети швайцарських банків, в яких американці вкладали мільярди долярів, щоб не платити податків.

Він вийшов з в'язниці в серпні й мусить заплатити 35 мільйонів долярів податку. Все таки йому залишиться 73,6 мільйонів.

Подано за статтею Тома Браді в „Нью-Йорк Таймс

НІМЕЦЬКА МОЛОДЬ У КИЄВІ: „МИ ПРИЇХАЛИ, ЩОБ ЗРОЗУМІТИ МИНУЛЕ"

Близько 90 молодих людей з різних країн, а це старшоклясники й студенти не лише з Німеччини, а також з Франції, Австрії, Польщі, отримали можливість ліквідувати історичні прогалини в своїх знаннях. Поїздку організував Бундестаґ–німецький парлямент.

Для більшости західноевропейської молоді Україна в історичному контексті залишається білою плямою. Тому вони стали учасниками програми „Східна Европа–місце злочинів націонал-соціялізму".

Молодь відвідала й музей Голодомору. Як з'ясувалося, майже ніхто з них ніколи не чув про цю трагедію. „Не знала, що загинуло так багато людей. Це шокує, що керівництво СРСР вбивало власних людей", – зауважила одна з учасниць програми й додала, що її вразило те, що і в сучасній Україні після цього так багато людей лояльні в ставленні до радянської влади.

Президентство

Олексадер МОТИЛЬ

ІНФОРМАЦІЙНА БУЛЬБАШКА ЯНУКОВИЧА

Переклад з англійської

Один з кращих слідчих журналістів України, Сергій Лещенко, нещодавно з'ясував цікаві інформації про президента Януковича, які мене зворушили. Прочитайте уривки з його блогу:

„Але те, що Янукович не чує журналістів–це півбіди. Він не чує своїх співгромадян. Він прокидається у Межигір'ї, оточенім шестиметровим парканом, яке віднедавна охороняють не просто бійці „Беркуту", а протиповітряна оборона Збройних сил України.

Маґістраллю Київ–Нові-Петрівці, яку було повторно відремонтовано після його інавґурації, Янукович мчить до Києва у броньованому кортежі. Перекритими вулицями пробирається на Банкову, де потрапляє в закриту капсулу адміністрації президента. Єдине, що він бачить з вікна–це „потьомкінську деревню".

Коло спілкування Януковича обмежено лише найближчими соратниками, друзями на полюванні та запопадливими підлеглими. Кожен вихід Януковича у люди супроводжується сотнею охоронців та зрежисованими подяками від співвітчизників за „покращення".

В робочому кабінеті Януковича немає комп'ютера. Це–у президента 46-мільйонної нації, в середині другого десятиліття 21 століття! Тобто Янукович позбавлений навіть гіпотетичної можливости отримувати незалежну інформацію, окрім тої, яку через моніторинґи підготовленої його прес-службою–яка, до речі, засекречена.

Іншими словами, у Януковича немає точок перетину з реальним життям. Тому, коли він промовляє до нації, він спілкується сам з собою, зі своїм відображенням у дзеркалі.

І кожен, хто дивився на прес-конференцію Януковича, міг переконатися–інформаційна цінність цього заходу наближається до нуля. Новин він не повідомив. Критичні запитання його не обходили. Корупційні підозри він не почув. Думка інших його не цікавить.

І немає комп'ютерів в офісі Януковича. Немає!"

Лещенко занадто чесний журналіст, щоб говорити неправду, тому, коли він каже, що Янукович не має комп'ютерів у своєму офісі, це

чиста правда. Це також означає, що у нього немає Інтернету, ні Skype, ні електронної пошти.

Розглянемо наслідки цього факту.

Напочаток, Президент не читає мого блогу. Чорт з тим.

По-друге, він цілковито відрізаний від величезної кількости інформації, яка циркулює в Інтернеті. По суті, глобалізація обійшла Януковича або, точніше, він вирішив проіґнорувати цю справу. Сьогодні не потрібно бути Біллом Ґейтсом, щоб стати успішним політиком, але я, хоч убий мене, не розумію, як хтось, що не має доступу в Інтернет, може знати, що відбувається в його країні та у світі.

По-третє, добровільна ізоляція Януковича означає, що інформацію, яку він дістає, фільтрують, вибирають, можливо, за покроєм його поплічників. Звичайно, вони знають, що бос хоче почути гарні речі, так, дуже ймовірно, вони не передають йому поганих новин. Ви думаєте, що підлесники діють всюди на світі так само, але, коли лідери мають доступ до своїх джерел інформації, вони можуть принаймні скривитися, коли їх годують тільки хорошими новинами. Янукович, очевидно, не може дізнатися, коли йому засумніватися.

Нарешті, коли Янукович знову заговорить про електронну владу та відкритість, ви будете знати, що він просто собі кепкує.

Не дивно, що Янукович на прес-конференціях завжди посміхається, киває, і абсолютно нічого не скаже. Одна така вистава відбулася 1-го березня. Журналісти запитали його, чи його син, стоматолог Сашка юньйор, так метеоретично вискочив з лахів і став мультимільйонером, не завдяки його приятелям, які є при владі? Ось що відповів Янукович:

–Ви можете направити це питання до нього особисто. Наскільки я знаю, він має більше часу і зустрічається частіше з пресою. Ніхто не відмовить вам. Запитайте, і він скаже вам. Я не знаю деталів. Він знає, що робить та має хорошу команду.

Більшість журналістів, ймовірно, думала, що Янукович був непевний. Я так не думаю. Чому ми мали б так сприймати? Якщо весь світ знає про щось, то чому Янукович не знає теж?

Повернімося до 11 грудня 2012 року. Експлозивний Януковича син, Віктор юньйор, написав наступне:

–Важко уявити собі майбутнє України, коли 60 відсотків її адміністрації не знають, як користовуватися комп'ютером. У нас достатньо молодих, сміливих, заповзятливих людей, які могли б легко замінити всіх тих, хто „застряг" в минулому.

Цей раз, юньйор попав у ціль. Практично будь-яка молода, смілива і підприємлива людина в Україні може легко замінити президента, який застряг у бульбашці його власної роботи.

(Alexander J. Motyl's blog)

Україна сьогодні

НЕ ТАКЕ БАРВИСТЕ СЬОГОДЕННЯ

Як Україна опинилася між політичними, економічними і мовними таборами.

Переклад з англійської

Для тих, хто пише про Україну, мова завжди стає проблемою. Не українська, якою говорять в західній частині країни, ні російська, що досі панує на сході, але мова, потрібна, щоб описати політику держави. Нормальною мовою цього не можна осягнути.

З Віктором Януковичем, президентом з кримінальним минулим, і його головним суперником Юлією Тимошенко у в'язниці, Україна явно не демократична. Але й не диктатура. Політична влада є засобом збагачення, а не управління державою. Вуличні протести не вистачають, не через страх репресій, але тому, що Україна все більше атомізується. Опозиційні політики є продовженням бізнесових груп, проти яких, як вони твердять, вони борються. Правила є гнучкими, довіра змінлива, а еліти, відповідальної за правління держави, майже не існує. Олігархи трактують Україну як дійну корову. Корупція так повсюдна, що важко собі уявити, що ще щось залишається в державному бюджеті. За словами одного іноземного спостерігача, Україна „нагадує автомобіль в тумані без світла і без карти". Дивно, як це все ще працює.

Але це не йде якимось конкретним маршрутом. Росія натискає, щоб Україна вступила в Евразійський союз, а Европейський союз, як і раніше, намагається заманити Україну в асоціяцію та угоду про вільну торгівлю. Вибір Януковича, здається, виправдовує назву „Україна", що походить від слова „окраїна". На недавньому саміті ЕС вимагав, щоб Янукович зробив реальні кроки в напрямку політичних реформ і припинив переслідування своїх політичних опонентів, якщо він хоче укласти угоду. Однак кілька днів пізніше, головного адвоката Тимошенко Сергія Власенка, позбавили депутатства у Верховній Раді і звинуватили в крадіжці автомобіля і пограбуванні. Кілька тижнів раніше, на запитання на прес-конференції, чи йому загрожує арешт, пан Власенко показав середній палець пану Януковичу. Пан Янукович, здається, відповів на це у свій спосіб, чим викликав здивування багатьох західних дипломатів.

Тим не менш, пан Янукович навряд чи більше поступливий у відношенню до Росії. Після того як Владімір Путін, президент Росії, сердито прочитав йому урок про переваги Евразійського союзу, в тому числі й дешевого газу, Україна почала купувати газ в Угорщині, щоб бути менше залежною від контрольованого державою гіганта постачання газу Росії. Ґазпром звинуватив Україну в інтриґантстві.

Юлія Мостова, редакторка незалежного часопису „Дзеркало тижня", твердить, що ідея Януковича щодо суверенітету України ґрунтується не на почутті державности, а на твердому переконанні, що „Україну можуть розграбовувати тільки громадяни України". За ці роки українські чиновники зробили прекрасну роботу. Найбільш кричущим прикладом є сфера державних закупівель. У 2010 році, під тиском західних урядів, Україна ухвалила новий закон про державні закупівлі, щоб закрити багато лазівок. „Ми побачили в цьому наш головний успіх,–каже один західний дипломат.–Однак, цей закон зазнав 28 поправок", –додав він, зітхаючи. І зросло число державних контрактів на закупівлю без відкритих торгів.

За даними українського видання Forbes, компанії через знайомства виграли 60% всіх контрактів. Першим у списку Forbes є Олександер Янукович, старший син президента. (Він сумнівається у правдивості й методології рейтинґів Forbes). Більшість спостерігачів говорить, що мережа „сім'я", пов'язана з сім'єю Януковича, розширює свій вплив, викликаючи незадоволення деяких встановлених олігархів.

Влада „сім'я" змагалася принаймні з двома іншими групами. Першу очолює Ренат Ахметов, найбагатший олігарх України і один з найбільших у світі виробників сталі. Друга включає Дмитра Фірташа, газового трейдера, і Сергія Льовочкіна, молодшого партнера, який також є головою адміністрації Януковича. С. Льовочкін нещодавно став власником 20% найбільшого приватного телевізійного каналу „Інтер", після того, як третій партнер Валерій Хорошковський, колишній перший заступник глави Служби безпеки України, продав свою частку і залишив Україну. Він, здається, перестарався. Суперництво рясніє не тільки між кланами але і всередині них, а також і лояльність є гнучкою. Щоб забезпечити свої ставки, кожен український олігарх підтримує спектр політиків, забезпечуючи ступінь плюралізму в системі.

Політично Янукович не такий сильний, як здавалося б. В останніх парляментських виборах його Партія реґіонів отримала лише 30%, незважаючи на використання кожного написаного в книзі підступу. „Вибори не були справедливими, але результат був збитоком для Януковича",–каже один із західних спостерігачів. Його суперники, в тому числі блок Тимошенко, скріплений екс-спікером парляменту Арсенієм Яценюком, Партією „Удар" Віталія Кличка, чемпіона світу з боксу, і партією правих націоналістів „Свобода"–разом одержали понад 50% голосів виборців. Якби не Януковичева маніпулянія з Виборчим кодексом, він не був би при владі.

Його поразка була найяскравіша в Києві, де правляча партія отримала менше 13% голосів. Перспектива виграти вибори мера, тим самим створюючи політичну плятформу для поразки Януковича на

виборах у 2015 році, скріпило активність суперників президента. 2-го квітня близько 4000 рушили до Верховної Ради з вимогою провести вибори мера Києва в червні. Це було далеке від Помаранчевої революції в Києві в 2004 році, коли анульовано сфальсифіковані вибори Януковича на президентських виборах. Розчарування результатами Помаранчевої революції робить її повторення менш імовірним. Але українці починають розуміти, що їх майбутнє не залежить від малювання політиками схем їхніми кольорами, але від правил та установ, які можна описати нормальною мовою.

Financial Times, 6 квітня 2013

Ігор ЛОСЄВ

ЯК УКРАЇНА ГОДУЄ ЧУЖЕ ВІЙСЬКО

Відомий вислів „Хто не хоче годувати своє військо, буде годувати чуже" втілюється на наших очах у сучасній Україні. З одного боку, влада постійно скорочує Збройні Сили України, мотивуючи це тим, що бракує коштів, з другого–знаходить чималі суми, щоб робити коштовні подарунки Російській Федерації. Часто-густо можна побачити на телеекранах чи прочитати в газетах відчайдушні звернення батьків хворих дітей про те, що для порятунку життя їхньої дитини потрібні кілька десятків тисяч евро чи долярів США. Держава, що чомусь називає себе українською, не має грошей на те, щоби буквально купити життя українським дітям. Зате вони є, щоб допомогти такій „бідній" країні, як Росія.

Ось, приміром, міська державна адміністрація міста Севастополя віднайшла 25 мільйонів гривень, щоб збудувати дитячий садок для дітей російських вояків Чорноморської фльоти в бухті Козача, де дислокується бриґада морської піхоти ЧФ Росії. Але ця адміністрація не здатна виділити гроші на будівництво єдиної у Севастополі української школи-колеґіуму. Її пріоритети–інші. Та сама адміністрація бере на утримання українських платників податків інфраструктуру залоги російської авіяції в селищі Кача. На створення комфортних умов для іноземних вояків плянується виділити додаткове фінансування з державного бюджету Украіни.

Виникає враження, що стосовно задоволення потреб російських військ на своїй території український бюджет є безмежним. Таке відбувалося і раніше, протягом 20 років перебування ЧФ Росії на українській землі, але особливо посилилося після призначення Президентом Януковичем главою державної адміністрації Севастополя Володимира Яцуби, який є палким патріотом Російської Федерації і не приховує цього, зокрема, публічно просторікує про велич імператриці Катерини II і про Крим як найяскравіший діямант в її короні…

Держава ЧФ усередині України

Чорноморська фльота Росії в Севастополі і Криму дедалі більше набуває рис своєрідної псевдодержави зі своєю економікою, територією, культурно-інформаційною політикою, освітою тощо. Сьогодні під контролем ЧФ, за різними оцінками, від 15 до 24 тисяч гектарів землі, яку російська фльота використовує на власний розсуд, нічого не сплачуючи Україні зі своїх чималих надходжень з експлуатації цих земельних площ. Втрачена Україною вигода від цього значно перевищує всі позірні знижки на ціну російського газу. Останнім часом, не маючи жодних прав власности на землі України, російські структури швиденько приватизують те, що їм не належить.

Поступово ці території, де базується Чорноморська фльота Росії, перетворюються на приватну власність окремих фізичних та юридичних осіб, де, як гриби після рясного дощу, з'являються комерційні об'єкти. Незважаючи на обіцянки керівництва Міністерства оборони Росії припинити практику суборенди, нині на території військових містечок ЧФ віддаються в суборенду від 150 до 200 об'єктів. В окремих точках кримського півострова, що контролюються російськими військами, будуються VIP-селища, що охороняються озброєними морськими піхотинцями. Здається, Україна вже давно втратила контролю над цією частиною своєї території і втратила через бездарність і підкупність своєї влади, починаючи з 1991 року.

А поки що триває вакханалія російського мілітарного деребану української землі і власности. Як сказав помічник міністра оборони України Сергій Близнюков українським журналістам, „головний ризик суборенди полягає в тому, що території можуть бути приватизовані, земля піде в приватні руки".

„Землі, де розташовані військові частини, підпадають під поняття „землі оборони". Роздача таких земель завдає удару по національній безпеці. Об'єкт, який зараз, припустимо, є в суб-оренді, потім стане предметом довгих і нудних судових з'ясувань, внаслідок яких ми ні до чого не прийдемо. Приклад–навіґаційне гідро-графічне обладнання, маяки. Ми виграли суди, але від цього нічого не змінилося. Кожна зі сторін трактує рішення так, як вважає за потрібне",–зазначив Близнюков.

Індикатор суверенітету

Починаючи з 1991 року, державна влада України (Кравчук, Кучма, Ющенко, Янукович) демонструвала цілковиту політичну неадекватність у питаннях захисту національних інтересів України в стратегічно важливому Кримському реґіоні. Леонід Кравчук, який нині залюбки удає великого і мудрого державного діяча, фактично саботував захист українських позицій на півдні, забезпечивши Україні багаторічну проблему кримського сепаратизму і російської деструктивної військової присутности на півострові Крим.

Леонід Кучма виступив продовжувачем такої політики, що не віщувала Україні нічого доброго, підписавши вигідну Росії угоду про перебування російських військ у Севастополі до 2017 року. Чимало експертів підкреслюють нефаховість і юридичну безпорадність цього документу з огляду на українські інтереси. Нічого принципового не змінилось за „великого" вербального „патріота" України Ющенка, крім того, що деякі будинки в центрі Севастополя, наприклад, так званий готель Кіста, що належали Україні, раптом стали російською власністю. За каденції Януковича і після Харківської капітуляції України в 2010 році, Росія почувається господарем Криму і головної бази Військово-Морських сил України–Севастополя, та стрімко посилює свою експансію щоб увічнити цей статус і ніколи не піти геть із цих українських земель. А це означає, що Україна ніколи не стане повноцінною суверенною державою.

Усі важкі кримсько-севастопольскі проблеми не є принципово нерозв'язними. Але вони вимагають наявності в країні патріотичної і ефективної влади, що є носієм національної політичної волі. Принаймні можна сказати, що якщо названі проблеми почнуть розв'язуватися, якщо все це зрушить з місця, якщо в Києві згадають про обов'язки щодо свого впливу в Чорноморському басейні, то це означатиме тільки одне: така влада в Україні нарешті з'явилася… А поки що Росія фінансує діяльність сепаратистських організацій на півдні України за рахунок коштів від комерційного використання об'єктів, контрольованих в Україні Чорноморською фльотою…

Ігор Лосєв – кандидат філософських наук,
доцент катедри культурології НаУКМА

НАЙШВИДШЕ НА СВІТІ ЗНИКАЮЧА КРАЇНА–УКРАЇНА

Україна до 2050 року втратить 30 відсотків населення.

УКРАЇНЦІ МАЙЖЕ НЕ КУПУЮТЬ КНИЖОК
Видавці об'єдналися заради дешевшої книги і проти російської монополії

Низка українських видавництв об'єдналася в „Український книжковий альянс", який має на меті створення мережі з продажу українських книг за доступними цінами. Для зниження вартости книг вони плянують отримати комунальні площі на книгарні.

Про це повідомив президент асоціації видавців та книгорозповсюджувачів Олександер Афонін. „Ми будемо звертатися до президента, до уряду і вимагати виділення комунальних площ під цю мережу книгарень, де книги будуть продавати по всій Україні за однією доступною вартістю",–підкреслив президент асоціації. Він повідомив, що на сьогодні меморандум про створення альянсу підписали 11 великих видавництв, серед яких „Клуб сімейного дозвілля", „Фоліо", „Богдан", „Ранок", „Либідь", „Самміт книга", „Лаурус". За словами Афоніна, об'єднання стане відповіддю на загрозу монополізації книжкового ринку росіянами. Афонін також зазначив, що українці дуже мало читають, порівняно з европейцями. „Середньостатистичний німець купує книг протягом року на 119 евро. В маленькій п'ятимільйонній Фінляндії громадянин в середньому купує книг на 105 евро. У Південній Кореї, яку вважають одним з лідерів у технологічному і науковому розвитку,–в межах 95 евро. Я вже не кажу про Польщу, де середньостатистичний громадянин купує книг на 32 евро, а середньостатистичний українець за рік купує книг на 2,9 евро",–підкреслив він.

За словами Афоніна, ці показники свідчать про те, що рівень моральний, духовний і освітній в Україні падає.

Сніжана НЕПИЙПИВО

УКРАЇНЦІ–НАЙБІДНІШІ В ЕВРОПІ

За рівнем купівельної спроможности населення України ввійшло до дев'ятки найменш заможних держав Европейського континенту, громадяни яких зможуть витратити цьогоріч менше за 3,2 тис. EUR. Про це йдеться в дослідженні міжнародної компанії GFK.

Аналітики компанії підрахували, що в середньому 2013-го кожен громадянин викладе з кишені на оплату товарів і послуг 12,8 тис. EUR, тоді як українці та жителі ще восьми держав, серед яких–Білорусь і член Европейського Сюзу (ЕС) Болгарія–менш ніж 25% цієї суми.

Найбагатшими в Европі залишаються громадяни Норвегії та Швайцарії, які зможуть потратити вдвічі більшу суму, ніж у середньому европейці, а абсолютним лідером стало князівство Ліхтенштайн із населенням близько 35 тис. людей, які витрачатимуть у чотири рази більше.

Петро ЙОСИП

УКРАЇНЦІВ ПРИДНІСТРОВ'Я – у РЕЗЕРВАЦІЮ?!

Спілка українців Придністров'я поширила заяву з приводу проведення демаркаційних робіт на придністровсько-українській дільниці кордону. Об'єднання українців уважає, що вирішити всі наявні прикордонні проблеми без участи Придністров'я в процесі демаркації буде фактично неможливо, на цілій низці ділянок кордон іде по наділах громадян, полях фермерських господарств і садово-городницьких товариств.

„Те, що Республіка Молдова робить усе можливе, щоби демаркація проходила без участи придністровської сторони, нас аніскільки не дивує. Такою була політика Молдови стосовно Придністров'я всі ці роки. Жодні інтереси або побажання жителів Придністров'я не тільки не враховувалися, а просто іґнорувалися або придушувалися",–наголошується в заяві.

Автори документів стверджують, що й досі живе відчуття несправедливости, „коли без згоди людей 1924 року в складі України утворили Молдавську АРСР, а 1940-го об'єднали її з Бессарабією, щоб утворити ще одну республіку в складі колишнього СРСР".

„Після цих подій українці Придністров'я виявилися відрізаними від своєї історичної Батьківщини, а їхня мова й культура зазнали обмежень на державному рівні. Тільки з утворенням Придністровської Молдавської Республіки почалося відродження рідної мови й української культури на цих землях",–зазначено в заяві. Українці Придністров'я вважають, що Київ останніми роками не завжди наполегливо й послідовно захищає інтереси своїх громадян і співвітчизників за кордоном. Крім того, вони стурбовані тим, що після завершення демаркаційних робіт режим перетину кордону буде побудовано за тією ж схемою, яка діє зараз на молдавсько-українській дільниці. „Отже, виникає реальна загроза для українців, а з ними–і для інших жителів Придністров'я, опинитися в резервації без права виїзду за межі Придністров'я. Це може статися, якщо Україна й надалі йтиме на односторонні поступки Молдові,"–переконані автори документа.

ДОВІДКА

Придністровська Молдавська Республіка (ПМР)–державне утворення в Східній Європі, незалежність якого проголошено 25 серпня 1991 року, але досі не визнана іншими державами. На заході ПМР межує з Молдовою по річці Дністер, на сході–з Україною. Згідно зі законодавством Молдови, Придністров'я має статус автономного територіяльного утворення з особливим правовим статусом. Питання щодо статусу Придністров'я й досі залишається актуальним. Міжнародна спільнота визнає цей реґіон частиною Молдови, проте Молдова не має контролю над Придністров'ям. Водночас незалежність ПМР визнали інші самопроголошені республіки пострадянського простору–Абхазія, Південна Осетія та Нагірний Карабах.

Кількість україномовних українців у США в 2008 р.

New York–131,391; Pennsylvania–112,542; California–91,179; New Jersey–69,049; Illinois–47,246; Washington–46,523; Ohio–45,121; Michigan–40,292; Florida–37,946; Massachusetts–23,551; Connecticut–22,794; Maryland–22,001; Oregon–19,241; Texas–19,212; Virginia–18,893; Minnesota–15,312; North Carolina–15,298; Arizona–14,037; Georgia–12,364; Colorado–12,299; Indiana–9,315; Wisconsin–9,315; Tennessee–7,496; South Carolina–7,331; Missouri–7,287; Delaware–6,324; Nevada–5,330; Kentucky–3,878; Utah–3,605; New Hampshire–3,586; North Dakota–3,468; Iowa–2,889; Oklahoma–2,858; Idaho–2,659; Montana–2,593; Alabama–2,495; Kansas–2,392; Rhode Island–2,327; New Mexico–2,120; Louisiana–1,928; District of Columbia–1,925; Maine–1,910; Nebraska–1,869; Vermont–1,631; West Virginia–1,560; Alaska–1,439; Arkansas–1,408; Hawaii–1,065; South Dakota–931; Mississippi–756; Wyoming–453. ***Разом 920 тисяч.***

В ІТАЛІЇ ПОБАЧИЛА СВІТ КНИГА УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

Паоло Ґальваньї, італійський перекладач і популяризатор української літератури, видав двомовну італійсько-українську збірку *Made in Ukraine*, у якій представлено творчість сучасних українських поетів, переважно молодшої ґенерації–Ростислава Мельникова, Марієнни Кіяновської, Анатолія Дністрового, Ґалини Крук, Олега Коцарева, Юлії Стахівської, Павла Коропчука та Григорія Семенчука.

Паоло Ґальваньї відомий також перекладами італійською творів Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Богдана Лепкого, Олександра Олеся, Максима Рильського, Ліни Костенко, Василя Симоненка, Олександра Ірванця, Юрія Андруховича, Віктора Неборака, Ґалини Петросаняк і Івана Малковича.

Книга *Made in Ukraine* вийшла в рамках видавничої програми культурної асоціації *Thauma* (Італія), яка активно підтримує та пропаґує сучасну світову поезію, сприяє налагодженню контактів поетів із різних країн, сприяє публікаціям перекладачів світової поезії італійською мовою.

Ірина КОЛЯДА

Анатоль КАМІНСЬКИЙ
Ворвік (США)

НЕ ЗБІДНЮЙМО САМІ СЕБЕ

А. Камінський

Вже від довшого часу помічається в деяких колах нашого політикуму певне „замовчування" чи своєрідне „недоглядування" ролі УГВР (Української Головної Визвольної Ради) у визвольній революційній боротьбі ОУН-УПА-УГВР минулого століття. Складається враження, що наголошуючи лише ролю ОУН і УПА, з певних вузько-партійних чи інших причин, дехто цілево „забуває" про історичну і політичну вагомість УГВР, яка якраз і була державницьким вивершенням цієї боротьби. І яку саме і створили були ці дві визвольні формації. УПА була офіційно правно-політично визначена і визнана головним ініціатором і організатором УГВР. Про те виразно писав Роман Шухевич (Тарас Чупринка) у своїй статті „До генези Української Головної Визвольної Ради", стверджуючи, що „...для здійснення пляну створити всеукраїнський, загальнонаціональний політичний центр (цей плян зродився в колах Головного Командування УПА восени 1943 р.),- весною 1944 р., утворено Ініціятивний комітет", який „вирішив творити представництво українського народу на демократичній основі".

Це, очевидно, не применшує в жодному випадку ролі ОУН у цілому процесі створення УГВР. До речі, потреба і концепція такого всеукраїнського політичного центру обговорювалася вже раніше, напр., на III Надзвичайному Великому Зборі українських націоналістів у серпні 1943 р., а на засіданні Проводу ОУН у вересні 1943 р. вирішено було розпочати заходи для його організації. Як писала Дарія Ребет, один із основників УГВР, „осінню 1943 р. питання створення такого центру стояло на засіданні Проводу ОУН ...не лише в програмному, а й організаційному відношенні, як актуальний плян дії".

У свою чергу, як писав Лев Шанковський у своїй статті про „Ініціятивний комітет для створення УГВР", 21 вересня 1943 р., Роман Шухевич-Тур, Голова Проводу ОУН, запропонував йому взяти участь у створенні підпільної інституції, „що її завданням буде зорганізувати верховну політичну структуру для (а радше над) ОУН і УПА. Це має бути підпільний український уряд, який буде покликаний до життя підпільною формацією. Це буде щось в роді тимчасового парляменту України, очевидно, в підпіллі..."

У січні-лютому 1944 р. Головне Командування УПА висунуло практичну пропозицію створити Ініціятивний комітет, який мав поробити

конкретні заходи для створення верховного політичного керівництва. І такий Комітет був створений формально 25 березня 1944 р., його очолив Лев Шанковський, як представник УПА. В червні 1944 р. Комітет закінчив свою працю.

В склад Ініціятивного комітету входив Кирило Осьмак, інші члени–Дарія Ребет, о. Іван Гриньох, Василь Охримович, Мирослав Прокоп, Ростислав Волошин, Ілля Сім'янчук, Микола Дужий. На Великому Зборі УГВР, який відбувся 11-15 липня 1944 року у лісничівці поблизу с. Сприня в Карпатах, Кирила Осьмака обрано Президентом УГВР. У цей час Роман Шухевич, як Голова Генерального Секретаріяту (Уряду) і Генеральний Секретар військових справ, йому підлягав, а після того, як Кирило Осьмак попав в руки ворога у жовтні 1944 р., Р. Шухевич виконував обов'язки Президента. В тюрмі Кирило Осьмак держався гідно і не заломався. Помер 16 травня 1960 року в тюрмі.

УГВР була справжньою суверенною українською владою. І, до речі, не „частинною"–тобто лише виконавчою (урядом), чи лише законодавчою (тимчасовим парляментом). Побудована на демократичних засадах і принципах, влада УГВР включала всі три її галузі–законодавчу (Великий збір), виконавчу (Президент та Генеральний Секретаріят) і судову (Генеральний суд).

Завдяки і через УГВР визвольна боротьба українського народу цих часів була не об'єктом, а суб'єктом міжнародних відносин і міжнародного публічного права як підметний суверенний леґітимний чинник. Власне ця леґітимність базувалася на УГВР, яка мала чинну владу на певній території і населення, яке її піддержувало.

Іншими словами, УГВР як державно-політичне утворення на даній території, мала всі три головні елементи, які визначають державну леґітимність і міжнародну підметність з погляду міжнародних відносин і міжнародного публічного права–територію (підпілля мало свої організації практично в усіх областях України і, напр., 1943 року майже одна третина Західної України була під його юрисдикцією), населення та діючу владу.

На цьому місці зацитуємо ще французького міжнародника, філософа і політолога Раймона Арона, який у своєму відомому творі „Мир і війна між націями" писав, що „міжнародні відносини, це відносини не лише між націями як їх суб'єктами, а взагалі відносини між державно-політичними утвореннями на даній території, яких функціональними атрибутами є передовсім зовнішньо-політична, тобто дипломатична діяльність і мілітарна сила". Тому, на його думку, „міжнародні відносини представляють і символізують–дипломат і вояк". УГВР, як державно-політичне утворення, вповні відповідало цим критеріям. Нагадаємо, що Головою (Генеральним Секретарем) зовнішньо-політичного відомства був, як відомо, Микола Лебедь, а військових справ–Роман Шухевич.

Леґітимність УГВР була визнана теж у переговорах і договорах

деякими офіційними інституціями інших держав. Як писав Лев Ребет у своїй книзі „Світла і тіні ОУН", „ще під час організації УГВР ініціятори її (члени і нечлени ОУН) відбули розмови з представниками румунського уряду, з угорським Генеральним штабом, з делеґатом польського уряду, тобто УГВР здобула позицію політичного підмета супроти офіційних чинників цих держав".

В силу цієї ж леґітимности боротьба ОУН-УПА-УГВР проти Третього Райху і СРСР ставила ці визвольні формації у позицію воюючої сторони і, в свою чергу, поширювала чинні стосовні Женевські конвенції на УПА. Не уважати чи, й тим більше, нехтувати цим величезним історичним і політичним капіталом, якою була УГВР, є просто безвідповідально.

Йдеться теж про національне і соціяльне визволення. Ці питання були не лише виразно поставлені у програмі УГВР, а й відповідно розпрацьовані. З браку місця, тут ми згадаємо про них лише дуже загально.

Згідно з „Плятформою УГВР" політичний устрій мав бути демократичний, встановлений шляхом загального представництва; мав забезпечити і ґарантувати громадянські та політичні права громадян, свободу думки, світогляду і віри, справедливий лад без клясового визиску і гноблення, справжню законність і рівність всіх громадян перед законом та всі інші постуляти сучасної політичної демократії.

Соціяльно-економічний устрій передбачав різні роди власности–приватну, кооперативну чи спілкову, муніципальну чи громадську і державну, як базу здорової ринкової економіки з раціональним дирижизмом, що її, звичайно,–називають змішаною економікою. Він відкидав як адміністративно-командний совєтський централістський „реальний соціялізм", так і стихійно-ліберальний безконтрольний „дикий капіталізм". Серцевиною його була теж поступова соціяльна політика–безплатне лікування, забезпечення на старість, вільна праця і вибір професій, державна охорона материнства та інші ґарантії і постуляти, які творять зміст сучасної соціяльної демократії.

Ми не сумніваємося, що якраз застосування й імплементація політичних і соціяльно-економічних програмних положень УГВР у перехідному етапі державного будівництва в Україні після розвалу СРСР, було б, напевно, запобігло встановленню олігархічно мафіозного, антинародного режиму з його „диким капіталізмом".

Сьогодні протиставляючись антиукраїнській політиці теперішнього режиму Партії реґіонів, яка спрямована на де-українізацію України і її зрусифікування та затягнення її в російську орбіту, ми не сміємо замовчувати і нехтувати тим величезним історичним і політичним капіталом, яким був період УГВР в наших визвольних змаганнях та який має бути для нас усіх джерелом ідейно-політичної наснаги і сили під сучасну пору і на майбутнє.

Василь ШПАРИК

ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА: ЧОГО В УКРАЇНІ НЕ СПРИЙМАЮТЬ?

Василь Шпарик

Немає сумніву, що Україна як незалежна держава повинна мати власне бачення подій Другої світової війни. Правда про неї потрібна не так нам, фронтовикам, як нашим дітям і онукам, прийдешнім поколінням. В Україні, на жаль, дедалі більше відходять від правдивого висвітлення подій Другої світової війни. Немає сумніву, що робиться це проросійськими силами на догоду Росії, яка хоче якнайкраще виглядати, часто–при поганій грі.

Тому ветерани Другої світової війни, передусім безпосередні учасники бойових дій–фронтовики, зобов'язані внести ясність в історію своїми спогадами і поглядами. Це має бути наче сповідь перед історією, а тому–правда і тільки правда!

Отже, чого ми, національно свідомі громадяни України, не сприймаємо, проти чого виступаємо?

Ми не сприймаємо намагання підмінити Другу світову війну її складовою – німецько-радянською (німецько-російською, як уважають на Заході) війною, яка чомусь вперто йменується як Велика Вітчизняна війна, хоча в основному велася поза Вітчизною-Росією. Червона армія завоювала пів-Европи. То де тут Вітчизна? Як відомо, в історіографії назви війн прив'язують до держав-учасниць або до територій, де вони відбувалися. Для чого так вперто відстоюється „Велика Вітчизняна" – назва цілковито ідеологічно-політична і навіть шовіністична, бо чому лише Росія і нагадування про похід Наполеона? Адже усі народи тогочасного СРСР брали участь у Другій світовій війні.

У війні приймали участь більшість держав Европи, держави Північної Америки та Азії і Австралії, то чому вона не світова? А оскільки у XX сторіччі ми вже мали подібну за поширеністю–Першу світову війну– то чому вона–не Друга світова?

Ми знаходимо тільки одне пояснення цій недоречності–небажання долучити СРСР до періоду спільного з гітлерівською Німеччиною розбою у вересні 1939 року–наступною підтримкою Німеччини у війні проти західних держав до 22 червня 1941 року. Не хочеться прилучити до Другої світової війни участь СРСР у війні проти Японії; війні, яка була явною аґресією, замішаною на реванші за програш у російсько-японській війні в 1905 році. Адже, у важкі 1941-1942 роки Японія, маючи на кордонах СРСР сильну Квантунську армію, не виступила з війною проти СРСР, хоча була членом вісі Берлін–Рим–Токіо.

Ми вважаємо, що замовчування періоду до 22 червня 1941 року є намаганням забути про спільну з Німеччиною відповідальність за розв'язання Другої світової війни. Як відомо, переможців не судять, а дарма, бо є за що!

Ми розуміємо, що СРСР, відновивши з „благословення" Гітлера володіння на територіях, що в основному належали Російській царській імперії до Першої світової війни, мав на меті виступити проти Німеччини після того, як вона зазнає поразки у війні зі західними демократіями. Про це дуже чітко свідчать воєнні приготування до червня 1941 року за змістом–наступального характеру, і роздуми Сталіна на Політбюро ЦК комуністичної партії 19 серпня 1939 року стосовно користи з договору з Великою Британією і Францією, про що йшли в той час переговори у Москві, чи з Пакту з Німеччиною, який відкриє шлях СРСР і комунізму для поширення впливів у Европі та світі?

Ми не сприймаємо вихваляння, що Росія самотужки здобула б перемогу над Німеччиною. Воєнні події на фронтах 1941–1942 років чітко свідчать, що Червона армія зазнавала суттєвих поразок. І тільки почала здобувати перемоги тоді, коли стала діяти коаліція зі США і Великою Британією, а значить,–за підтримки, передусім, озброєннями і матеріялами. А коли відкрився Другий фронт на Заході, німці втратили будь-яку перспективу перемогти.

Ми вважаємо, що поразки у початковий період війни були в значній мірі наслідком небажання громадян СРСР воювати з повною віддачею, оскільки ще свіжими у пам'яті були пережиті репресії і голодомори 30-х років.

Ми переконалися, що між державами немає вічних ворогів, а є лише вічні інтереси. Безперечно, на хід війни найбільше вплинула наявність антигітлерівської коаліції у складі СРСР, США та Великої Британії, яка й забезпечила спільну перемогу цієї коаліції, а не окремо кожного учасника, хоча внесок СРСР був вагоміший, але не визначальний.

Ми не поділяємо думки, що Червона армія, крокуючи европейськими країнами, визволяла ці народи. Звичайно, від німецького нацизму визволяла, але ж встановлювала режими, що діяли за більшовицькими прийомами, які були для них значно суворішими, ніж до такого „визволення". Ці держави відкинули комуністичні режими, коли припинився політичний і військовий тиск СРСР наприкінці 1989 року,–Східна Европа повстала проти комунізму і Радянського Союзу, Німеччина стала єдиним цілим.

Ми не сприймаємо доводів прихильників Росії у наш час, які висувають твердження, що Україна стала незалежною завдяки перемозі у війні Радянського Союзу, чого, як уважають, не було б у разі перемоги нацистської Німеччини. Але ж патріоти України, які мріяли про самостійну соборну Україну, вважали, що нацистський режим повинен бути

повалений, і в Европі, виходячи з принципу самовизначення народів, мають виникнути національні незалежні демократичні держави. Проте Москва, зміцнівши мілітарно і „вкусивши" радості перемог, відмовила у цьому праві усім національним республікам СРСР. Москва нагло обдурила Україну після війни, представивши її світовому співтовариству наче самостійну державу, яка серед 50 держав світу стала членом-засновником Організації Об'єднаних Націй (25 червня 1945 р.). Було створено навіть міністерства закордонних справ та оборони. Українська РСР навіть укладала міжнародні договори. Так, наприклад, наче була суб'єктом договору з Польщею від 9 вересня 1944 р. (підписував Микита Хрущов як голова Уряду УРСР) про взаємне переселення українців і поляків. Усе це не що інше, як нагла бутафорія. Тільки після розпаду СРСР Україна могла стати незалежною.

Ми проти багатьох мітів, якими „обросла" в Росії Друга світова війна. Ми не поділяємо, зокрема, думки, що в Німеччині був фашистський режим, а не нацистський (скорочено від націонал-соціялізму, бо правлячою партією була Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei, NSDAP). Вважаємо, що, змінюючи акценти у назві режиму в Німеччині, не хочеться підтвердити, що протистояли два „соціялізми": „національний" у Німеччині і „інтернаціональний" у СРСР. Тому „сховали" все під термін з італійської–фашизм. Нацизм і фашизм–хай подібні, але ж таки різні, а говорити про боротьбу проти фашизму означає у принципі –проти Італії, бо там правила фашистська партія Муссоліні. Але ж Італія капітулювала 3 вересня 1943 р., і італійські війська (якщо вважати їх фашистами) були виведені зі Східного фронту. Недоречно Німеччині приписувати фашизм, коли самі німці вважають, що був нацизм. Будьмо точними і коректними.

Принагідно ми стверджуємо, що німецький нацизм (гітлеризм), італійський фашизм (Муссоліні) і російський комунізм (більшовизм, ленінізм, сталінізм)–ідентичні політичні режими. Усім їм притаманні: *абсолютизм*–концентрація влади в руках однієї особи – Вождя: Фюрера (Fuehrer) Гітлера–у Німеччині, Дуче (Duce) Муссоліні–в Італії, Генерального секретаря комуністичної партії Сталіна–в СРСР; *тоталітаризм*–повне підкорення суспільства державі; *мілітаризм*–панування вояччини і поліцейських структур.

Усе це властиве диктатурі. Нацизм і фашизм у наш час подолані і заборонені. Комунізм як ленінізм і сталінізм вільно існує, бо ж переможців у війні не судять. Вказані риси не притаманні націоналізмові як ідеології, яка надає особливого значення приналежности до нації і національним інтересам. Націоналізм сповідують усі нації і в тому немає нічого протиправного і аморального. Інша річ–шовінізм, якому притаманна погорда і ненависть до інших народів, має місце у великодержавних націях, зокрема, в Росії.

Ми хочемо справедливої оцінки кремлівського керівництва СРСР на чолі зі Сталіним, зокрема, про вкрай безвідповідальне ставлення до людських втрат на фронті, жорстоке відношення до своїх військовополонених, які попали в полон у більшості із-за бездарности воєнного керівництва; до тих громадян, хто мав інші погляди, включно зі збройним опором садизмові і поневоленню, зокрема, в Україні.

Хто, як не ми, ветерани Другої світової–фронтовики, громадяни України як незалежної держави, мали б відкривати правду і справедливість для наступних поколінь?

Тож робімо це на славу Україні!

ГІТЛЕР І СТАЛІН СПІЛЬНО РОЗПОЧАЛИ ДРУГУ СВІТОВУ ВІЙНУ

Розгляд історії Другої світової війни неможливий без аналізи, здавалось неможливої, змови Гітлера і Сталіна в серпні 1939 року–про так званий Пакт Молотова-Ріббентропа. Саме цей Пакт про ненапад і більш суттєвий Додатковий протокол до нього стали відправною точкою усіх наступних подій. Незаперечно, що саме ця угода двох диктаторів призвела до виникнення Другої світової війни, бо, поділивши разом Европу, Пакт мав на меті передусім не перешкоджати у здійсненні агресивних заходів кожної зі сторін, чого й дотримувалися з вересня 1939 до червня 1941 року.

Автори „Безсмертя: Книга пам'яті України 1941-1945 рр." що вийшло в 2000 році, ось як характеризують „визволення у вересні 39-го" (ст. 13-14):

„17 вересня 1939 р. Радянські війська увійшли у Польщу. У цей день фактично вступила у війну Українська РСР, що була складовою частиною СРСР... Замість сподіваної волі у вересні 1939 р. на західні терени посунула зловісна машина тоталітарної системи із вишколеним репресивним персоналом, котрий вже сповна спізнали брати зі Сходу, поплатившись мільйонами життів під час голодоморів, про які в Галичині на той час було відомо небагато. В далекий Сибір потягнулись із заходу ешелони з „розкуркуленими" галицькими родинами, цвітом галицької інтелігенції. Депортовані лише тому, що вміли добре хазяйнувати, прагнули бути господарями власної землі. За те, що просто були українцями".

Василь ШПАРИК,
фронтовик Другої світової війни,
полковник у відставці

Ростислав НОВОЖЕНЕЦЬ
Заступник голови Української Республіканської партії

УКРАЇНСЬКОЮ АРМІЄЮ КОМАНДУЮТЬ РОСІЯНИ

Збройні Сили України віднедавна повністю перебувають під контролем наших стратегічних воріженьків.

Новопризначений Міністер оборони України Павло Лєбєдєв–етнічний росіянин з Краснодарського Краю РФ, командувач Сухопутних військ ЗСУ Ґеннадій Воробйов–росіянин з Грузії, командувач Повітряних сил ЗСУ Юрій Байдак–росіянин з Івановської области РФ, командувач Військово-Морських сил ЗСУ Юрій Іл'їн–росіянин з Білорусії.

З огляду на те, що секретар РНБОУ Андрій Клюєв–тієї ж національности, хоча і з Донецька, будь-які розмови про обороноздатність України втрачають зміст. Адже донині залишаються актуальними слова Михайла Грушевського, сказані у 1918 році: „Після проголошення самостійности Української Республіки ... є боротьба двох держав–України і Великоросії". То хто ж без бою віддає чужинцям власну армію?

Для гомо-совєтікусів доречним буде приклад з часів німецько-російської війни 1941-1945 рр. Тоді в радянські концтабори було відправлено всіх німців Надволжя (бл. 370 тис. осіб) аби у них раптом не прокинулись етнічні почуття і вони не стали на бік ворога. Ну і вже зовсім фантастично виглядало б призначення на керівні посади в Червоній Армії будь-кого з німецьким корінням.

„Уже наступного року призупинять призов на строкову військову службу з одночасним переходом до комплектування армії винятково за контрактом",–заявив у кінці 2012 року Міністер оборони України Павло Лебедєв. Закономірно, що у контрактники керівники ЗСУ будуть підбирати собі подібних за національністю. Кількості росіян для цього вистачить в одній Донецькій області.

А для Віктора Януковича, Ґаранта і водночас головнокомандувача ЗСУ, нагадаю витяг із ст.17 Конституції України: „Оборона України, захист її суверенітету, територіяльної цілісности і недоторканости покладаються на Збройні Сили України".

(„Українська правда")

Міністер оборони України (від 24 грудня 2012) ***Павло Лебедєв*** *–народний депутат, член Комітету Верховної ради (ВР) з питань транспорту і зв'язку. Член фракції Партії реґіонів. Народився 12 липня 1962 р. Закінчив 1984 р. Ярославське вище військове фінансове училище, військовий фінансист. Журнал „Кореспондент" 2011 року оцінив його активи у 57 млн долярів.*

Ольга ВЕСНЯНКА

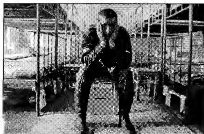
РАДЯНСЬКИЙ СПАДОК–„ДІДІВЩИНА" в УКРАЇНСЬКІЙ АРМІЇ

Нестатутні стосунки або просто „дідівщина" були типовими рисами радянської армії. Ця проблема лишається й в українському війську, хоча, можливо, й у менших масштабах.

Львів'янин Роман може чимало розказати про „дідівщину". Він відслужив, але досі пам'ятає як солдати старшого призову принижували й знущались над новачками, примушували працювати замість себе. „Мене навчили, що армія–група людей, об'єднаних хамством, несправедливою субординацією та сентиментами до СРСР",–ділиться своїми невеселими спогадами хлопець. За його словами, йому й на власній шкірі довелося зазнати, що таке армійське насильство.

Казати, що Роману просто не пощастило, було б помилкою. Як засвідчило опитування, проведене Центром европейської та евроатлянтичної інтеґрації, у військових частинах Черкаській области, „дідівщина" залишається поширеним явищем в українській армії. Більше того, солдати ставляться до нестатутних відносин як до традиції, „хоча й неприємної, але такої, що її можна витримати", розповів у розмові з Deutsche Welle директор Центру Віктор Велівченко.

Міноборони: проблема існує

Існування цієї проблеми не приховують і в міністерстві оборони України. Щоправда, там зауважують, що нинішню ситуацію не можна порівнювати з „дідівщиною" радянських часів. „Те, що зараз, це–не „дідівщина", це конфлікти, суперечки, адже маємо тільки два призови водночас. Там різниця менше півроку. Це не так, як 20 років тому, коли сухопутні війська служили по два, а моряки по три роки",–сказав керівник відділу департаменту преси міноборони Костянтин Саділов у розмові з Deutsche Welle.

Також деякі експерти вказують на певний проґрес у боротьбі з нестатутними стосунками в українській армії. Провідний експерт воєнних програм Центру імені Разумкова Олексій Мельник сказав у розмові з Deutsche Welle, що сьогодні українські солдати значно менше потерпають від нестатутних відносин, ніж їхні батьки, що служили в радянській армії. На його думку, покращенню ситуації сприяла демократизація суспільства і розвиток системи демократичного цивільного контролю над збройними силами, наголосив експерт.

Солдати налаштовані скептично

Представник міноборони Саділов запевнив, що у відомстві намагаються вживати заходів, які б допомогли якщо не побороти, то принаймні звести конфлікти між солдатами до мінімуму. За його словами, з кожним роком кількість таких випадків у Збройних Силах України зменшується на 5-6 відсотків. На рік можна говорити про кілька десятків інцидентів, які фіксують, і що переходять у ранґу правопорушень, повідомив Саділов.

Це офіційні дані, не виключно, що реальні цифри є вищими. Ні для кого не секрет, що чимало випадків „дідівщини" з тих чи інших причин замовчуються самими солдатами. До речі, раніше замовчуванню сприяли й норми, які діяли в армії. У міноборони пояснюють, що ще 5-6 років тому командир за кожен такий інцидент у підрозділі ніс персональну відповідальність, тому часто конфліктні випадки справді приховували. Нині ж керівництво міноборони, за словами Саділова, змінило цю практику–якщо командир сам виявив, доповів і розпочав дисциплінарне розслідування, то його за це не карають, тож сенсу приховувати нема.

Серед солдатів, однак, і надалі панують скептичні настрої, про що свідчать знову ж таки результати дослідження Центру европейської та евроатлантичної інтеґрації. Тільки шість відсотків опитаних молодих військовослужбовців сподіваються на вирішення проблеми нестатутних стосунків за допомогою командирів. Серед військових зі стажем таких ще менше, каже директор Центру Велівченко. Близько 30 відсотків опитаних вважають, що варто робити вигляд ніби взагалі нічого не сталося.

В усьому винні школа й батьки?

Поки що не відчутно особливо позитивного ефекту і від запровадження „телефону довіри", скориставшись яким солдати можуть повідомити про нестатутні відносини в підрозділі. За словами Велівченка, анкетування свідчить, що жоден солдат не користувався „телефоном довіри". „Дідівщина не є законом в українській армії, хоча, на жаль, існує. Існування дідівщини зумовлено передусім закритістю збройних сил"–пояснює Велівченко.

У самому міністерстві оборони не погоджуються з твердженням про закритість. Представник українського оборонного відомства Саділов наголосив, що питання військової дисципліни піднімають під час кожного засідання колеґії міністерства оборони, до якого входять представники різних структур, а також народні депутати. Якщо школа й батьки не виховали порядну людину, то вісімнадцяти-дев'ятнадцятирічних важко перевиховати і в армії, вважає Саділов.

Олексій Мельник з Центру імені Разумкова сподівається, що не-

статутні стосунки між солдатами зникнуть разом з переходом на контрактну армію. З цим погоджується й голова „Центру Громадянських Свобод", що опікується правами призовників, Олександра Матвійчук. В розмові з Deutsche Welle серед головних причин „дідівщини" вона назвала примусовий строковий призов. На її погляд, вихід–в ліквідації примусового призову, запровадження добровільного набору та покращення фінансування армії.

Редактор: Володимир Медяний
http://www.dw-world.de/dw/article/0,,1531

Омар УЗАРАШВІЛІ

„КРАЩЕ ТРИ РОКИ НА ЗОНІ, НІЖ РІК У ДИСБАТІ"– вважають в армійському середовищі; і мають рацію.

Сама згадка про дисбат (дисциплінарний батальйон) завжди викликала у військовослужбовців тихий жах. За часів СРСР цих спеціяльних військових частин було близько десятка. У Збройних силах України для „перевиховання" військовослужбовців строкової служби та курсантів залишився один дисбат, який дислокується під Києвом, у Дарниці. Офіційно служба в дисбаті не вважається судимістю. Проте ті, хто побував у дисбаті, воліють про це якнайшвидше забути. Та служба у спецпідрозділі ще багато років нагадуватиме про себе у кошмарних снах.

У цьому зізнався Павло, якому довелося провести два роки у дисбаті. „Загримів у дисбат,–розповідає Павло,–за два армійські зимові кожухи.–Вони лежали на складі, який ми охороняли. Мій брат-близнюк був тієї ночі заступником начкара (начальника караулу.–Авт.), я–розводящим. Скориставшись цим, витягли зі складу кожухи та „загнали" їх одному місцевому постачальникові самогону в частину. Вранці помітили, що на замку складу зірвана пломба, зробили ревізію... Брата засудили до трьох років позбавлення волі. Мене–до двох років дисбату (максимальний строк служби в дисбаті.–Авт.). Мені залишалося два місяці до дембелю. Коли почув вирок військового суду, навіть намагався жартувати. Мовляв, службу продовжуватиму у столиці..."

Військові суди призначають покарання дисбатом за „незначні" правопорушення. Здебільшого у дисбат скеровують „дідів" та злісних порушників армійської дисципліни. Треба бачити, як біліють обличчя „дідів", які у рідній частині наганяли жах на цілу сотню, коли вони опиняються за високим парканом дисбату.

Бажання жартувати у Павла відпало, як тільки автомобіль, яким його етапували, заїхав на територію дисбату. Вона була обгороджена

двома високими парканами. За першим–штаб, казарми охоронців. За другим–казарми „контингенту". На кожному віконечку–ґрати, пересуватися по території можна лише групами зі старшим. Робити це слід або бігом, або стройовим кроком. По периметру частини стоять вишки, з яких спостерігають за дисбатівцями вартові. Жодна машина без ретельного огляду кузова чи салону за ворота частини не виїде.

Павла повели оформляти в приміщення штабу. Його погляд одразу зупинився на підлозі. Паркет у штабі блищав так, ніби кожен його сантиметр натирали зубними щітками. Побачивши здивування новачка, штабний писар-сержант похвалився: „Паркет у нас натирають так, щоб кожен прищ на обличчі можна було як у дзеркалі роздивитися...". Розмову перервав якийсь підполковник, який увірвався до штабу як вихор. Нічого не пояснюючи, він підлетів до Павла, який, як і писар-сержант, одразу став струнко, і несамовито заревів: „Лінійку мені!..". Через мить якийсь солдат підбіг до офіцера з лінійкою. Підполковник, ним виявився начальник штабу, почав виміряти сержантські лички на погонах Павла. „На два міліметри вище пришиті!–знову закричав і зірвав з плеча погон разом із тканиною.

Сержантські погони з Павла зняли б і без участи підполковника. Адже в дисбаті всі, незважаючи на колишні звання, знову стають рядовими. І починають службу „за статутом". Щоправда, під час цієї служби солдати дисбату ніколи не триматимуть у руках зброї. Її замінять лопатами та іншими знаряддями „кидання від паркану і до вечора". „Це найстрашніше,–згадує Павло.–Протягом доби тебе ні на хвилину не залишать у спокої. Якщо не на роботах, марширує́ш на плацу, вивчаєш статути, відпрацьовуєш „підхід-відхід" від командира. Покарати можуть за будь-що, зроблене не „за статутом". Наприклад, головний убір на сантиметр вище піднятий до потилиці. Чи ремінь затягнутий так, що під нього пролазять не два, а три пальці перевіряльника. Чи підкомірець виглядає з комірця не на сантиметр, а на півтора... На особистий час, якщо не в наряді, відводять 40 хвилин. Та за ці хвилини мусиш перед відбоєм підшитися, випрати форму, поголитися...

Після відбою в казармі дисбатівців „царюють" „мордасті", як там називають „дідів". Бувало, у дисбат потрапляли солдати, які вранці мали їхати додому на дембель (демобілізацію). Відсвяткувавши звільнення у запас вночі у казармі, вони на КПП частини згадували про минулі образи та на п'яну голову кидалися з кулаками на чергового по частині. І замість дембелю–дисбат. Навіть такі „цивільні" у дисбаті знову стають „духами", „молодими", які мають виконувати без роздумів всі накази „мордастих". А порівняно з „дідівщиною" у дисбаті, каже Павло, звичайна армійська „дідівщина" здається дитячими забавами. Чим конкретно страшна „дідівщина" в дисбаті, розповісти від-

мовляється. У нього, помічаю, наприкінці нашої розмови почали від спогадів тремтіти руки...

Останніми роками умови перебування в дисбаті пом'якшилися. Солдатам дозволили без обмежень отримувати бандеролі з дому, дозволяють телефонувати батькам, виписувати чи купувати в армійському кіоску будь-які газети.

Після відбування строку служби в дисбаті солдат має дослужити ще й термін строкової служби, який йому до призначення покарання залишався до звільнення у запас. Для цього його мають відрядити у ту частину, з якої він потрапив у дисбат. Та на практиці, розповів Павло, керівництво дисбату робить поблажку. Майже нікого з тих, хто відтарабанив у дисбаті два роки, у звичайну частину дослужувати не скеровують, а одразу демобілізують. Служба в дисбаті не вважається судимістю. Отож жодних довідок про звільнення чи інших документів, які назавжди „забруднюють характеристику" вчорашньому дисбатівцію, не дають. Лише у військкоматі, подивившись на надто довгий термін проходження обов'язкової строкової служби, зазначений у військовому квитку, зрозуміють, що хлопчина побував у дисбаті. „Можливо, мають рацію ті, хто каже, що краще відсидіти три роки на зоні, ніж рік у дисбаті,–розмірковує Павло.–Не знаю... Та потрапити бодай на день у це пекло нікому не побажаю."

Довідка

Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців–кримінальне покарання, яке застосовується в Україні.

Призначається лише за військові злочини військовослужбовцям строкової служби на строк від півроку до 2 років. Дисциплінарний батальйон є складовою військової частини, тому самовільне залишення його утворює склад злочину, передбачений статтею 406, 407 або 409. За своєю суттю є альтернативним позбавленню волі для військовослужбовців з трохи полегшеними умовами відбування. Власне, враховуючи особу засудженого суд може замінити відбування призначеного покарання у виді позбавлення волі триманням в дисциплінарному батальйоні (якщо позбавлення волі призначено не більше, ніж на два роки) з розрахунку день за день (ст. 72 КК). Дане „пом'якшення" не застосовується до осіб, що вже відбували покарання у виді позбавлення волі.

Покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні виконується самим батальйоном. Структуру і чисельність батальйону визначає Міністерство оборони України.

Матеріял з Вікіпедії–вільної енциклопедії.

НОВИЙ ПАПА РИМСЬКИЙ БУВ ВИХОВАНЦЕМ УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА

Про це розповів глава Української греко-католицької церкви Святослав (Шевчук), повідомляє Департамент інформації УГКЦ.

–Новообраний Папа Франціск І є вихованцем нашого священика Степана Чміля, який похований у базиліці св. Софії в Римі. Нинішній Папа, а тоді студент Салезіянської школи, щодня раненько, поки ще всі хлопці спали, прислуговував о. Чмілю під час Служби Божої,–розповів Святослав.

–Він добре знає наш обряд і навіть пам'ятає нашу літургію. Востаннє я його відвідував, коли прощався з Арґентиною, від'їжджаючи до України, і просив, щоб він дав свої свідчення для беатифікаційного процесу о. Степана Чміля, на що він радо погодився. Отож, Святіший Отець дуже добре знає і про нашу Церкву, і про нашу літургію та обряд, про нашу духовність,–додав глава УГКЦ.

Він також додав, що Кардинал Берґольо завжди опікувався нашою Церквою в Арґентині.

–І я, як молодий єпископ, робив свої перші кроки в цьому служінні під його оком та з його допомогою. Тому, я гадаю, ми справді будемо мати в його особі того Святішого Отця, який дбатиме про нашу Церкву. І я сподіваюся, що з тим Папою нас чекають дуже гарні події в майбутньому,– переконаний Святослав.

Глава УГКЦ описує нового понтифіка як надзвичайно скромну людину.

–Наприклад, у Буенос-Айресі він ніколи не використовував своєї машини, завжди їздив громадським транспортом, завше дуже скромно одягався і вирізнявся тим, що найбільше хотів дбати про вбогих. Він був тим, хто відвідував людей у найбідніших кварталах, і взагалі є особою душпастирського складу,–додав блаженніший Святослав.

На його думку, як єзуїт Папа Франціск І є глибоким інтелектуалом.

–Його проповіді були вельми короткі, часом навіть складалися буквально з п'яти-шести речень, але в них він так багато казав, що після того його короткого слова завжди тривала мовчанка на майже п'ять-сім хвилин, для того, щоб над цим словом можна було глибоко роздумувати, –додав глава УГКЦ.

Глава УГКЦ відзначив, що обрання кардинала Берґольо папою

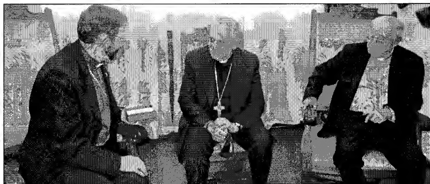
може мати подібний вплив на суспільну ситуацію в Латинській Америці, як мало обрання Кароля Войтили папою „із-за залізної завіси."

–З обранням Івана-Павла II почалося падіння комунізму у Східній Европі. З обранням папи Франціска можуть бути дуже цікаві соціяльні зміни в Латинській Америці, яка сьогодні переживає дуже непрості моменти своєї історії, зокрема, в Арґентині,–підкреслив Святослав.

Він висловив переконання, що папа Франціск прихильно ставитиметься до потреб міґрантів, у тому числі українських. На це напевно матиме вплив його досвід перебування предстоятелем східних католиків в Арґентині:

–Він дуже добре розуміє, що означає душпастирство для іміґрантів, і він знає, як створювати для них структури,–відзначив глава УГКЦ, висловлюючи водночас переконання щодо підтримки з боку папи ідеї створення душпастирських структур для українських міґрантів, зокрема, в Італії та Еспанії.

Архиепископ Святослав також повідомив, що у своєму листі-привітанні він запросив Папу в Україну на цьогорічні святкування 1025-річчя хрещення Руси-України, у рамках яких, зокрема, буде освячений греко-католицький катедральний собор у Києві. За його словами, черговою нагодою до тіснішого співробітництва з новим папою стане 50-ліття перенесення мощей св. Йосафата Кунцевича до базиліки апостола Петра, яке УГКЦ відзначатиме в листопаді. На цей час заплянувано прощу українського єпископства до Риму. Блаженніший Святослав висловив сподівання на те, що новообраний папа Франціск підтримає заходи УГКЦ щодо визнання за нею патріяршої гідности, бо для цієї Церкви „кожен крок щодо дальшого розвитку–це крок до патріярхату."

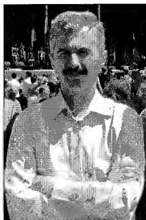

Кардинал Хорґе-Маріо Берґольо–новообраний папа римський Франціск (на фото у центрі) під час зустрічі з апостольським адміністратором епархії Покрови Пресвятої Богородиці в Буенос-Айресі Святославом Шевчуком – теперішнім главою УГКЦ (на фото зліва).

Фото з сайту www.ugcc.org.ua

Богдан ЧЕРВАК

ЦЕРКВА і „ВОЛИНСЬКА ТРАГЕДІЯ"

Богдан Червак

У дискусію щодо оцінки подій на Волині у липні 1943 році несподівано втрутилася Церква. Спершу у ЗМІ з'явилося повідомлення, що УГКЦ та польська РКЦ не змогли домовитися про спільну заяву стосовно 70-ї річниці Волинської трагедії.

Згодом УГКЦ оприлюднила власне звернення, у якому міститься оцінка причин і наслідків українсько-польської війни з позицій Христової Церкви: „Християнська оцінка Волинської трагедії, а також кривд у стосунках українців і поляків, що їй передували чи нею були зумовлені,–вимагає від нас їх однозначного засудження. З християнської точки зору, осудливими були як політика, спрямована на позбавлення права на самовизначення українців на своїй землі, так і збройне насилля супроти польського населення на Волині".

Відтак робиться висновок: „Бажаємо продовжувати справу примирення двох братніх народів–польського й українського–задля взаємного прощення в ім'я справедливости".

При цьому треба відзначити, що позиція УГКЦ з приводу подій на Волині–послідовна. Відомо, що у свій час митрополит Андрей Шептицький звертався до архиєпископа РКЦ Болеслава Твардовського з проханням написати пастирські листи з осудженням вбивств, які відбувалися на Волині, та запевняв його, що ці листи помістить в українських часописах.

Вслід за УГКЦ Патріярх Української православної церкви Київського патріярхату Філарет також закликав українців і поляків до взаємного прощення за трагедію польсько-українського конфлікту в роки Другої світової війни. У відповідному зверненні, зокрема, зазначається: „Сподіваюся, що спільна участь українських та польських представників, православного, греко-католицького та римо-католицького духовенства, спільна молитва та заходи пам'яті у храмах та на місцях поховання жертв стануть добрим прикладом і свідченням примирення,–зазначив патріярх.–Того примирення, завдяки якому подібні конфлікти й трагедії ніколи не зможуть повторитися у майбутньому".

Іншими словами, дві українські церкви на передодні відзначення 70-ї річниці Волинської трагедії чітко наголосили на бажанні взаємного примирення.

Але до цього часу незрозумілою залишається позиція Римо-католицької церкви. Як зазначалося, римо-католики відмовилися від спільного з УГКЦ звернення. Одна з причин, як повідомляють ЗМІ, запропонований УГКЦ знак рівности між винищенням польського народу через нібито вину польських державних чинників, який на думку РКЦ, є „абсурдним". При цьому митрополит Римо-католицької церкви в Україні Мечислав Мокшицький вважав за необхідне заявити, що „українці масово співпрацювали з нацистами для масового вбивства євреїв".

Як на мене, таке твердження, м'яко кажучи, не сприяє примиренню, навпаки, воно підливає масла у вогонь протистояння, який уже сім десятків років не вдається погасити, а також йде у розріз із духом відповідних звернень українських церков.

Чому про це треба говорити? У контексті підготовки до відзначення 70-ї річниці так званої „Волинської трагедії" стає зрозумілим, що „волинська рана" не буде до кінця вилікувана. На жаль, у Польщі вже зараз розгортається широкомасштабна інформаційна кампанія, мета якої виставити українців у світлі „різунів", що здійснювали „етнічні чистки" на „історичних польських землях".

У цьому зв'язку церкви обох країн мали б виступити стримуючим фактором, оскільки ескаляція українсько-польського протистояння не вигідна ані Україні, ані Польщі.

Якщо ж цього не станеться, і голос українських церков не буде почутий, то це означатиме лише одне: події на Волині у 1943 і надалі залишаються раною, яка може виявитися невиліковною.

Богдан Червак– Голова Проводу
Організації Українських Націоналістів.

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ПІДТРИМУЄ ЕВРОПЕЙСЬКІ УСТРЕМЛІННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ РАДИ ЦЕРКОВ

Під час зустрічі з делеґацією Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій у Брюсселі, 6 березня 2013 року, Европейський Комісар з питань розширення і політики добросусідства Штефан Фюле заявив:

„Наша співпраця з Україною залишається непорушною, але може бути заснована лише на повазі до загальних цінностей. Я можу тільки погодитися з учасниками зустрічі, які сказали, що вони були найбільшою силою разом з усім громадянським суспільством в устремлінні до европейського майбутнього України".

„Я дуже радий цій зустрічі, яка дуже збагатила мене",–сказав Фюле після дискусії з 18 членами делеґації, які представляють різні конфесії.

(www.irs.in.ua)

Степан ЯРМУСЬ,
протопресвітер,
Вінніпеґ, Канада

ПЕРЕКЛАД СВ. ПИСЬМА – ПРАЦЯ СВЯТА, АЛЕ ВИСОКО ВІДПОВІДАЛЬНА

До 50-ліття появи Біблії перекладу Митр. Іларіона (проф. І. Огієнка)

Святе Письмо, Слово Боже, Біблія, дана людству Господом Богом у мові єврейській, згодом, з повеління фараона Птоломея, перекладена на мову грецьку. В науці цей переклад відомий як „Септуанґінта"–переклад сімдесятьох, бо до цього завдання Птоломей покликав 72 вчених євреїв і греків. Але чому це завдання було доручене 72 вченим? Може тому, щоб це завдання прискорити, або вірніше тому, щоб їхній переклад був достовірніший і точніший під всяким оглядом. Вони працювали над своїм завданням в Александрії в IV столітті до народження Ісуса Христа. Пізніше, з мов єврейської і грецької слідували переклади Біблії на інші мови. В нас відомі переклади Біблії зі старогрецької мови. Але чи бувають ті переклади достовірні щодо суті речей, щодо суті предмету та його значення? Бувають бо хибні переклади, хоч вони не навмисні, невільні.

Переклади з однієї мови на іншу бувають трудні, а то й зовсім неможливі. Знаю про що говорю, бо я був редактором майже все своє активне життя. Я займався різними перекладами і з власного досвіду знаю, що бувають поняття, яких на іншу мову перекласти неможливо. Такі поняття доводиться передавати описово. Такі ж труднощі бувають і в перекладах Св. Письма.

Світової слави грецький науковець, професор соціології, письменник (книжки його перекладені на 13 інших мов) Киріякос Маркідес роздумує над біблійним висновком: „І сказав Бог: Сотворімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і нехай панує над морською рибою, і над повітряним птаством, і над худобою, і над усією землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі" (Буття 1:26).

І тут уже справа перекладу: у нашому перекладі „нехай панує". В більшості перекладів „нехай домінує", „нехай володарює", „нехай господствує" і т. ін. На думку Киріякоса Маркідеса, це повинно означати *"ergazeste kai fylatteen"*–оброблення й охорона. І він же в своїй праці *"Inner River"* („Внутрішня Ріка"), веде обговорення цієї справи під знаком *"Meanings are lost in translations"* („Значення загублюється в перекладах"), тобто в хибних перекладах.

А що стосується нашого „панування" над природою, то сюди входить всяка наша культивація: рільництво, садівництво, пасічництво, риболовство і всяка інша відповідальність за світ природи, чим тепер

починає займатися екологія. Але це не панування над природою, як про це кажуть наші переклади. Господом доручено розумній людині господарювання. Господом доручений розумній людині догляд над Його творінням, не розвагове панування над ним. Але наше недорозуміння цього–через хибні переклади.

Іншим прикладом невластивого перекладу є третій вірш 127/128 псальма: „Твоя жінка в кутах дому твого, як та виноградина плідна".

Поминаючи всякі інші імплікації, тільки подумати, яке пов'язання контексту жінки в кутах дому з контекстом плодовитої виноградини? Крім того, цей вірш перекладається по-різному: згідно з розумінням, уподобанням та потребою перекладача. Так ото розуміння жінки як наріжного каменя дому, замінено контекстом кутів у тому домі.

У перекладах Біблії таких похибок, недоречностей багато і про це заговорили знавці того діла та науковці. Але я ще не чув, щоб хтось пропонував би запобіжні міри, щоб ті недогляди й недоречності оминати.

Недотягнення в перекладах бувають різного калібру, різного значення. Наприклад, грецьких науковців турбує євангельський вислів про Ангела, який був посланий до Ісуса Христа, коли Він переживав муки перед розп'яттям і смертю. В нас цей момент відомий, як моління Христа за чашу, коли то „Ангел з неба з'явився до Нього і додав Йому сили" (Лк. 22:43). Але в грецькій мові невиразно, що саме діяв Ангел? Підкріпляв Господа, охороняв Його, полегшував Йому терпіння? Чи просто своїм виглядом представив Йому реальність іншого світу? Тоді Ісус встав і Сам пішов на зустріч тих, що шукали Його.

Крім того, є думка, що в той тяжкий для Ісуса Христа момент, Сатана, який після невдалих спокус у пустині відступив від Нього тільки до часу (Лк. 4:13), в гетсиманських муках Христа звів на його усвідомлення всю силу універсального зла і гріховности людей, що мучило Ісуса до тієї міри, що Він почав стікати кров'ю (Лк. 22:44). Але образ Ангела настільки освіжив і підніс Його, що Він Сам пішов на доповнення Своєї земної долі/місії.

Щодо справи перекладів трапляються недотягнення в поважних документах. Я знаю одну книгу, видану відділом Міністерства України в справі повернення культурних цінностей, що були забрані з України, найбільше в Росію, яка закінчується резюме англійською мовою. На самому початку того резюме говориться, що йдеться про культурні цінності, які були „експортовані" з України. Вивезені цінності перекладені словом „експортовані"..

Тут справа знання чужих мов. У мене другий приклад. Я у Києві. До моєї кімнати заходить єпископ і показує мені англомовний переклад документу, що мав бути висланий до Константинополя. Я поглянув на

заголовок документу і піднесеним голосом сказав викинути цей документ на смітник, а до Константинополя вислати україномовний текст,–там його прочитають.

Тут пригадується ще один інцидент. 1962 року, закінчивши студії в Колеґії Св. Андрея в Вінніпезі, я повертався назад в Англію. Прощаючись з Вл. Митр. Іларіоном, він просив мене зайти в Лондоні до Британського Біблійного Т-ва і запитати, що діється з виданням Біблії його перекладу? Там мені сказали, що перші примірники цієї Біблії вже в дорозі до Вл. Митрополита.

В листопаді того ж року я переселився з Англії в Канаду і став до праці в Канцелярії УПЦеркви. Тут моїм другом став виходець з Волині, баптистський проповідник Михайло Подворняк, близький співробітник Митр. Іларіона в справах друкарства. Михайло Подворняк оповідав мені, що він був у канцелярії Митр. Іларіона, коли поштар приніс перші примірники Біблії його перекладу. Вл. Митрополит взяв у руки перший примірник цієї Біблії, ходив з ним по своїй світлиці, перегортав сторінки, а тоді звернувся до нього і сказав: „А тепер треба починати працю над новим перекладом".. Тобто, свого перекладу він не вважав остаточним.

Тепер можна судити, що переклад Біблії Митр. Іларіона–то переклад Біблії на українську мову на XX століття, і що настає час на перегляд його до вимог і потреб століття XXI.

Щоб опрацювати „офіційний" текст Біблії для всього Українського народу,–цей текст повинна опрацювати комісія науковців–працівників Церков Православної, Католицької, протестанських спільнот, навіть єврейської та грецької.

14 грудня 2012 року група емеритів професорів і капелянів відвідала найстаршого колеґу о. д-ра Степана Ярмуся (з ціпком на фото) в домі " Catherine Place", де він живе.

Роман ЯРЕМОВИЧ, *Броди*

ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕПРЕСИВНО-КАРАЛЬНОЇ СИСТЕМИ В СОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ у 20-30-х роках XX ст.

Після виходу в світ численних наукових праць та публіцистичних матеріялів в українській історіографії утвердилася думка про те, що репресивно-каральні заходи щодо громадян України ототожнювалися не з якимось конкретним періодом, а супроводжували всю совєтську історію нашої держави. На різних історичних етапах насильство набувало притаманних цьому періоду форм і методів. Інколи воно виступало у вигляді оголеного багнета, подекуди здійснювалося на тлі проголошеної вищим політичним керівництвом лібералізації. Але від цього не змінювалась його сутність, спрямована на придушення особистости, перетворення її на „ґвинтик" тоталітарної системи.

Структурні зміни суспільно-політичного життя України після встановлення радянської влади призвели до перегляду діяльности правоохоронних органів. На перший плян виступає боротьба проти контрреволюційних організацій та представників „старої" інтеліґенції. Постановою від 22 березня 1922 року Всеукраїнський центральний виконавчий комітет (ВУЦВК), за російським прикладом, скасував Всеукраїнську надзвичайну комісію (ВУНК) та її місцеві органи й утворив Державне політичне управління. Завданнями ДПУ була боротьба з контрреволюційними виступами, шпигунством, бандитизмом тощо. Як створено СРСР, республіканські ДПУ підпорядковувалися загальносоюзному Об'єднаному державному політичному управлінню (ОДПУ). Нові функції і повноваження визначено у Положенні „Про Державне політичне управління (ДПУ) УСРР". Згідно із Положенням голова ДПУ при Раді Народних Комісарів УСРР (від 1919 року: УРСР) водночас був і уповноваженим СРСР при уряді України.

Незважаючи на те, що дії, спрямовані проти совєтського ладу, згідно із законом, мали розглядатися в судовому порядку, органи ДПУ здійснювали позасудову розправу, застосовували надзвичайні „силові" методи. Причиною посилення репресивного законодавства була ціла низка негараздів, що постійно супроводжувала совєтський політичний режим, а саме непопулярні методи державного управління. Щоб не втратити всеохоплюючого контролю над державою, більшовики вводили нові, більш жорсткі методи терору. „Удосконалив" каральну юриспруденцію прийнятий у 1922 році Кримінальний кодекс УРСР, в якому збільшено покарання за контрреволюційні злочини. Кодекс було доповнено статтею 63 „Про економічну контрреволюцію", яка передба-

чала покарання за протидію діяльности державних установ шляхом використання їх для руйнування і підриву державної безпеки. Також у боротьбі з „ворогами народу" комуністи доповнювали тоталітарне законодавство новими юридичними актами, в деяких з них був абсолютно відсутній здоровий глузд. Совєтська каральна система запроваджувала та широко використовувала так звані позасудові органи, одним з яких була Особлива нарада, створена при ДПУ УРСР у складі трьох членів колегії ОДПУ. Вона мала право застосовувати адміністративні заслання, висилки в межах України та ув'язнення у концентраційних таборах. З квітня 1927 р. надано ДПУ право позасудового розгляду справ з призначенням суворих покарань аж до найвищої міри включно. Прокурорський нагляд за слідством і зізнанням у політичних справах і шпигунстві було обмежено. При цьому, репресивний орган діяв здебільшого поза межами основного закону та всього існуючого законодавства, а його робота керувалася відомчими нормативними актами.

8 червня 1927 р. з'явився новий Кримінальний кодекс, побудований відповідно до загальносоюзних „Основних начал кримінального законодавства Союзу РСР і союзних республік". У статті 4 Кримінального кодексу УРСР давалося таке визначення злочину: „За суспільно небезпечну злочинну дію визнається кожна чинність або нечинність, що загрожує совєтському ладові або ламає правовий порядок, що його завела влада робітників і селян на перехідний до комуністичного ладу період часу".

Якщо у Кримінальному кодексі 1922 р. було 27 складів злочинів, що передбачали вищу міру покарання, то у відповідному кодексі 1927 р.– уже 46. А сумнозвісна стаття 54 Кримінального кодексу з 18 підпунктами про контрреволюційні злочини передбачала визнання засудженого „ворогом трудящих". У 12 випадках за контрреволюційні злочини можна було отримати вищу міру покарання. Кримінальний кодекс 1927 р. передбачав можливість кваліфікувати діяння за аналогією. Зокрема, в разі відсутности у ньому прямих вказівок на окремі види злочинів, покарання або інші заходи соціяльного захисту визначаються за аналогією з тими статтями кодексу, які передбачають найбільш схожі за важливістю і характером. Кодекс встановив нижню межу віку кримінального покарання 12 років. У результаті в'язниці були заповнені підлітками. Наприклад, 1927 р. зеків у віці від 16 до 24 років було 48% від загальної кількости ув'язнених в СРСР.

Період 1922-1928 рр. пов'язаний в основному з політикою позбавлення трудящих виборчих прав. Протягом наступних двох років після введення в дію Кримінального кодексу УРСР 1927 р. було прийнято 56 законодавчих актів з питань кримінального права. Саме в той час партійні і державні органи підготували законодавчу базу для проведення масових репресій.

Новий етап війни з власним народом розпочався в 1929 р. з про-

голошенням політики „великого перелому". Масові порушення прав людини в 30-х роках привели до перетворення на „кримінальних злочинців" сотень тисяч громадян, на що була спрямована більша частина каральних статей Кримінального кодексу 1927 р. Вважалося, що шляхом покарань, посилення репресій можна швидко та ефективно розв'язати будь-яке завдання.

Терор обрушився на селян. У 1927-1929 рр. проти них активно використовували статті 56, 57 і 58 КК УРСР 1927 р., які давали змогу позбавляти „куркулів" волі (з конфіскацією майна) на строк від 1 до 2 років за відмову від виконання державних повинностей. За статтею 103 (спекуляція) карали селян, які не здавали встановленої кількости зерна державі. Згідно з циркуляром Наркомюсту від 5 вересня 1929 р., репресії застосовувалися проти „куркулів" і контрреволюціонерів, включаючи вищу міру покарання–розстріл. А постанова РНК від 22 грудня 1929 р. давала право на направлення засуджених „куркулів" у концтабори. Того ж року набула активної стадії боротьба по всій країні з опозицією в армії, з інакомислячими.

В умовах згортання НЕПу й утвердження тоталітарного режиму органи ДПУ, набули відверто каральної спрямованости, стали майже безконтрольними. З 1930 р. в усіх обласних центрах діяли каральні органи–„трійки"–у складі начальника управління ОДПУ, обласного прокурора і першого секретаря обкому КП(б)У, які в позасудовому порядку (без ознайомлення зі справою, без свідків, без захисту і без підсудного) виносили вироки.

Роля органів ДПУ значно посилилася після ліквідації в грудні 1930 р. Наркомату внутрішніх справ УРСР. При ДПУ УРСР було створено Головне управління робітничо-селянської міліції. На ДПУ додатково покладалися функції забезпечення громадського порядку, охорони державної та колективної власности. Запровадження в цей період пашпортної системи органи ДПУ використали для широкомасштабної „чистки" міст від „ворожих елементів" і селян, що тікали з голодуючих районів під час голодомору.

У 1934 р., напередодні чергового етапу „червоного терору", відбулося перегрупування сил репресивно-каральної системи. Згідно з постановою ЦВК СРСР від 10 липня 1934 р., ОДПУ включено до складу НКВС, ліквідовано судову колеґію ОДПУ і створено Особливу нараду при НКВС, що діяла до 1 вересня 1953 р. НКВС республіки функціонував на підставі загальносоюзного положення і став філією центрального репресивного апарату. На місцях продовжували діяти „суди-трійки", а з 1937 р., поряд з ними, з'явилися й „суди-двійки" (вже без перших секретарів обкомів партії).

Коли хвиля масових репресій у 1939 р. почала слабнути, керівники місцевих партійних організацій почали звинувачувати працівників

НКВС у застосуванні фізичного впливу щодо заарештованих. 10 січня 1939 р. Й. Сталін направив шифровану телеграму секретарям обкомів, ЦК нацкомпартій, наркомам внутрішніх справ, начальникам управлінь НКВС, в якій зазначалося: „ЦК ВКП(б) роз'яснює, що застосування фізичного впливу у практиці НКВС було допущено з 1937 р. з дозволу ЦК ВКП(б). Відомо, що всі буржуазні розвідки застосовують фізичний вплив щодо представників соціялістичного пролетаріяту, причому застосовують його в найбільш потворних формах. Питається, чому соціялістична розвідка повинна бути більш гуманна щодо затятих аґентів буржуазії, заклятих ворогів робітничого класу і колгоспів? ЦК ВКП(б) вважає, що метода фізичного впливу повинна обов'язково застосовуватись й тепер, як виняток, щодо явних і нероззброєних ворогів народу як дійсно правильна і цілеспрямована".

У розвитку совєтського карального законодавства можна виявити певні закономірності. Революція і громадянська війна істотно вплинули на законодавчу політику партії і держави. Ідеологія революційної боротьби і логіка „революційної законности", що випливала з неї, покладені в основу всіх законодавчих актів. Законоположення, створені для захисту „революційної законности", базувалися на таких ключових поняттях: „вороги народу", вороги революції; терор; концтабори; покарання за велінням революційної совісти; презумпція вини кожного звинуваченого ще до вироку суду, покарання як замах на дію, так і саму дію; покарання за недонесення; достатність визнання звинуваченим своєї вини для його засудження; зворотна сила застосовуваних законів; кримінальна відповідальність за політичні та ідейні переконання. Використання цих понять у роботі законодавчої і виконавчої гілок влади порушило перевірені світом способи реґулювання взаємовідносин між членами суспільства і державою.

В історії розвитку соціялістичної держави спостерігається паралельне оформлення й існування двох структур влади — офіційної в особі рад на місцях, Верховної Ради, народних комісарів і неофіційної: ОДПУ-НКВС, політбюро ЦК ВКП(б) тощо. Одночасно існували і два види законодавства–показове у формі конституції, кримінального й інших кодексів, обнародуваних законів, постанов та фактично діючепідзаконні укази, положення, інструкції, таємні листи і директиви. Тіньова структура влади і підзаконні акти справляли вирішальний вплив на життя суспільства. Відбувалася політизація правової системи держави. Кримінальні кодекси 1922, 1927 рр., як основні джерела законів, були основані на порушенні правових норм.

Органи ДПУ-НКВС сфабрикували десятки гучних політичних процесів („ухил Шумського-Хвильового", „Шахтинська справа", справи „Спілки визволення України", „Українського національного центру" тощо), інспірували репресії, жертвами яких стали сотні тисяч невинних

людей. „Чистки" були спрямовані насамперед проти інтелектуальної та політичної еліти України. На початку 30-х років із 240 українських письменників зникло 200, із 85 вчених-мовознавців–62. Після того як у серпні 1937 р. до України прибули сталінські емісари В. Молотов, М. Єжов, М. Хрущов, до червня 1938 р. було страчено 17 українських наркомів і майже усіх членів політбюро ЦК КП(б)У (10 з 11) та кандидатів у члени політбюро ЦК КП(б)У (4 з 5). Репресій зазнали близько 37% членів КП(б)У, тобто близько 170 тис. чоловік. У другій половині 30-х років органи НКВС фактично вийшли з-під контролю уряду й вищих партійних органів, підпорядковуючись особисто Сталіну.

До історії українського поселення у Великобританії

Відзначення боїв під Бродами

Під час педагогічної конференції, що відбулася в липні 1964 р., відзначено 20-ліття боїв під Бродами в домівці СУБу в Манчестері, Англія. Організатором Конференції і доповідачем методики викладання української мови і літератури в школах українознавства був **Василь Попадинець**. Доповідачем про бої під Бродами–**Олександер Монцібович**. Учасники–переважно дивізійники з Манчестеру, Брадфорду, Ґаліфаксу, Болтону, Аштону, Бері, Тодмордену, Лондону, Едінбурґу, Стокпорту.

В першому ряді зліва: Іван Марченко, пані Євгенія Голубович, проф. Володимир Шаян, пані А. Горобець, проф. А. Голубович, пані К. Гаврилюк, проф. О. Монцібович (доповідач про Броди), пані Ольга Марченко, Н.Н.

Василь ПОПАДИНЕЦЬ

Роман ГАВРИЛЯК

ПРИСЯГА ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА” НА ВІРНІСТЬ УКРАЇНІ

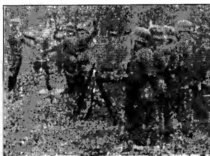
Коли Дивізія була в боях на фронті під Фельдбахом у квітні 1945 року, наспіла радісна вістка, що ген. Павло Шандрук організує Українську Національну Армію, до якої включає дивізію „Галичина” як 1-шу Українську Дивізію. Щоб це формально довершити, треба було провести „Присягу” на вірність Україні. Однак трудність була в тому, що Дивізія була на фронті в боях з Червоною Армією, тому було неможливо провести заприсяження у нормальний спосіб. В той час ген. Павло Шандрук відвідав Дивізію на фронті та постановив таки провести присягу.

25 квітня 1945 року, на відкритій галявині поза фронтом було збудовано підвищення, перед яким вставилися сотні з 30-го полку, що стояв у резерві, та представники з усіх підрозділів Дивізії. Посередині розставлено ґранатомет, а біля нього у вихідних уніформах, в шоломах, при короткій зброї, поклавши ліву руку на дуло, виструнчилися хорунжі: Роман Гавриляк–з 31-го полку й Роман Припхан–з 29-го. Перед ними станув генерал Павло Шандрук. Усі піднесли праву руку, повторяючи слова присяги за дивізійним капеляном поручником Михайлом Левенцем.

Присягають ген. П. Шандрук, хор. Р. Гавриляк (біля ґранатомета, справа) і хор. Р. Припхан.

Присягаю Всемогучому Богові перед Святою Його Євангелією та Животворящим Хрестом, не шкодуючи ні життя ні здоров'я, скрізь та повсякчас під Українським Національним Прапором боротися зі зброєю в руках за свій Народ і свою Батьківщину–Україну. Свідомий великої відповідальности присягаю як вояк Українського Національного Війська виконувати всі накази своїх

Присягає вояцтво.

начальників слухняно й беззастережно, а службові доручення тримати в таємниці. Так нехай мені в цьому допоможе Бог і Пречиста Мати.

Після проведення присяги о. Левенець виголосив коротку проповідь про значення присяги для всіх християн. Згодом говорив ген. Шандрук про конечність втримання наших традицій у боротьбі за незалежність України.

Закінчилася церемонія дефілядою перед генералом і його почтом.

Промовляє ген. П. Шандрук.

Був це для нас дуже зворушливий момент, бо тут здіснювалося те, про що ми мріяли від давна і аж щойно тепер осягнули по багатьох, багатьох розчаруваннях, а саме–ми стали вояками Української Армії! Відразу ми припняли на наші шапки тризуби, котрі привіз зі собою ген. Шандрук. Нарешті Актом Присяги ми виходимо з-під зверхности німців, котрі силою факту залишаються покищо в складі Дивізії, але й вони почепили на свої шапки тризуби.

Ми командувача Української Національної Армії побачили вперше. Він зробив на нас дуже позитивне враження: носив однострій УНА, який ми тоді також вперше побачили, добре себе презентував та викликав респект серед вищих дивізійних німецьких старшин.

На жаль, це прийшло дуже запізно. Не стало часу і можливости, щоб провести потрібну реорганізацію та впровадити нових командирів у Дивізії. Зближався кінець війни, яку ми ще мусили закінчити силою обставин у дотеперішній структурі, але з надією, що будемо мати нагоду відіграти значну ролю в можливих нових конфліктах, які зачали тоді вже назрівати.

ЗВЕРЕННЯ ДО ПЕРЕДПЛАТНИКІВ та ПРИЯТЕЛІВ

Журнал „Вісті Комбатанта" виходить 53-й рік, рекордує діяльність Братства дивізійників та інших ветеранських організацій у цілому світі, друкує статті на військові теми, актуальні події. Частина накладу висилається в Україну до Галицького Братства.

Головна Управа плянує видавати журнал так довго, як будуть фонди. На жаль, число передплатників і спонсорів маліє, а кошти видання зростають. Тому звертаємося до Вас, щоб фінансово допомогти журналові:

VETEARNS NEWS, 15 LaRose Ave., Apt. 614, Toronto, ON M9P 1A7

До історії 1-ої УД УНА

о. д-р Василь ЛАБА
Начальний духовник Дивізії

Отець д-р В. Лаба в дивізійній уніформі

Отець д-р Василь Лаба очолив Духовний відділ у Військовій Управі. Перші польові духовники (одинадцять) після військового вишколу в Зенгаймі (Альзація)–липень-жовтень 1943–одержали ранґу хорунжих, за вийнятком о. Василя Лаби, що одержав ранґу майора і о. Ісидора Нагаєвського–ранґу поручника. Отець Нагаєвський був дивізійним духовником аж до виїзду Дивізії на фронт (червень 1944). Він заступав Начального духовника, о. митрата В. Лабу, який жив у Львові й рідко показувався у вишкільному таборі.

Служба Божа в вишкільному таборі Гайделяґер. Править о. д-р Василь Лаба.

(Світлини з архіву Романа Крохмалюка)

У ВІЙСЬКОВОМУ ВИШКОЛІ

Лист старшин-добровольців СС Стрілецької Дивізії

(Затримано мову оригіналу.)

Формування СС Стрілецької Дивізії Галичина в повному ході. Транспорт за транспортом від'їжджають добровольці цієї Дивізії на вишкіл усяких родів зброї. Прикрашені в дивізійні жовто-блакитні емблеми і цвіти, поїзди гомонять сміхами і співами, несучи наших завтрішніх вояків. Матері з дітьми й сестри приходять прощати своїх чоловіків, батьків, братів. Буває, що й внук приходить з рідними прощати діда, що їде на військовий вишкіл. З вишкільних таборів починають приходити до краю листи. Одержала і Військова Управа у Львові цими днями письмо з вишкільного табору старшин СС Стрілецької Дивізії Галичина! Тому, що воно передає безпосередній настрій цього нового вояцького життя, ми хочемо бодай винятками поділитися ним з Шан. Читачами. Старшини, між іншим, пишуть нам:

„– Перетранспортування нас зі Львова відбулось, беручи на увагу четвертий рік війни, в добрих умовинах. Відношення Ґауптштурмфірера, нашого команданта в часі їзди, культурне і товариське. Конвоєнти-підстаршини без замітів. Наше кадрове перебування: усі ми в однакових вояцьких одностроях:

1) старі однострої–для праці,

2) нові літні однострої–до вправ,

3) нові, порядні однострої–парадні СС, поки що без лева.

Виряд повний, полевий. Живемо у нових бараках. Білля, постіль і два коци, нові і чисті. Умивальня у кожному бараці окрема, є тепла вода, а доступ до неї для кільканадцятьох осіб можливий нараз. Комфорт!

Їжа добра, смачна, здорова і сита. Усі відбули лікарські оглядини, списано генералії всіх, всі подали короткий перебіг життя.

Переходимо вишкіл, як новобранці, у належній воякові строгості.

Це вступ до старшинського перевишколу. Виділено вже менше, як половину з нас, до поодиноких родів зброї. Виділені в скорому часі від'їдуть. Наш день праці від год. 5-ої рано до 18-ої ввечір. Нічний відпочинок приємний і здоровий. Для „маркирантів" серед нас місця нема.

Ґавптштурмфірер, наш командант сотні, бойовий старшина. Для нас чемний і вирозумілий, військово послідовний і нам прихильний. Інструктори добрі і чемні.

Нерви у них при вишколі спокійні. З вишколу ми вдоволені.

Розпорядки внутрішньої служби передаються в німецькій і українській мові. Слухаємо німецькі і українські авдиції. Маємо

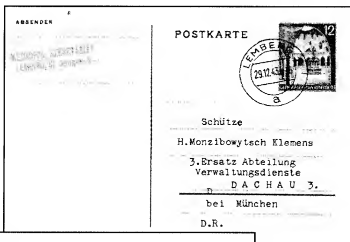
німецькі часописи, організуємо пресову кватиру. Появиться стінний український часопис.

Ми одержали перший вояцький льон по 25 нім. марок. Цей перший льон рішили ми віддати на допомогу сиротам по батьках і матер'ях, замордованих ворогами України. Перероблюємо вояцький впоряд практично, засвоюємо собі внутрішню військову організацію та привикаємо до німецької команди. Наші думки: „Найскоріше здобути військове знання, потрібне для оборони України від большевиків. Ми здорові, бадьорі, у нас сильна воля".

За старшинський корпус – Штабові старшини: (Підписи).

Ось фактичний стан, перед яким мовкне вся ворожа пропаганда і який б'є по всіх ворогах!

(Пресовий випуск Військової Управи)

ABSENDER

POSTKARTE

LEMBERG 29.12.43 a

Schütze

H.Monzibowytsch Klemens

3.Ersatz Abteilung
Verwaltungsdienste

D A C H A U 3.

bei München

D.R.

Ч.566/43

Львів,27.XII.1943

Сердечно дякую за лист з 28 XI.,Дякую за всі добрі відомости і пересилаю найсердечніші побажання Свят і Нового Року.

Сердечно здоровлю Вас і Брата і всіх Товаришів.

Най Бог благословить

Відповідь митрополита Андрея Шептицького Монцібовичу Климентію, що був на дивізійному адміністративному навчанні в Дахав, Німеччина.

ЛЯНДСКНЕХТИ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ

Записала: Олена ШАРГОВСЬКА

В Українській галицькій армії служило кілька сотень іноземних найманців. Німці й чехи були переважно польовими командирами, євреї–медиками, росіяни–льотчиками.

З яких причин іноземці йшли служити до Української галицької армії?

–Закон про загальну мобілізацію, прийнятий урядом Західноукраїнської Народної Республіки 15 листопада 1918 року, стосувався виключно українців. Поляки, євреї, німці не були зобов'язані служити. Коли казали, що мобілізації підлягають чоловіки-українці віком від 18 років–ішлося виключно про національність, не громадянство. Тоді це було в порядку речей. Чотири національні громади в Галичині жили осібно, і кожен знав, хто є хто.

Чужинці йшли до українського війська з різних причин. Одні–бо вважали себе частиною цієї землі. Тут жили їхні батьки, друзі, колеґи. От хлопець з єврейської родини–Мойсеєвого віровизнання, як тоді казали,–мав друзів-українців. Приятелі пішли служити–і він із ними пішов. Були й щирі, свідомі патріоти того краю–скажімо, Альфред Бізанц. Або Ганс Кох–виходець зі Львова, молодший офіцер при штабі 35-го Золочівського полку австрійської армії.

Для офіцерів, які були одружені з українками,–чехів, німців–також було цілком природно перейти на службу з австро-угорської армії в українську. А німців багато було таких.

Натомість майбутні генерали УГА Осип Микитка і Віктор Курманович були одружені з німкенями. Микитка, свого часу Начальний вождь Галицької армії, якось у пориві відвертости казав:

„Я нічим не завинив Українській армії. 15 років я живу у Відні з жінкою, німецькою мовою спілкуюся, діти мої там. Міг узагалі не приходити сюди. А мене критикують, що я тут щось не так роблю".

Він був українець, але асимільований.

З іншого боку, стати найманцем змушувала тодішня ситуація. Раптом, у момент, розвалилися дві імперії–Російська і Австро-Угорська. З'явилися нові держави–Угорщина, Чехія, південні слов'яни

об'єдналися, Польща, дві українські–УНР і ЗУНР. А країни Антанти, переможці в Першій світовій війні, Сполучені Штати, Велика Британія, Італія, Франція–виставили Австрії дуже жорсткі умови: армія мала скоротитися із кількох сотень тисяч до 35 тисяч. Десятки тисяч офіцерів виявилися нікому не потрібними. А вони ж більше нічого не вміли робити в житті. Закінчив військову академію, може стріляти, командувати, йти в атаку–але в мирному житті цього всього нікому не треба. Через те була велика проблема з працевлаштуванням. Колишні офіцери продавали пиріжки, булочки на вулицях, грабували склади. Був повний безлад. Тож багато йшли служити в армії тих держав, які почали виникати на руїнах імперій, просто на заробітки. У тому числі й до ЗУНР. А її уряд мав можливість платити воякам: у Галичині продовжувала працювати економічна система Австро-Угорської імперії, а дохід–надто з багатого Дрогобицько-Бориславського нафтового басейну–отримувала вже ЗУНР.

Той закон від 2 листопада робив рубіж. Коли людина виконує свій обов'язок, захищає батьківщину–вона контракту не підписує. Коли потрапляєш під мобілізацію, з тобою ніхто не укладає угоди на соціяльні блага–наприклад, що маєш право раз на півроку поїхати на Захід відпочити. А от найманці–мали. Вояки-чужинці часто вписували в контракт величезні соціяльні пільги. У разі смерти офіцера сім'я отримувала дві третини його зарплати. Вони в УГА стояли осібно, і їх завжди вирізняють у мемуарах: „У нас була українська бриґада, а командиром був чех". Або: „Лікарем у нас був єврей".

Скільки було найманців в Українській галицькій армії і якої національности?

–Київський історик Ярослав Тинченко відмітив: на боці українців воювали національно свідомі німці й євреї, а на боці поляків – асимільовані. Не можна сказати, що це було масовим явищем, бо в той час на тій території німців жило всього 70 тисяч плюс, за різними оцінками, до півмільйона євреїв, то в УГА цих галицьких німців і євреїв воювало всього кілька сотень. У польській армії–три-чотири тисячі, але й це не скажеш, що багато. Так от, асимілянти потягнулися за поляками–вони були польськомовні, хотіли жити в польському середовищі.

Українців підтримували євреї-сіоністи–вони перші простягнули руку допомоги. Були в УГА італійці, були й вихідці з колишньої Російської імперії. Окрім власне росіян, були осетини–як от пілоти брати Канукови із князівського роду. Спочатку вони служили в російській армії, з неї пішли до війська гетьмана Павла Скоропадського, а звідти вже в УГА. Загалом пілоти в армії Західноукраїнської Народної Республіки були від Скоропадського–в останній місяць свого правління він на прохання уряду ЗУНР надіслав великий авіязагін, із технікою і людьми. У ньому

було багато уродженців Петербурга, Москви. А перед тим до Скоропадського вони йшли з тих самих міркувань, як і колишні австрійські вояки: розпалася імперія, скінчилася війна, лишилася без роботи купа військових професіоналів.

Із тих чужинців, що були в УГА, потім кілька десятків вже 1919-го пішли до польського війська. Їм було байдуже, де служити. Платили гроші–служили Україні. Поляки запропонували більші–тут же подалися до них.

Як складалися стосунки людей із різними військовими традиціями, після з'єднання УГА з Дієвою армією УНР? А якщо йдеться про найманців–то, мабуть, давалася взнаки й різниця в національних характерах?

–Перший головнокомандувач УГА генерал Михайло Омелянович-Павленко, який перейшов до щойно створюваної армії ЗУНР з Наддніпрянської України, казав, що потрапив абсолютно в інший світ. Бо в західноукраїнській армії був відчутний вплив німців-командирів. Старшини УГА, які ще недавно воювали в австрійській армії, їх розуміли краще за наддніпрянців, які мали російський військовий вишкіл. Інакша термінологія, ставлення до роботи, інше розуміння того, що хто каже. Така от показова ситуація. Кінець 1918-го, триває позиційна війна під Львовом. „Ми лежимо, а нам ніхто нічого не каже,–пише по війні учасник тих подій в альманаху „Червона Калина"–Грудень, мерзла земля, лежимо в окопах. Їсти не привозять. Зміни нема. Командир розводить руками–сам нічого не знає. Дзвоним у штаб–там щось віднєкуються. Уже давно хочемо спати, там же не поспиш, бо зимно. І тут приїжджає Омелянович-Павленко на машині із супроводом. Виступає: „Ваші подвиги будуть записані золотими літерами в історію боротьби..." А ми чекаєм, що він скаже, коли гарячу їжу привезуть, бо ми їсти хочемо, тижнями сухпайком перебиваємося. Ми поплескали, а він сів у машину–і поїхав. А ми лишилися й далі сидіти".

Генерал Мирон Тарнавський пише у спогадах, як його штабіст-австрієць Альфред Шаманек був здивований після однієї зі спільних військових нарад з офіцерами війська Директорії. Особливо вразив його легендарний полководець Юрій Тютюнник. Розклавши карту, він показував пальцем: от зараз ми тут, завтра будемо отут, а післязавтра–там. Австрієць каже: „Зачекайте, та ж тут є 200 кілометрів". – „А що ж такого?" – „Та то ж піхота. Якщо це вдасться, це буде найбільша подія в розвитку військової науки".

Великою перевагою австрійців, німців, чехів була їхня ретельність: їм поставив задачу–вони виконували. Але дуже часто були безініціятивні: коли нема наказу–не підуть. От такий випадок. У січні 1919 року українці обстрілювали Львів, зайнятий поляками. На При-

вокзальній площі розташовані склади зброї й амуніції. Одне стрільно влучило туди. Прогримів шалений вибух: усе затряслося, весь квартал вигорів. Зчинилась страшна паніка. Ніхто не знав, що сталося. Поляки здали всі позиції й відкотилися аж у центр. Вхід до Львова був відкритий добу чи дві. На околиці міста стояла 2-га Коломийська бригада УГА, якою командував чех Франц Тінкль. Почувши, що в місті вибухають снаряди і лунають постріли, він послав туди розвідників. Ті повернулись і кажуть: „Пане отамане, там нікого нема. Львів відкритий, треба йти".–„У мене нема наказу від генштабу". За повідомленнями польської розвідки, у той самий час у єврейському кварталі сіоністи почали масово озброюватися, щоб ударити в тил полякам–бо ж „наші йдуть", тобто українці. „Поведіть нас,–просять Тінкля солдати,–ми вступимо й захопимо місто".–„Ні, я не маю наказу". Аж доки поляки не отямилися й знову не підвели війська.

Які були матеріяльні претенсії найманців?

–По-різному. Приходили такі, що казали: дайте мені хоч щось, бо я голий-босий, утік із полону в одних штанях. Деякі ж виписували величезні вимоги: стільки от комплектів одягу–і перераховували всі речі для компенсації.

Не можна сказати, що найманцям в УГА платили шалені гроші. Але вони мали величезні соціяльні пакети, яких не було в українських вояків. Бо як офіцер-українець родом із Самбора чи Коломиї під час війни міг поїхати до Відня? По-перше, що він там забув, а по-друге–до кого він поїде? А німці мали там родини, до них вирушали й брали на це кошти. Командир дев'ятого артполку Оттокар Біркенау, коли захворів на тиф, лікуватися подався до Праги. А тоді повернувся.

Лейтенант Карл Штробель у розпалі бойових дій на початку 1920-го поїхав на чеський курорт Карлсбад–нинішні Карлові Вари. Повернувся до Відня і там так штурмував місцевий штаб Галицької армії, що змусив заплатити йому майже 2 тисячі крон за проїзд і лікування карлсбадськими водами та грязями: мовляв, я занедужав з вашої вини. Ще через два дні він отримав 750 крон на новий однострій, бо це було передбачено його контрактом.

„Чужинці" в УГА й жінки: що про це відомо?

–Збереглася справа на командира полку німця Едварда Ґеніґа. Інспектор, що приїхав із перевіркою, обурено відзначав: він разом із кількома однополчанами вів життя веселе й розгульне. Зокрема, харчував у солдатській менансі–їдальні–трьох жінок, які жодної роботи в полку не виконували. Його любка Зоня Нарожник числилася при канцелярії й отримувала відповідну платню, хоч при паперах її ніхто не бачив. Військовий суд мав проти Ґеніґа і серйозніші обвинувачення–у матеріяльно-фінансових порушеннях і антидержавних

заявах–та їх не було підтверджено. А, як було сказано у рішенні суду, „вожанє зі собою продажних женщин є вправді не лицююче з честю старшини, однак не підпадає під компетенцію суду". Помічники Ґеніґа, які разом із ним опинилися на лаві підсудних, дістали догани.

Яка була доля „лянскнехтів Галицької армії", коли вона зазнала поразки, а Галичину приєднано до Польщі?

– 1923-го оголосили амнестію, і поляки повибачали всіх, хто служив у УГА,–така була умова Антанти. І навіть найлютіших ворогів не переслідували. Це стосувалося передусім українців. Була негласна настанова: німців, які воювали в УГА, селити окремо, десь подалі. Я знайшов документ на офіцера Северина Байґерта, який у 1940-х був одним з організаторів дивізії „Галичина". Він приїхав у своє рідне село Мужиловичі на Львівщині, і місцева влада пише до керівництва, що з ним робити. Відповідь: переселити в Західну Польщу, щоб не міг контактувати зі своїми однополчанами-українцями, бо вони щось можуть організувати. Є вказівка–хай українці будуть тут, а німців переселяти туди. І всі 1930-ті Байґерт жив на заході країни.

Відверто проукраїнську позицію демонстрував у міжвоєнній Польщі колишній начштабу 14-ї бриґади Карл Аріо. У 1930-х він був варшавським кореспондентом кількох німецьких газет і в статтях доводив історичну необґрунтованість претенсій Польщі на Галичину, писав про репресії польської влади щодо галицьких українців. Під час Другої світової Аріо очолював українську газету в Рівному, столиці Райхскомісаріяту Україна. Письменник Улас Самчук, у той час його підлеглий, згадував, що Аріо використовував свої зв'язки серед окупаційної адміністрації, щоб звільнити українців із нацистських тюрем.

Ще один проукраїнськи налаштований фольксдойч–колишній сотник генштабу УГА Ганс Кох. У міжвоєнний період він зробив блискучу наукову кар'єру. Коха можна назвати одним із перших експертів-україністів–з огляду на кількість праць, що він написав із української проблематики.

Прізвища колишніх воєнспеців-чужинців Галицької армії знаходимо й серед тисяч українців, загиблих у сталінських таборах і тюрмах.

Наскільки важливими для УГА були воєнні спеціялісти-неукраїнці?

–Вони займали вакантні місця, де не вистачало своїх. І нерідко були якіснішими командирами за українських підстаршин. Багато в чому саме завдячуючи цим „чужинцям" УГА стала боєздатною, потужною силою, яка змогла проіснувати два роки в бойових діях. Воєнспеци-чужинці запроваджували й підтримували дисципліну, український дух. Німці були добрими, по сучасному кажучи, політруками, розповідали українцям, що ті мають зробити залізну армію, відстоювати своє

право на національну державу. Вживали вислів „ми, українці" дуже часто в розмовах, у виступах. Польових командирів у мемуарах асоціюють з українцями й німцями, медиків і ветеринарів–з євреями, пілотів–із росіянами. Звісно, були серед них і зрадники, кар'єристи, мерзотники, та були й герої.

Олег СТЕЦИШИН

46 років, журналіст, історик. Народився у Львові. Батько і мати–учителі. Визвольними змаганнями 1917–1921 років зацікавився, досліджуючи життя діда, офіцера армій ЗУНР і УНР. Торік восени видав книжку „Ляндскнехти Галицької армії". Наприкінці січня її було презентовано в Києві. Працює заступником тайм-редактора львівської газети „Експрес".

ДОВІДКА:

Українська галицька армія – військо Західноукраїнської Народної Республіки, проголошеної у Львові 1 листопада 1918 року на українських землях Австро-Угорської імперії. Майже одразу змушена була вести війну зі щойно посталою Польщею, яка також претендувала на Галичину. Після поразки УГА перейшла на наддніпрянську Україну й воювала разом із Дієвою армією Української Народної Республіки, головним отаманом якої був Симон Петлюра.

51000 вояків та 1900 старшин, тобто офіцерів, за приблизними підрахунками, було в Українській Галицькій армії в середині липня 1919-го, коли вона перейшла на Поділля і приєдналася до Армії УНР. Військо під командуванням Симона Петлюри на момент злиття налічувало 35 тис. козаків і старшин

(Центр досліджень визвольного руху, Львів / cdvr.org.ua)

„Жидівський курінь" утворився тоді, коли після триденного погрому, котрий учинили польські війська у Львові 22-24 листопада 1918 р., тернопільські євреї–колишні досвідчені вояки Австро-Угорської армії–взяли до рук керівництво єврейською самообороною у Тернополі. Молодь об'єдналася під керівництвом енерґійного поручника колишнього австрійського 15-го піхотного полку С. Ляйнберґа, який навчав їх захисту єврейського населення, а також учив, що задля поліпшення долі євреїв вони повинні в час приходу українців до Тернополя запропонувати їм боєздатний підрозділ для боротьби з поляками. 16 червня 1919 р. галицькі Стрільці відбили Тернопіль у поляків, і за уповноваженням виконавчого комітету євреїв Тернополя–„Жидівської національної ради", С. Ляйнберґ звернувся до полковника Микитки з пропозицією вступити разом із кількома сотнями євреїв у курінь в УГА. С. Ляйнберґа було призначено командиром куреня. У військових списках з'єднання називалося

„Жидівський пробойовий курінь", офіційна ж назва була „Пробойовий курінь І Корпусу Галицької Армії". Незабаром курінь налічував уже 1200 осіб.

Курінь захищав від поляків шлях з Тернополя до Підволочиськ, куди його було спішно передислоковано. Поляки намагалися здійснити тут прорив, щоб потім зненацька захопити лінію річки Збруч. Але Пробойовий курінь звів нанівець польські пляни й завдав полякам серйозних втрат. Це було 16-17 червня 1919 р. Перейшовши Збруч, курінь воював уже з Червоною Армією.

Бойовий шлях „Жидівського куреня" пройшов через українсько-польський і українсько-совєтський фронти. Серед місць, де курінь воював і ніс ґарнізонну службу,–Проскурів, Вінниця, Бердичів (до куреня, за спогадами, з великою симпатією ставилося місцеве населення–і євреї, і українці. Він поповнювався численними добровольцями тієї й іншої національностей), нарешті–Київ, точніше, Святошин.

24 липня 1919 р. під час нічних атак курінь узяв полонених з большевицьких передових частин. Через день большевики розпочали відступ. Командування 21-ї бриґади наказало куреню активно переслідувати ворога. Курінь досяг містечок Солодківці, Зіньків, а на кінець дня 31 липня–району містечка Михальполь, що перебувало в руках потужного большевицького з'єднання. Після кількох успішних перестрілок курінь перейшов в атаку, захопив Михальполь і взяв у полон майже увесь ґарнізон.

У Бердичеві своєю поведінкою під час несення служби і своєю гуманністю курінь заслужив довіру населення, і поручник Ляйнберґ отримав від міської громадської управи повноваження провести мобілізацію єврейської молоді. Командування І Корпусу УГА дозволило мобілізацію й водночас дало час на відпочинок і переформування, завдяки цьому курінь поповнився добровольцями–євреями і українцями.

Мартен ФЕЛЕР

РОЗШУК ЯРОСЛАВА МАРКА

Кол. вояк 7-ої сотні, 30-го полку, шукає дес. Ярослава Марка, який закінчив підстаршинський вишкіл у Радольфцелі, грав на скрипці в оркестрі Осипа Головацького в полоні в Ріміні та, правдоподібно, переїхав до Англії.

За всяку вістку буду вдячний:

Orest S. Slupchynskyj

38 High Street

Rye, NY, 10580,USA

Тел. 914 305-6358; е-пошта:gogoslup@gmail.com

На військові теми

Михайло САМУСЬ,
Центр досліджень армії, конверсії і роззброєння, Прага

АРМІЇ ЕВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Зараз в арміях країн ЕС служить, хоча в це й важко повірити, аж 2 мільйони осіб. І при цьому европейські політики і генерали постійно говорять про нездатність Европи самостійно проводити операції без допомоги США. Тобто, виходить, що 2 мільйони військовиків, які утримуються европейськими платниками податків, є абсолютно непотрібними. Більш того, сукупний оборонний бюджет 27 членів Евросоюзу становить 200 млрд евро. А европейські генерали постійно скаржаться на проблему браку коштів, скорочення оборонного ринку, кризу оборонної промисловости.

Це здається дивним, але маючи двомільйонну армію і 200 млрд евро на її забезпечення, европейці реально опинилися на порозі великих проблем. Причиною цього є традиційні національні та корпоративні амбіції. Уявіть, що кожна з 27 країн ЕС має свої збройні сили з окремими міністерствами оборони, генеральними штабами, системами зв'язку, підготовки особового складу, закупівлі озброєння, матеріяльно-технічного забезпечення і т. д. Тобто всі ці системи, а разом із ними генерали, управління та різноманітні департаменти дублюються 27 разів. А для того, щоб національні збройні сили могли діяти разом, потрібно продублювати ці системи ще й двадцять восьмий раз!

Тому 200 млрд евро справді не вистачає на утримання европейських армій. І хоча всі чудово розуміють, що прямої воєнної загрози для країн ЕС не існує і навряд чи скоро з'явиться, жодна з країн ЕС не наважується відкрито сказати крамольну річ: давайте врешті-решт відкинемо застарілі штампи і поглянемо на збройні сили як на реальний інструмент забезпечення безпеки, а не просто атрибут національної гордости. Заледве хтось в Европі починає говорити про очевидне і нагальне–створення єдиних збройних сил ЕС, невеликих, ефективних, але підготовлених до реаґування на існуючі загрози–у европейських генералів починається паніка. „Як це можна уявити, що ми розпустимо збройні сили–це наша честь, слава, історія і гордість! Це знищить один із найголовніших атрибутів суверенітету!"–кажуть вони і продовжують жалітися на „нестачу" коштів... В результаті, наявні 200 млрд евро марно витрачаються на задоволення „історичних" амбіцій генералів, а створення боєготовних та сучасних збройних сил ЕС знову й знову відкладається.

Подібна ситуація виникає, коли заходить мова про кризу в оборонній промисловості Евросоюзу і знову ставляться риторичні запитання. Наприклад: „А навіщо Европі стільки виробників винищувачів, кораблів або бронетехніки?" Відповідь давно відома: тому, що ніколи ні Франція, ні Німеччина, ні Італія чи Великобританія не підуть на банкрутство своїх заводів лише заради того, щоб оборонна промисловість ЕС в сукупності стала більш конкурентною на світовому ринку. Саме тому французький виробник винищувачів Dassault зовсім недавно переміг у тендері в Індії своїх конкурентів з ЕС–багатонаціональний Eurofighter Typhoon і шведський SAAB Gripen. А, наприклад, Великобританія, Нідерлянди, Італія взагалі інвестують в американську програму створення перспективного винищувача Joint Strike Fighter. Про який "Pooling & Sharing" може тут йти мова?

Европейське оборонне аґенство, яке має за мету консолідувати оборонну промисловість Евросоюзу, нещодавно провело ряд досліджень для аналізи европейських можливостей у сфері створення перспективних наземних бойових систем, авіяційних систем, високоточних озброєнь. Висновки всіх цих досліджень однакові. Якщо найближчим часом країни ЕС не подолають національні та корпоративні амбіції і не стануть створювати єдину оборонну технологічну та промислову базу, вже до 2020 року Евросоюз втратить можливості для виробництва наступного покоління озброєнь і військової техніки. Европейське оборонне аґенство вважає, що конкуруючи між собою, европейські виробники розпорошують засоби та ресурси, які життєво необхідні для розробки принципово нових технологій.

Наприклад, експерти згодні з оцінками, що жоден з існуючих европейських виробників винищувачів не здатен самостійно створити бойовий літак 5-го покоління. В результаті, через 10-15 років на европейському ринку може залишитися лише один тип винищувачів–американський. Що станеться з французькими, німецькими чи шведськими виробниками бойової авіяції–велике питання. Можливо, хтось із них і вийде переможцем у боротьбі зі своїми европейськими конкурентами. Однак навряд чи „переможець" з Европи зможе довго протриматись на світовому ринку–США, Китай, Росія, Індія мають щодо цього власні пляни.

Мені особисто здається, що оборонно-промислова консолідація в ЕС „зверху", за вказівкою політиків, навряд чи можлива. Адже керівництво і Dassault, і SAAB, і Eurofighter, і багатьох інших компаній переможе конкурентів і монополізує европейський ринок. Навряд чи вони будуть готові відмовитися від своїх прибутків на заклики чиновників. А тому, єдиним виходом для промисловців може бути лише добровільне та усвідомлене налагодження взаємного діялогу і поступове узгодження своїх стратегій розвитку. Европейські промисловці

просто повинні зрозуміти, що розробка нових оборонних технологій потребує консолідованих інвестицій і корпоративність цьому процесу буде лише заважати. Наскільки це вийде на практиці–побачимо.

Що стосується оперативних можливостей двомільйонної европейської армії, то про це краще за все говорить доля так званих Бойових груп ЕС. Проєкт, який був покликаний створити невеликі (близько 2 тис. вояків) мобільні групи швидкого реаґування, так і не став моделлю для майбутньої об'єднаної европейської армії. За 10 років свого існування жодна зі створених багатонаціональних Бойових груп жодного разу не була застосована в бойових умовах. Військовики звинувачують у цьому европейських політиків, які начебто бояться відповідальности застосувати збройні сили за межами ЕС. Наприклад, така можливість існувала під час операції в Лівії для забезпечення евакуації мирного населення із зони бойових дій. Однак керівництво ЕС відмовилося від відправки вояків на лівійську територію, побоюючись непрогнозованих наслідків такого кроку.

Очевидно, поки европейські політики, військовики та промисловці й надалі будуть мислити виключно своїми амбіціями, криза в оборонній сфері ЕС триватиме і жодні гарні концепції на кшалт "Pooling & Sharing" цьому не завадять.

(„Український журнал")

Річард ҐВИН

ВТРАТИ ІРАКСЬКОЇ ВІЙНИ: ГІРКІ НАСЛІДКИ БРЕХНІ ТА ОБМАНУ

Переклад з англійської

Деякі війни вважаються добрими. Ідеальним прикладом є Друга світова війна, але в ній сама цивілізація могла цілком бути знищена в неймовірних жахах нового Темного століття.

Деякі війни здобули собі назву „справедливих" тому, що учасники робили реальні зусилля, щоб обмежити насильство.

Більшість інших називають „жорстокими", „осоружними", „дикими", „непотрібними", "„безглуздими", „дурними". З усієї історії людства не могло бути дурнішої, ніж Війна за вухо Дженкінса, яка тривала протягом дев'яти років у 18-му столітті, тому що британського пірата захопили еспанці й відрізали йому вухо.

А тут ще Іракська війна.

Всі назви з третього абзацу–від „жорстоких" до „безглуздих"– можна дати їй, з одним доповненням. Відоме прислів'я, що „першою жертвою війни є правда", було переписане тодішнім президентом Джорджем Бушом, коли він почав своє вторгнення в Ірак 20 березня

2003 року–з „шоком і трепотом".

У Бушовій версії цього прислів'я змінено факт, що з початком кожної війни запановує неминуча брехня: одна сторона завжди звинувачує іншу, применшує свої власні злочини і стверджує, що Бог по її боці. Метою Бушової брехні стала сама війна, яка не мала ніяких причин відбутися. Тій брехні не було меж, а саме:

Що Ірак має ядерну зброю. Її не було.

Що Ірак надав Аль-Каїді бази, необхідні для терористичних атак. Ніякої Аль-Каїди в Іраку не було.

Що повалення диктатора Саддама Ґусейна і притягнення його до кримінальної відповідальности принесе Іраку демократію. В Іраку вибори дійсно відбулися, але вбивства продовжуються. І непорозуміння між сунітами, шиїтами та курдами великі, як ніколи.

Ця криклива брехня, за своїми масштабами, мала довгий час значний успіх (я сам у це був повірив) і відрізнила війну в Іраку від майже всіх інших воєн.

Втрати за цей обман були жахливими. Приблизно 110 тисяч іракців було вбито в ході конфлікту (значне число, слід підкреслити, не напасниками, а іншими іракцями). Американські втрати, як війська так і „контрактників", виносять близько 8 000.

Кошти США близько двох трильйонів долярів, і набагато більші, якщо врахувати відсотки, бо, як і у В'єтнамі, цю війну не фінансовано з підвищених податків.

До найважчих втрат слід зарахувати той факт, що війна в Іраку дозволила талібам в Афганістані переформуватися, і бійня там триває вже понад 12 років. Що більше, Ірак та Іран тепер союзники, які підтримують диктатора Башара Асада в кривавій громадянській війні в Сирії.

Сьогодні США платять високу ціну за ці брехні, які були успішними, тому що мало хто їх оспорював. Сьогодні політика країни поляризована, республіканці і демократи ставляться один до одного не як опоненти, а як вороги.

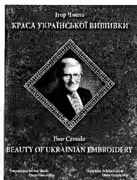
Правда, є і внутрішні причини для цього: величина уряду, яким способом зменшити дефіцит–скороченням податків чи скороченням витрат.

У цьому процесі слід уважати одною з основних причин–брехню, пов'язану з Іракською війною. У Вашинґтоні вже ніхто нікому не вірить.

Як розмножується недовіра? Тоді Барак Обама виступав проти війни. Ненависть до нього тепер годується тим, що він був правий.

(Toronto Star)

ВИШИВКИ ІГОРЯ ЧМОЛИ

При кінці 2012 року в Боффало, США, вийшла унікальна чудова книга вишивок Ігоря Чмоли. Впорядники: Богдан Чмола (син) і Олена Чмола-Мей (дочка). Альбом видано у пам'ять матері Ігоря–Параскеви, з роду Мокроусів, та батька Івана, співзасновника української скавтської організації Пласт, в соту річницю її існування. Видавець: Ольга Чмола (дружина Ігоря). У книзі кольорові вишивки й тексти (український та англійський), які охоплюють вступ, життєвий шлях Ігоря Чмоли і його розповідь про українську вишивку, подяку й мапу регіонів вишивок. Друкуємо уривки з тексту.

Редакція

Ігор Чмола, кол. хорунжий дивізії „Галичина", приїхав до Боффало (США) в 1950 році. Він одружується з Ольгою Ференцевич 14 жовтня того ж року. В 1951 році родина збільшується, бо приходить на світ син Богдан, а в 1955 році донька Олена.

Незважаючи на те, що на хліб щоденний Ігореві приходиться заробляти важкою фізичною працею, він всеціло включається в суспільно-громадське життя. Коли відкривається школа українознавства в Боффало, він стає її довголітнім учителем, а згодом і директором. У 1957 році займає пост голови місцевого осередку Спілки Української Молоді Америки (СУМА) ім. Лесі Українки. Крім того, багато праці присвячує місцевій українській католицькій парафії св. о. Миколая.

Із заснуванням в Боффало Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА Ігор стає її головою, щорічно проводить збірки на воєнних інвалідів та на охорону могил загиблих українських воїнів, розповсюджує журнал „Вісті Комбатанта" та інші видання Братства. В роках 1961-1963 був секретарем Крайової Управи Братства в США, а від 1963 до 1965 року очолював її. Коли при місцевій Станиці був організований хор „Бурлаки", Ігор став його членом і одночасно секретарем управи хору. Його обов'язком було також забезпечувати хористів нотами, що їх він власноручно переписував упродовж всього 17-річного існування цього співацького колективу.

В роках 1987-1990 бачимо його на пості члена Головної Ради Українського Братського Союзу й як секретаря 64 Відділу УБС у Боффало. Секретарем був теж і в місцевому Клюбі Емеритів. Протягом довгих років тисячі людей мали змогу слухати його голос на хвилях

етеру, оскільки Ігор був диктором радіопередачі Василя Шарвана. Свої журналістські здібності Ігор виявив, редаґуючи протягом багатьох років журнал Всесвітнього Об'єднання Ґуцулів– „Ґуцульщина". Маючи дар непересічного промовця, він часто виступав з доповіддями не лише в Боффало, але і по інших містах Америки і Канади з нагоди відзначення українських національних свят.

Ольга Чмола з дітьми Оленою і Богданом

Окрім усіх тих обов'язків, Ігор знаходив час на вишивання, залишивши по собі прецінну колекцію зразків української вишивки, з виставками якої їздив по більших скупченнях української громади Америки і Канади.

У 1993 і 1995 роках Ігор відвідував Україну, для якої працював все своє життя. Із першої поїздки залишив цікавий репортаж під заголовком „Землею українською".

Варто згадати, що Ігор був пристрасним любителем природи. Протягом багатьох років родина Ігоря, разом з родинами приятелів проводили літні відпустки під шатрами в усіх штатах Америки, за винятком Ґаваїв і Аляски.

Ця збірка є унікальною. Збірка включає взори усіх більших географічних реґіонів України. У ній представлені різноманітні стібі. Ця збірка є великою, включаючи 210 експонатів. Але багато експонатів мають більше ніж один взір. Збірка налічує приблизно 400 окремих взорів. До більшости тих вишивок додано перевірену інформацію для тих, хто хотів би дізнатися більше про дану вишивку чи застосований стіб. Цих посилань є 92.

Цю монументальну колекцію вишила тільки одна-єдина людина. Загально вважається, що українська вишивка є доменою жінки. Українському чоловікові мати таке зацікавлення у вишиванні є річчю досить незвичайною.

Про українську вишивку було написано, напевно, сотні книжок. Але я щиро сумніваюся, чи існує будь-яка книжка, яка мала б усі ті атрибути, які є названі вище.

Богдан ЧМОЛА

Ціна книжки ***„Краса української вишивки"***–60 ам. долярів, плюс пересилка: США–3,50 дол., Канада–22 дол., Европа–32 дол.
Замовляти: **Olha Czmola, 60 Chateau Ct., Depew, NY, 14043, USA**
Tel.: 716-685-3118 e-mail: ukremb@verison.net

УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІОТ ВАСИЛЬ ТОМКІВ – ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ, ЖУРНАЛІСТ І ПУБЛІЦИСТ

Скорочено

Мені пощастило, бо я є добре знайомий з Ювіляром, раніше впорядкував та видав дві Збірки праць пана Василя Томкова з доволі вимовними назвами– „...Та найбільше любив Україну..." (2004) та „Важко забути" (Фрагменти із пережитого, 2007), які побачили світ в полтавському видавництві „Ґадяч". Однак жертовна праця пана Василя виходить далеко за межі традиційної публіцистики й журналістики, бо він за характером та покликанням–воїн-борець, звитяжець, видатний громадський діяч й правдивий український патріот.

3 квітня 2013 року йому виповнилося 90 років від дня народження в селі Коцюбинчики (тепер–Чортківського району Тернопільської области). Відомо, що його мама Марія народилася у багатодітній родині Євчуків у 1892 році. В родині були самі дівчатка, а наймолодші брати Марії–Василь і Петро–ще хлопцями були вбиті поляками-гелерчиками (О.П.–поляки-гелерчики–польські леґіонери, вишколені і добре озброєні у Франції) за те, що після програної Чортківської офензиви, показували пораненим воякам Української Галицької Армії місце, де можна без особливих перешкод перейти річку Збруч на інший її бік. Тяжкою була доля батька Василя Томкова–Юрія. Він та його брат Микола ще юнаками залишились сиротами й подалися на заробітки–молодший Микола–до Німеччини, а Юрко–аж за океан, де під час важкої праці на будівництві залізниці отримав тяжку травму обох ніг й після повернення на Україну десь під кінець 1921 року не міг повноцінно працювати на фізичних роботах та на господарстві–боліли колись поламані ноги, а ще–мучив біль у крижах. Якраз він, батько Василя, ґазда Юрій з тернопільських Коцюбинчиків, який відрізнявся від своїх односельчан неабиякою освіченістю та знанням основ англійської мови, що їх вивчив на заробітках, й став для свого маленького, але здібного до грамоти й допитливого синочка, першим справжнім вчителем. А незабаром Василько був зарахований вже до другого класу місцевої школи.

18-річний Василь, як член ОУН від 1942 року, з доручення зверхників з ОУН зголосився у 1943 році до Української Дивізії „Галичина". Після закінчення навчального вишколу, відбув інші спеціялізовані вишколи в Ешвайлері, Бльомберґу, а по закінченні підстаршинської школи в Ляйбаху (Любляна, Словенія) був направлений до м. Поважська Бистріца, що у Словаччині, до 4-ої (важкої) сотні 1-го батальйону, 30-го полку вишколювати ґранатометчиків. Згодом брав участь у боях під Фельдбахом, як старший десятник і заступник командира.

По закінченню Другої світової війни у таборі полонених у Беллярії, куди потрапила значна кількість українських дивізійників, пан Василь редаґував одне із перших таборових видань „Наша мета", яке виходило накладом 5 примірників, які передавалися, як орган 1-го полку,–з сотні-до-сотні, з рук-до-рук. Це була одна з перших „публікацій" в Беллярії друкарською машинкою, руками Василя Томкова, а до редколеґії входили ще також Юрій Форись (Ф-ю Ф-ю, Ф.Ю.), відомий пізніше таборовий поет, член редколеґії "Оса" та інших таборових видань, і Петро Дубок–після звільнення з полону провідний діяч УРДП. „Опікуном" редколеґії був автор кількох статтей хорунжий Роман Припхан, заступник полк. Нікітина–командира 1-го полку. З переміщенням дивізійників до табору в Ріміні Василь Томків виконував обов'язки друкаря, працюючи в централі „Просвіта", а також був редактором „Бюлетеня Об'єднання Таборових Товариств „Просвіта" та кількох чисел журналу „Світло"–обоє з видань ОТТП, а крім цього він виявив себе, як добрий організатор і вчитель курсів англійської мови в таборах Беллярії та Ріміні. З переїздом до Англії Томків був вчителем англійської мови в таборах полонених в Фейкенгам, Свафгам і Норвіч, а після звільнення з полону в 1948-1949 роках–був керівником (кемп лідером) у таборах Кіртелбрідж, Дамфрісшаєр в Шотляндії. Вже вільними, колишні полонені працювали біля британських військових частин, де було маґазиновано воєнне спорядження, зброю і амуніцію. В таборі, крім українців (60%), були також чехи, поляки, латиші і литовці. Проте весь керівний персонал і обслуга, крім одного з кухарів, були завдяки старанням Василя Томкова укомплектовані українцями.

В.Томків став засновником Відділу СУБу, а також організатором балетної групи, оркестри, аматорського гуртка, які дали кілька успішних виступів. Діяла футбольна дружина, раз на кілька тижнів відбувалися Богослужіння, які відправляв о. Бабій.

Після одруження з Марією Ковальчук Василь Томків з дружиною поселився в Болтоні, де він відразу проявив себе в комбатантській організації–Об'єднанні бувших Вояків Українців (ОбВУ), ставши головою Відділу, а згодом–членом Головної Управи, в якій був вишкільно-пресовим референтом, писав військовознавчі реферати, а також доповіді до вшанувань національних відзначувань, святкових роковин і т. п., з якими відвідував Відділи ОбВУ, зорганізував Відділ „Ґом-ґвардії" в Болтоні, брав участь, як організатор відділів „Англо-Українських Товариств" (АУТ), виступав з доповідями про українські проблеми в англійських установах у різних містах Ланкаширу. Як член редколеґії журналу „Сурмач", був автором військовознавчих статтей у цьому часописі, а у виданні „Альманаху ОбВУ 1949–1964"–став автором основної праці „Історія 15-літньої діяльности ОбВУ".

З початку створення Організації Українських Націоналістів за кордоном (ОУНз) на початку 1950-их років В.Томків став членом Крайової Політичної Ради ОУНз у Великій Британії, виконуючи одночасно функцію її секретаря, а згодом був обраний до складу Політради ОУНз, де зосередився в ділянці фінансової та пресової референтур, редаґував й розповсюджував „Бюлетень Політради ОУНз".

Василь Томків–автор багатьох статтей, що друкувалися в наступних часописах і журналах: „Бюлетень УуВБ", „Вісті Братства кол. вояків 1-ої УД УНА", „Вісті комбатанта", „Наш голос", „Новий шлях", „Сучасна Україна", „Українська думка", „Українське слово", „Українські вісті", „Український самостійник", „Християнський голос", а після здобуття Незалежности Україною у 1991 році став постійним автором та дописувачем до багатьох всеукраїнських та реґіональних видань, зокрема у Києві, Львові, Івано-Франківську, Тернополі, Підволочиську, Буську, Чорткові.

Я, відверто кажучи, був щиро подивований величезною кількістю матеріялу написаного Томковим. І це, якщо не брати до уваги, особистого листування пана Василя, якого є буквально „гори", –йому довелося зустрічатися, листуватися та спілкуватися безпосередньо з багатьма визначними і впливовими особистостями українського еміґраційного політикуму, діячами культури, науки та мистцями.

У своїх працях Василь Томків завжди „намацує" ті потаємні містки, які допомагають краще зрозуміти тему, яку він висвітлює, а також простежити за логікою спостережень, міркувань та висновків автора статті. Усі думки В.Томкова продиктовані щирим прагненням знайти вихід із становища, змалювати той чи інший образ чи якісь конструктивні та оптимістичні позиції. Усім, чим цікавиться Василь Томків, він робить це як людина, що відчуває проблему, дух доби й тенденції розвитку епохи. Його доробок – це багатющий матеріял для пізнання та роздумів.

Василь Томків разом зі своїми колеґами з української діяспори у Великій Британії намагався допомагати нашому народові не тільки правдивим словом, але й ділом. Приїхавши в Україну, він побачив, як недоїдають хворі в лікарнях і діти в сиротинцях та школах-інтернатах, як катастрофічно не вистачає ліків, медикаментів, постільної білизни, одягу. Повернувся до Англії і разом з друзями організував пересилання гумунітарної допомоги для хворих і найбільш знедолених дітей.

Я більш як десять років знаю Василя Юрійовича Томкова, а видається мені, що ми приятелюємо все своє життя. Не перестаю дивуватися його жертовності, щирості й надзвичайної та незвичайної любові до простого українського люду та рідного краю. Ця його патріотична любов безмежна. Вона стосується не лише Києва, Львова, Тернополя чи Криму, але й таких маленьких містечок як Чортків і

Лохвиця, Буськ чи Підволочиськ. А з турботами родинних Коцюбинчиків, а також його та його, на жаль, покійної дружини, соратниці та співтоваришки долі пані Марії чисельної рідні, ближчих друзів та приятелів, він, здається, лягає спати й з ними прокидається. Про нас, українців, й Україну він думає і вночі, мабуть йому не спиться, бо чимало у нас тепер різних негараздів.

Така турботлива й неспокійна вдача українського патріота й української людини Василя Томкова. Він справжній українець–сердечний і співчутливий, щирий і освічений, від природи інтеліґентний, однак принциповий і непоступливий. Його батьківська любов своєю ніжною рукою торкається кожного з нас, тих, хто з ним знайомий, цих здалеку таких собі не зовсім помітних людей, як казав колишній наш Президент,–маленьких українців, які замешкали волею долі на периферії, далеко від столиць та обласних центрів, як модно говорити,–далеко від цивілізації. Пан Василь щодня й щохвилини живе Україною, живе її здобутками і негараздами, разом з нами радіє й сумує, сміється й дискутує. Скажу чесно й відверто, я таких людей в своєму життя ще не зустрічав. У кожному листі чи телефонічній розмові разом із зиченням, він не перестає додавати: „..Головне: бережіть себе і родину..." Він сам неймовірно багато пережив, передумав, написав... Він знає правду життя, так би мовити, зсередини. А скільки різного ще залишилось у нього в душі та на серці!? Чи дізнаємось колись?...

Теперішнє його життя, як завжди, кожночасно напружене й живе. Спілкуючись з Василем Томковим, я мимоволі перебираю на себе частину його роздумів, вагань і переживань. Скоро, незважаючи на відстань, вони мені стають занадто близькими, бо я, якому судилася також досить нелегка доля,–бачу серцем й відчуваю усю їхню щирість. Але неймовірно тяжча доля й така ж українська щира вдача мого старшого друга, українського патріота Василя Юрійовича Томкова з англійського міста Болтон, де він мешкає лише формально, залишаючись усім своїм серцем і єством в Україні.

Україна й українці… Це суттєві, визначальні й надвичайні сентенції для Ювіляра.

З нагоди 90-ліття пана Василя, я засилаю йому найкращі зичення від себе й усіх наших єдинокровних братів-українців із Рідних Земель та з країн поселення: „Міцного здоров'я Вам, дорогий пане Василю, особливої та творчої працездатності, наснаги й оптимізму, яких Ви ніколи не втрачаєте! З роси й води Вам, наш славний Ювіляре!"

Олександер Панченко, адвокат, доктор права Українського Вільного Університету, місто Лохвиця Полтавська область.

***

Приєднюються до щирих побажань редакція та адміністарція „Вістей комбатанта".

Сергій БАГРЯНИЙ

„ВЄЛІКАЯ РОСІЯ": МІТ ПРО ВІЙСЬКОВУ МОГУТНІСТЬ РФ

Одним з основних мітів російської історії і дійсности є міт про могутність і непереможність її армії. Насправді, реально сильною і боєздатною армія цієї держави стала після анексії України, Грузії, Кавказу і Польщі. Само собою, що і Робітничо-Селянська Червона Армія не була б такою конкурентоспроможною, якби до неї не входили військові формування радянських республік.

Якщо вдаватися в історію, то варто відзначити, що армія Московського царства була слабкою, архаїчною і небоєздатною аж до реформ Петра І. Всім своїм завоюванням Московія завдячує найманцям, в першу чергу–донським козакам. Саме завдяки ним вдалося підкорити Сибір у 16 ст. Козаки, в свою чергу, аж до 18 ст. були практично самостійними до того моменту, як Петро І повністю взяв під контроль Велике Військо Донське.

Реальні військові перемоги до Росії прийшли лише після анексії українських земель. Так, у Північній війні зі шведами Петру І вдалося переломити хід подій завдяки козачим загонам Івана Скоропадського.

Мова про Полтавську битву. Великою хибою є вважати, що поразку коаліції Мазепи і Карла XII спричинив фактор сили російських загонів. Саме поява кінних полків тих козаків, що з різних міркувань стали на бік Петра, деморалізували опонентів і пришвидшили відступ шведсько-українського війська. Так Росія підкорила Україну руками самих же українців.

Якщо говорити про приєднані Росією території в 17-18 ст., то ці приєднання в більшості своїй досягалися не зброєю, а хитрістю та підступом московської дипломатії та шляхом підкупу продажних місцевих еліт. Так, зокрема, сталося з Україною, коли Москва спочатку перехитрувала Хмельницького, підсунувши замість написаних ним пунктів двосторонньої угоди „Березневі статті", а потім підкупила на корню козацьку верхівку, в результаті чого всі наступні угоди з Україною лише обмежували її автономію. Коли ж дійшло до відкритого збройного протистояння (1659 р., Конотопська битва), то московські війська драпали аж до „білокам'яної".

Польщу ж взагалі було „роздерибанено" завдяки домовленостям між Росією та її союзниками–Пруссією і Австрією, крім того, Москва скористалася з політичних чвар всередині Речі Посполитої.

В результаті Росія отримала території з великим людським

потенціялом. Саме приєднані землі давали імперії найкращі військові кадри. Красномовним є факт, що найбільш боєздатною формацією в складі імператорської армії були козаки, в першу чергу–кубанські. Еліта російської армії–гусари–також складалася з вихідців „окраїн". Промовистим є той факт, що серед гусарських полків найбільше представництво мала Україна (Сумський, Український, Лубенський, Чернігівський, Ніжинський, Київський та інші полки), випередивши навіть Великоросію.

Практично весь вищий командний склад імператорської армії складався з вихідців окупованих Росією земель Балтії, Фінляндії, України, Кавказу або ж вихідців з німецького, французького, шведського дворянства, з етнічних сербів та італійців, поляків та валахів. Тільки за часів СРСР ситуація стала вирівнюватися на користь етнічних росіян і то завдяки політиці Сталіна і його послідовників. Відповідно, позиції на вищих керівних військових постах віддавалися „русскім".

А якщо взяти Другу світову війну, то тут також вийде, що найбільшу „лепту" в перемогу над нацизмом внесли неросіяни, а українці, білоруси, мешканці Північного Кавказу, територій, які найбільше постраждали від окупації. Але офіційна позиція Сталіна була такою, що перемогою треба завдячувати „вєлікому русскому народу".

Після розпаду СРСР Росія могла втратити до половини свого попереднього потенціялу. Якби республіки колишнього Союзу визнали за собою свою частку активів і боргів колишнього „вєлікого і могучого". Але знов Росії в нагоді стали її дипломатичні методи шантажу плюс підкуп (тільки тепер замість соболиних шуб і золотих карбованців РФ пропонувала дешевий газ і політичну підтримку „своїм" кандидатам в Україні, Білорусі і т. д.). Все це помножене на слабохарактерність лідерів колишніх республік СРСР дозволило Москві зберегти весь ядерний потенціял Союзу в своїх руках.

Але чи залишилася російська армія від того сильною і конкурентоздатною? Час довів, що ні. Перша чеченська війна стала ганьбою для російської зброї. Перемога над Грузією у 2008 р.–єдина поки що збройна перемога РФ, була досягнута в основному через десятикратну перевагу в живій силі і через пасивність блоку НАТО. Втім, це не говорить про силу армії Росії. Військо РФ так і залишається напівпрофесійним. В армії процвітає дідівщина. Корупція–звичайне явище для військових відомств. З десяти кораблів в середньому на бойове завдання може вийти 1-2, десь до третини танкопарку залишається без пального. Кількість нальотів в російських військових пілотів вдвічі менша, ніж в основних країнах НАТО. За чисельністю армії Росія вдвічі поступається США, Німеччині і Франції разом узятими. Але у блоку

НАТО є ще 25 країн. Отже, військовий потенціял Росії і НАТО неспівставний. Армія, в яку гребуть усіх, хто може тримати зброю, ніколи не зможе перемогти добре оснащену потугу Альянсу. Систем ПРО Росії не вистачає, аби захистити всю територію. В Ямало-Ненецькому АО, де сходяться основні газопроводи, нема нормальної системи протиповітряної оборони. Американській балістичній ракеті треба буде 10 хвилин, аби одним ударом зупинити економіку Росії, яка тримається на газі, що йде в Европу по означеним газопроводам. А ще ж є Китай, армія якого російську перевищує вдвічі…

Питання: чи є сенс боятися такої Росії? Адже очевидно, якби Росія була упевнена в своєму військовому потенціялі, то вже давно б відібрала в нас Крим. Виходить, не настільки РФ є сильною потугою. Але ми і Европа продовжуємо вестися на шантаж і боятися армії, яка є блідою тінню колись потужних ЗС СРСР…

(„Націоналістичний портал")

РОСІЯ ІСЛЯМІЗУЄТЬСЯ

МОСКВА. – У відповідь на звіт американських аналітиків, низка російських експертів поставилися до їх висновків з великою увагою. Вони погодилися з тим, що в Росії існують демографічні проблеми.

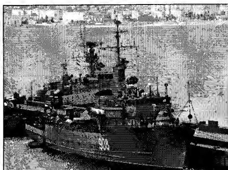
„Виклики, які там описані, відповідають дійсності... Майже кожен громадянин нашої країни може в цьому переконатися на власні очі,– вважає президент фонду „Незалежність" Ігор Томілін.–Ми отримуємо потік неосвічених людей з чужою ментальністю, що посилює криміногенну обстановку в Росії, збільшує потік наркотиків, Крім того, у нас з'являється вогнище ісламського екстремізму".

Також подібними думками поділився редактор порталу „Демографія.ру" Ігор Бєлобородов, який зазначив, що дані про досягнення мусульманськими міґрантами 19 відсотків частки від населення Росії до 2030 року навіть занижені, оскільки справжня чисельність приїжджих з середньоазійських республік вища, ніж офіційні дані. Ну а далі ситуація буде погіршуватися і за рахунок „нефертильних" росіян, вважає експерт. „На дуже слабкий російський багатонаціональний етнос, куди входять і росіяни, і татари (до речі, теж мусульмани), і башкири, і українці, тобто, тут значна кількість народів, який, в принципі, не здатний до розмноження... накладається більш пасіонарний міґраційний приплив",–вважає експерт і додає, що потік цей асимілюватися в російську культуру не поспішає.

Варто згадати хоча б слабке знання міґрантами російської мови або, приміром, недотримання правил громадського порядку на мусульманські свята.

(„День")

НАВІЩО РОСІЇ БАЗА В СЕВАСТОПОЛІ?

–Чути про леґендарне місце зовсім не те ж саме, що й бачити його на власні очі. Мова йде про Севастополь–українське портове місто на березі Чорного моря,–пише Франціс Кіфер в американській газеті *Christian Science Monitor.*

Україна погодилася продовжити термін оренди бази російської фльоти до 2042 року. За те Росія знизить для України ціни на газ на 30 відсотків, і буде платити за оренду на 7 мільйонів долярів на рік більше.

Я багато років чула і читала про стратегічну важливість Севастополя для Росії–і в минулому–для Радянського Союзу. Це незамерзаючий порт, що особливо важливо для Росії, яка має вихід до моря тільки на холодній півночі. Крім того, Севастополь забезпечує Росії доступ у Середземне море, не кажучи вже про те, що його бухта–одна з найбільш захищених від стихій у світі.

Саме це особливо вражає туриста в місті на краю Кримського півострова. Він повертає за ріг і раптово виявляється на вершині крутого пагорба, з якого відкривається вид на гавань, за формою нагадує шпильку до волосся або, точніше сказати, клешню краба. За трикутником водної блакиті, земля різко здіймається вгору, створюючи непроникний бар'єр між портом і відкритим морем.

Цієї картини досить, щоб зрозуміти, чому Росія ще в 18 столітті, за Катерини Великої, заснувала тут базу для фльоти. Зрозуміло, що Севастополь вельми популярний серед туристів. По всьому місту розкидані білі вілли й готелі. Двічі на добу відходять потяги до Москви. Однак для російської ВМФ і особливо для Чорноморської він просто незамінний.

У радянські часи військова важливість Севастополя була така велика, що він вважався „закритим містом", яке можна було відвідати, тільки отримавши спеціяльний дозвіл. Коли Росія в 2008 році вторглася до Грузії, вона використовувала базу в Севастополі, щоб організувати морську блокаду свого чорноморського сусіда.

У місті повівають російські прапори, його до цього часу прикрашає статуя Леніна. У Севастополі відчувається, що це „маленька Росія", схоже до „маленької Італії" або Чайнатаун, якими може похвалитися будь-яке велике американське місто. Більшість його жителів розмовляють російською.

В Україні багато незадоволених наявністю в Криму російських баз.

РОСІЙСЬКА ВЛАДА ВІДМОВИЛА У РЕЄСТРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОМУ КОНҐРЕСУ РОСІЇ

Згідно інформації від українських громад у російській Федерації, міністерство юстиції РФ відмовило в реєстрації Українському Конґресу Росії, організації, що була створена на Установчому з'їзді УКР в листопаді 2012 року.

Свого часу причиною створення Українського Конґресу Росії стало закриття через рішення суду, під надуманими приводами, Об'єднання Українців Росії, організації федерального рівня з 20-річною історією, організації, що об'єднувала українців чи не всіх суб'єктів російської Федерації, біля витоків створення котрої стояли: перший український космонавт Павло Попович, відомий літератор Руденко-Деснян та багато знаних українців Росії.

На сьогоднішній день у Росії не існує жодного загальноросійського об'єднання української національної меншини. А лише за даними останнього перепису населення, в Російській Федерації проживає біля 2 млн українців. Хоча, за визнанням самих представників російської влади їх вдвічі більше.

Прес-служба УВКР

Ярослава ДОБРОСИНЕЦЬ

НАШИХ НЕЛЕҐАЛІВ у РОСІЇ – ПІВМІЛЬЙОНА

У Федеративній міґраційній службі Російської Федерації (РФ) визнали, що близько півмільйона українців працює в країні нелеґально, повідомив Костянтин Ромодановський, голова відомства. За його словами, загалом у РФ понад 3 млн іноземців перебуває на нелеґальних засадах. Найчастіше задля заробітку вони селяться в меґа-полісах.

„Дані нашої системи свідчать про те, що 3,3 млн іноземців, які є зараз у країні, перевищили термін законного перебування–понад три місяці. Більшість порушників–громадяни Узбекистану (майже 900 тис.), України (понад 500 тис.), Таджикистану (400 тис.). Можна припустити, що вони працюють нелеґально. Левова їх частка зосереджена в містах-меґаполісах";–заявив п. Ромодановський.

При цьому, за офіційними документами, у Росії проживає більш ніж 1,3 млн українців, що становить 13,3% від усієї кількости іноземних громадян у країні.

Варто зазначити, що 1,5 млн із усіх іноземців–офіційно працевлаштовані, а 4,2 млн осіб перебувають з іншою метою.

У ПУТІНА 20 ПАЛАЦІВ, 43 ЛІТАКИ, ФЛОТИЛІЯ, 700 АВТ

До послуг президента Росії Володимира Путіна 20 палаців, 43 літаки, 15 гелікоптерів, 700 автомобілів та флотилія на 100 мільйонів долярів.

Про це повідомили російські опозиціонери Борис Нємцов та Леонід Мартинюк. Опозиціонери презентували доповідь „Життя раба на галерах (палаци, яхти, автомобілі, літаки та інші аксесуари)".

„Для порівняння: у президента США–дві резиденції, стільки ж у глави Німеччини, у глави Італії–три. Відзначимо, дев'ять палаців з'явилися під час правління Путіна. Таким чином, і так непристойно велика кількість резиденцій при Путіні практично подвоїлася"–йдеться в доповіді.

Нємцов заявив, що президент Віктор Янукович „пристойно виглядає" у порівнянні з Путіним.

Згідно із доповіддю, у парк повітряних суден спеціяльного льотного загону „Росія", що обслуговує президента, входять 43 літаки і 15 вертольотів. Причому на літаку Іл-96-300пУ, який є бортом № 1, „тільки унітаз обійшовся майже в 75 тисяч долярів".

Путін також володіє міні-флотилією вартістю 100 мільйонів долярів, її утримання обходиться щороку в сотні мільйонів російських рублів. У парку адміністрації президента 700 автомобілів, якими користуються президент та його супровід.

Доповідачі повідомили, що Путін має колекцію годинників вартістю 22 мільйони рублів, що складає 6 його річних зарплат, зокрема одні з найдорожчих годинників у світі A.Lange & Sohne Tourbograph, вартість яких близько 390 тисяч евро.

„Колекція з 6 годинників є його приватною власністю. Питання, як людина могла придбати цю колекцію, задеклярувавши дохід 3,6 мільйонів рублів, не пусте. Ми вважаємо, що або йому їх подарували, цей годинник за 500 тисяч долярів, і він їх ніде не деклярував. Тоді це хабар. Або його доходи не відповідають тому, що він задеклярував. Тоді це корупція", –заявив Нємцов.

За словами опозиціонера, доповідь представлять у більш ніж 50 містах Росії, а також через Інтернет.

Він підкреслив, що жодна типографія не погодилась опублікувати документ.

„Путін вже давно плутає свою власність і державну. Для нього все це–його. Тут йдеться про розкіш і свавілля, в якій цей громадянин купається і, власне, через що він не хоче покидати Кремль"–заявив Нємцов.

(„Українська правда")

Андрій СИДОР

СМОЛЕНСЬК—ТРЕТЯ РІЧНИЦЯ АВІЯКАТАСТРОФИ

Хоча від авіякатастрофи під Смоленськом 10 квітня 2010 року, в якій загинули перші особи країни, минуло три роки, в Польщі не вщухає спір довкола її причини. З одного боку члени уряду та проурядові засоби масової інформації захищають офіційний рапорт комісії колишнього міністра внутрішніх справ Польщі Єжи Міллера.

Однією з головних причин катастрофи–згідно з висновками комісії–була помилка екіпажу, яка користувалася радіовисотоміром, а не, як повинна, барометричним висотоміром. Пілоти не бачили, на якій фактичній висоті вони перебувають, тому діяли на основі помилкових даних.

На думку експертів, спроба відходу літака на друге коло (під час приземлення) в, так званому, „автоматі"–було також великою помилкою. ILS (Instrumental Landing System), з якою співпрацює автоматичний пілот, при поганій видимості дозволяє приземлитися, а при процедурі відходу на друге коло в „автоматі" самостійно піднімає літак. На жаль, в аеропорту у Смоленську не було систему ILS і тому машина не відреаґувала на команду капітана.

З другого боку робоча група польського парляменту, яку очолює депутат Сейму Антоні Мацеревич від партії Право і Справедливість (ПіС), та опозиція, відкидають офіційну версію. Ґоловне в гіпотезі групи Мацеревича–в літаку сталися вибухи, які спричинили катастрофу. Крім того, спеціялісти дійшли висновку, що машина розпалася в повітрі, а не від удару об землю.

Розслідування не закінчене. Фахівці аналізують не лише причини катастрофи, а й цілий спектр політичних дій, які їй передували, а також те, що відбувалось опісля. До роботи залучено близько 40 експертів із Польщі, США, Канади.

60 відсотків поляків не вірить, що причини катастрофи під Смоленськом будуть коли-небудь з'ясовані. Понад 30 відсотків опитаних допускають можливість замаху.

У переддень третьої річниці катастрофи перед російським посольством у Варшаві відбулася маніфестація. Її учасники вигукували: „Путін убивця", „Це був замах", „Смоленськ–хочемо правди".

(„Майдан")

Дзвінка САГАЙДАК

НАША ЛІТЕРАТУРА–МОДНА В ПОЛЬЩІ

Сучасна українська література переживає бум у Польщі. Близько 20 письменників з України має змогу приїжджати в Краків, долучатися до суспільного, літературного життя, розповів Роберт Пясковський, директор програм Краківської студії фестивалів.

За його словами, важливо відкрити місто для письменників, аби вони могли трохи пожити тут, відчути себе в місті та свою літературу в ньому.

„Тому українська література–популярна в Польщі. У Кракові є мода на українську літературу. Це–виразна тенденція. Близько 20 письменників з України має змогу приїхати в Краків, зустрічатися, працювати там",–каже п. Пясковський.

Він зауважив, що Краків, як і кожне европейське місто, має проблему із читанням. Зокрема, через витіснення літератури новинами медій. „Це–проблема, яка стосується, напевно, всіх країн. Та водночас Краків відзначає те, що люди виявляють тут своє ставлення до книги, ходять на зустріч з письменниками, із задоволенням приймають інші сучасні модифікації читання–кіберчитання, комікси тощо",–переконує Роберт Пясковський.

Оксана ГОРНЯТКО

ДІТИ В ПОЛЬЩІ ВИВЧАЮТЬ УКРАЇНСЬКУ

Міністерство національної освіти Польщі повідомило, що українську мову як мову національної меншини вивчає в Польщі більш як 3 тисячі учнів. Понад 64 тисяч учнів у Польщі вивчає одну з дев'яти мов національних меншин або реґіональних мов.

Згідно із законом про систему освіти, учні, які походять із меншини, мають право, за бажанням батьків, ще в дитячому садочку почати вивчати свою рідну мову.

На таких засадах у польських садках і школах вивчають українську, німецьку, лемківську, білоруську, литовську, вірменську, словацьку мови й іврит.

Найбільше представників меншин вивчає в Польщі німецьку мову–понад 40 тисяч учнів і дошкільнят. Для вивчення німецької на території організовано 588 пунктів навчання.

Українську мову по всій Польщі вивчає 3 076 дітей. Навчання проводиться в 176 пунктах навчання: у дитсадках, початкових школах, гімназіях і загально-освітніх ліцеях.

Леонід МУХА

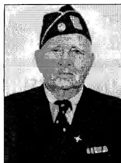
ХРАПКО ПРОТИ ХРАПКА

На війні все буває. Так у Словаччині „зустрілися" два Храпки– чекіст підполковник Віктор та кулеметник Української дивізії Іван–у смертному двобої.

Храпко Віктор

Із звіту комісара держбезпеки Савченка

Переклад з російської

Леонід Муха

20 вересня 1943 р. на базу партизанського з'єднання Героя Радянського Союзу генерал-майора тов. САБУРОВА, що діяв у Житомирській області, була викинута на літаку спеціяльно підготовлена оперативно-чекістська група „ЗА БАТЬКІВЩИНУ" у складі чотирьох оперативних працівників і двох радистів з двома радіостанціями. Керівником групи був начальник відділу 4-го Управління НКДБ УРСР, майор держбезпеки тов. „ОРЕЛ", Храпко Віктор Іванович.

З'єднання тов. САБУРОВА діяло в районі м. Єльська Поліської области, а потім виступило в рейд для дій в районі м. Овруча Житомирської области, де і знаходилося до кінця грудня 1943 року.

Внаслідок безперервного руху партизанського з'єднання тов. САБУРОВА, при надзвичайно складних умовах, пов'язаних з систематичними переходами по 45-50 кілометрів на добу, до того ж в безпосередній близькості до фронту, група „ЗА БАТЬКІВЩИНУ" не в змозі була в повному обсязі виконати поставлені перед нею завдання. І все-таки, за період з вересня по грудень 1943 року була проароблена наступна робота:

1. Здобуті цінні відомості про діяльність німецьких розвідувальних органів в Брест-Литовських концтаборах, про направлення рівночасно 50 аґентів з числа сімей, насильно евакуйованих німцями з прифронтових областей України і РРФСР. Було виявлено і ліквідовано 8 аґентів німецької розвідки та 23 зрадників Батьківщини.

2. У містах Олевськ і Овруч Житомирської области, Єльськ Поліської области, на залізничних станціях Словечко і Білоковичі були створені диверсійно-розвідувальні резидентури, які вивели з ладу паровоз, електростанцію в депо Білокоровичі і кілька разів приводили в непридатність стрілки семафорів, засипали в букси вагонів пісок.

Крім того, через цю аґентуру добувалися цінні відомості про противника, які своєчасно передавалися для реалізації командуванню партизанького з'єднання і частин Червоної Армії. У другій половині грудня 1943-го через резидентуру в м. Овруч керівником „Орлом" були зібрані докладні відомості про пляни оборони супротивником міста Овруч та здобуті усні паролі для ходіння по місту в нічний час.

На основі цих відомостей 17.11.1943 р. партизанське з'єднання т. САБУРОВА, незважаючи на значну перевагу противника в живій силі і техніці, з боєм зайняло м. Овруч та 11.12.1943 р. передало його підоспілим частинам Червоної Армії.

11.12.43 р. керівник групи „ЗА БАТЬКІВЩИНУ", „ОРЕЛ" прибув до Києва для особистої доповіді про стан і роботу групи. В результаті були проведені наступні заходи. З 24 по 28 грудня 1943 року в утворені „ворота" на фронті в районі Овруча були благополучно перекинуті в тил противника, на базу партизанського з'єднання Героя Радянського Союзу генерал-майора т. САБУРОВА, для подальшого просування згідно розробленого пляну завдань:

1. Оперативно-чекістська група „ДРУЖБА" у складі трьох оперативних працівників, двох радистів з радіостанціями, на чолі з начальником групи „Баглай", повинна базуватися в партизанському з'єднанні т. Ковпака, направляється у Львівську і Станіславську області. 2. Оперативно-чекістська група „УНІТАРЦІ" у складі трьох оперативних працівникків, двох радистів з радіостанціями, на чолі з начальником групи „Юно", повинна базуватися в партизанському з'єднанні т. Шитова, направляється для дій в Кам'янець-Подільську область. 3. Оперативно-чекістська група „УДАР" у складі двох оперативних працівників, двох радистів з радіостанціями, на чолі з начальником групи „Платонове", має базуватись в партизанському з'єднанні тов. ІВАНОВА, яке направляється для дій в Тернопільську і Станіславську області. 4. Спеціяльна аґентурна група у складі 13 чоловік з двома радіостанціями, під керівництвом колишнього чекіста „Корецького". Група „Корецький" спрямована в район Рівне зі спеціяльним завданням по „Т". 5. Диверсійна група у складі 3-х аґентів, під керівництвом досвідченого аґента „ЗАЙЦЕВА" спрямована в розпорядження оперативно-чекістської групи НКДБ УРСР „ОРЛА" для роботи під його керівництвом. (ТАК СБУ. . Ф. 60. . Спр. № 28461. . Т. 3. . Арк. 27-28.№ 63)

Храпко Іван

Бойова група Вільднера

В останні дні вересня 1944 р. Бойова група прибула на станцію Топольчани, проїхавши короткою зупинкою, вивантажилась на станції Земске Костоляни. Це вже був район Словаччини охоплений повстанням. Столицею ребелії (як для кого!) була Банська Бистриця.

Пішли в напрямку на Нову Баню і за першим селом Осляни по-

бачили розбиту підводу та мертвого коня. Переночували в селі Піла, в школі, де й повечеряли. Вранці пішли в напрямку Малої і Великої Леготи на Нову Баню. Після розвідки боєм в сторону Жарновиці пішли в напрямку на Глінік і в Бзеніці стрінули опір. Це був один з сильно укріплених опірних пунктів оборони району повстання. В Бзеніці постріляли й через два дні повернули на Вігне в напрямку на Банську Щавницю. За містом біля залізнодорожньої станції Жакиль отримали сильний опір в долині між горами. По нас сильно била артилерія та жертв не було. Вночі, обійшовши Банську Щавницю через с. Кольпахи, наша 2-а сотня Бойової групи Вільднера вступила з боєм в Бабіну–опірний пункт опору по дорозі з Крупіни-Зволен–на Банську Бистрицю. Знову короткий відпочинок і марш 50 км. Обійшли стороною Зволень і передрімали в якійсь хатині годину-дві. Перший раз в житті спав, йдучи, просипався, коли товкнув носом в спину побратима. Банську Бистрицю взяли (чи звільнили??) 26 жовтня. Тут зупинилися на день-два і продовжували йти дорогою на Брезно через Словенську Лупчу до курорту Брусно, де зупинилися перепочити.

Йшли долиною ріки Грон–звідки і назва Погроння. На північ від Малих Татр долина по ріці Ваг-Поважжя, прекрасні терени для партизанської боротьби–з горами до 2 км, перевалами, мостами, тунелями та іншими спорудами. Зупинилися в Брусно. Це курорт, через який прокладена колія. На станції вагони з нашими біженцями, серед яких багато дітей. З допомогою фарара (священика) постаралися розселити їх в хатах. Наступного дня в Предайні впіймали диверсантів, що підірвали два мости. Переночували в Горній Леготі в хаті, де господиня нагодувала нас часниковоою зупою. Зупа гаряча й вперше скоштував таку. На запитання господині: „Пачі се?" (чи смакує) подякував, що послужило налиттю мені ще. Полізли на саму високу гору в Низьких Татрах–Дюмб'єр (вис. 2047 м, на 18 м нижча за Говерлю–2061 м). На горі розбрелися групами в пошуках партизанів. Я з двома товаришами пішли стежкою (тропою) вниз і, роззброївши три стійки,–4 словаків, 3 французів і двох чехів, побачили в долині між горами Дьюмб'єр та Хопок (2024 м) бриґаду, яку шукали.

Минуло 68 років і стає страшно, як подумаю, якими ми були безпечними тоді–що значить молодість!

Потихеньку почали відступати. Дійшовши до першої стійки, почули вгорі пальбу і кинулись на допомогу. Побачили лежачого пораненого нашого кулеметника біля потічка (чомусь був сам один?) і бункер, в якому переховувався ворог. Взяли бункер в перехресний вогонь, і з нього вийшов з піднятими руками мужчина років 40, за ним жінка років 25-30. Наш кулеметник просив дати йому зброю, щоб пристрелити ворога, та ми цього не могли зробити. Підійшли наш сотенний сотник В. Татарський з чотовим десятником Р. Дражньовським. Ми

повідомили про знаходження бриґади та пляни були змінені: нам було наказано йти на Черний Балог. На вершині гори побачили групу приблизно 30 словаків, яких взяли в полон. Кулеметника положили на ноші й полонені словаки понесли його вниз, у штаб куреня. З ними під охороною пішли і наші полонені.

Я зайшов в бункер, в якому побачив торбу з зірочками (мабуть, нагороди), консерви з американськими сигаретами. На довший час були ми забезпечені елітними американськими сигаретами „Ґолде фляк".

Полоненим виявився комісар партизанської бриґади підполовник Віктор Іванович Храпко–однофамілець пораненого ним нашого кулеметника Івана Храпка. Про це дізнався, прочитавши спогади командира партизанської бриґади Величка.

Та впевненості так і не було, поки не прочитав звернення дружини Храпка до начальника 4-го відділення КДБ СРСР Судоплатова–питала, що з чоловіком, і гроші за мужа перестали давати. Пропажа В. І. Храпка точно співпала з нашою зустріччю. Дивний збіг обставин. (ТАК СБУ. ?? Ф. 60. ?? Спр. № 28461. ?? Т. 2. ?? Арк. 20)

Біографія Храпка заслуговує уваги тому, що до приземлення в Словаччині він був начальником контррозвідки в УШПР (Українського Штабу Партизанського Руху). „Чекіст з 1920 р. З 15 вересня 1944 р. комісар партизанської бриґади О. П. Величка і радник при командувачеві партизанськими силами Словаччини. Після падіння Банської Бистриці був відкликаний до УШПР", —так пише в спогадах Величко. Комісаром бриґади знову став А. К. Лях. (П. О. Величко „Татри пам'ятають", стор. 226).

Наш кулеметник Іван Храпко помер у лікарні, в Банській Бистриці в січні 1945 року, де і похоронений. („Список поляглих вояків 1-ої УД УНА в 2-їй світовій війні". Броди-Лев, ст. 140).

Цікавий збіг обставин: два українці Храпки стріляли один на одного. Місце народження Храпка-чекіста мені не вдалося встановити, а проживав у Донбасі, де був замісником начальника обласного УНКДБ Сталінської (тепер Донецької) области. Згодом переведений на Урал у Свердловську область, начальник районного УНКДБ, де й досі проживає його сім'я. Член ВКП(б) з 1937 р.

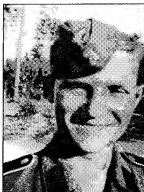
Наш Храпко з с. Зелене, Бучацького р-ну Тернопільської области.

Відомості про чекіста Храпка В. І. взяті з Інтернету. Також копія листа дружини чекіста В. І. Храпка П. Судоплатову (вбивця Е. Коновальця)–начальнику та Савченку—Народному Комісару Держбезпеки України. Інший документ про подвиги славного чекіста—частина 31 № 1553, теж з Інтернету.

Що сталося з чекістом Храпком, так і не знаю. Був відправлений до штабу Бойової групи.

Зеновій ВРУБЛЕВСЬКИЙ

„ВІН, полк. ІВАН РЕМБОЛОВИЧ, БУВ НАМ ЯК ТАТО”

Зеновій Врублевський

Я, Врублевський Зенон, син Івана, народився 17 березня 1927 р. у Львові. Батько–січовий стрілець. Наша родина мешкала в центрі міста на вул. Краківській. У чотири роки пішов до шкілки (дитячий садок), а в 6,5 років мене записали в школу ім. Тараса Шевченка, в якій навчався мій, на три роки старший, брат Юрій. Після закінчення шести класів, здав екзамени в гімназію. Був членом Пласту і „Просвіти".

1943 року, коли прийшов записуватись у дивізію, спочатку зазнав невдачі: мені відмовили, оскільки бракувало трьох місяців до необхідного віку–брали до 1926 р. Виходжу з приймальні і голосно виявляю своє незадоволення. В цей час коридором проходив мій сусід, що мав якийсь стосунок до комісії. Вислухав мене, взяв мої документи і мене після проходження комісії прийняли.

Одного дня, коли вдома була лише мама, принесли аж дві повістки для прибуття на збірний пункт. З'ясувалося, що я не знав, що брат записався, а він не знав, що я. Прийшов батько. Прочитав виклики, заспокоїв маму і покликав нас обох. Запитав:

–Чи вважаєте добрим ваш крок?

Ми ствердно кивнули головами. Тоді тато сказав мамі спакувати для нас те, що вимагала повістка: харчі на три дні, ложка, білизна і т. д.

Збір–18 липня 1943 р. на Клепарівській. Звідти, вишикувавшись по три, вулицею Городецькою прийшли на товарну станцію. Попрощалися з рідними, погрузились у товарняки і від'їхали. Невдовзі опинилися біля Дембіци (Коханівка)–на півдорозі від Львова до Кракова, у вишкільному таборі Ґайделяґер. Розподілили нас по сотнях, чотах і групах. Я потрапив до 10-ї сотні піхоти–1-а чота, 3-тя група. У нашій групі було 18 чоловік, з них три пари рідних братів: два Левицькі (артисти театру), два Кутні (студенти) і я з братом.

За успішне стріляння під час проходження рекрутського вишколу я одним з перших у дивізії дістав три дні відпустки (не враховуючи часу, відведеного на дорогу). Повернувшись, записуюсь на курси водіїв. Після закінчення їх, мене приписали до штабу дивізії–допомогло те, що я непогано „калічив" німецькою.

У штабі було набагато легше, ніж у вишкільному таборі. От тільки, коли маєш чергування–не до жартів. Мусиш „замельдуватись" навіть тоді, коли йдеш у туалет.

Машини, які нам дали, були нові й не потребували особливого догляду. Крім того, в питанні ремонту завжди можна було звернутися до бриґади механіків.

У Львові вбито заступника губернатора–Бауера. Від дивізії на похорон поїхала почесна сотня стрільців. Колона з 50-ти машин „Фольксваґен", у кожній–по три вояки, серед них і я. Коли приїхали до Львова, я відпросився у командира на кілька годин додому. Вночі, коли ми поверталися в Гайделяґер, я довідався, що від штабу одна машина їде на „айнзац". Вже був назначений водій, але я з ним домовися, і наш старшина послав мене. За ніч механіки провірили готовність машини (масло, розвал, гальма і т. д.). Зранку з'являюся до підполковника Івана Ремболовича, щоб рапортувати про своє прибуття. Здивувавшись, він сказав:

–Я не просив машини... Але як дали, нехай буде.

Звернувши увагу на мій юний вік, запитав:

–Скільки ж тобі років?!

–Скоро сімнадцять,–відповів я.

Частина, котрою командував підполковник УНР (сотник у дивізії) Іван Ремболович, входила до бойової групи Баєсдорфа. Завдання–знешкодити більшовицьких партизанів у Східній Польщі. Я швидко прикріпив машину до плятформи. Від нічого робити, споглядав за вантаженням. Розглядав і офіцера, якого мав возити.

Ремболович сподобався мені з першого погляду. Середнього зросту, худорлявий, по-військовому підтягнутий. Лице засмагле, обвітрене, як в людини, що багато буває на вітрах і холоді. Шинеля гарно припасована, взутий у чоботи (і надалі я весь час бачив його в чоботях).

При вантаженні військової частини на потяги завжди багато біганини-хаосу. А підполковник Ремболович усі непорозуміння вирішував миттєво і спокійно. Вивантажилися ми на якійсь малій станції біля Білгорая. Підполковник Ремболович наказав вишикувати стрільців і офіцерів. Було нас близько двох сотень.

–Ми весь час перебуватимемо у ворожому оточенні,–сказав він,–тому будь-яке порушення дисципліни–взяття чужого майна чи вживання горілки–закінчиться воєнним трибуналом, не дивлячись чи це стрілець, чи офіцер.

Упродовж виправи ніхто не порушив дисципліни, не було виявлено п'яного. Першого ж вечора я бачив, як підполковник обійшов усі пости і заглядав у хати, щоб переконатися, що стрільці нагодовані та мають де спати.

Переночувавши у якомусь селі, лісовими дорогами переїхали в друге село. Потім були Тарноград, Цєшанів, Любачів, Ґуціска, Звєжинєц, а також багато сіл, назв яких не пам'ятаю. Не згадаю і в якій

послідовності ми проходили. В одному селі більше двох днів не перебували. З нами завжди була кухня.

Майже весь час Ремболович діяв самостійно. Машиною їздив рідко. Впродовж двох місяців скористався нею два рази,–коли їздив до командира бойової групи Баєсдорфа. Перевагу надавав коневі. Хлопці, що зналися на конях, говорили, що кінь неймовірно високий. Я милувався, коли підполковник „взлітав" у сідло. Був кінь коричневої масти.

Хоч Іван Ремболович мав звання підполковника Армії УНР, ми зверталися до нього „пане полковнику!" До німців ж ніколи не зверталися „пан". Який би він не був, високий офіцер, хоч би й генерал, я йому говорив просто–„генерал", а до своїх старшин–„пане", „пане полковнику". *

Вояки нашої частини відчували опіку командира. З випадків, що знаю, не було такого, щоб стрілець звернувся з проханням, а воно не було задоволене. Наприклад, у стрільця закоротка шинеля чи чоботи тиснули. Підполковник вирішував питання миттєво. Тим, хто несумлінно виконував обов'язки, грозив по-батьківському пальцем. Він і був нам як тато. За весь час я не бачив, щоб він їв щось краще, ніж стрільці. Ми, тобто телефоніст, радист і я–водій, хоч і постійно перебували поруч з командиром, усе ж не бачили, коли він встигав привести себе до ладу. А був завжди охайний, поголений.

Ганялися ми за ковпаківцями по Східній Польщі. (Бойові дії почалися 28 лютого і тривали до 27 березня. –Ред.) За весь час боїв втратили лише двох стрільців. Було то біля Білограя.

Як виконали завдання, навантажилися у Звєжинцю і поїхали у Сілезію, в Нойгаммер, до вишкільного табору, де дивізія „Галичина" завершувала формування як бойова одиниця. Я повернувся у штаб до друзів. Було нас там близько 20. Незабаром вирушили на фронт, вивантажилися біля Олеська. Отаборилися в невеликому лісі.

Почалися фронтові „принади": безсонні ночі, рулювання по 20 годин на добу. Найбільша небезпека для шоферів, особливо легкових автомобілів, авіяція противника. Німецьких літаків немає, тому за нами полювали, як мисливці за зайцями.

Під Бродами дивізія потрапила в оточення, а я–в полон. Опинився у таборі біля містечка Половинка (тепер Углеуральськ). Працював у шахті „Капітальна №2". Коли вона згоріла, перевели в табір ім. Сталіна, а тоді вже у табір ім. Урицького.

Восени 1946 року зняли вишки з таборів. Нас уже не конвоюють. По селищу можемо рухатися вільно, але до містечок Половинка чи

* У військах СС була впроваджена практика не звертатися до офіцера через „пане", як це було у вермахті. Цим підкреслювалося „камерадшафт" (побратимство) всіх рангів. – Ред.

Губахи треба було просити дозволу у коменданта. Цього правила ми не дуже дотримувалися.

Восени 1946 р. я втікаю до Львова. Тут дізнаюсь, що старший брат вийшов з оточення під Бродами і воює в лавах УПА. Його не знаходжу, а потрапляю в боївку. Боївка невелика, чоловік–15-17. Командир–„Вітер". Він сказав мені, що їм важко виживати і що я більш корисним буду як зв'язковий. Тож усю зиму та весну працював зв'язковим.

29 червня 1947 р. на квартирі, де я мав забрати медикаменти, які дівчата діставали в лікарнях, де працювали, мене арештували. Слідство і суд: 25 років таборів. Знову Урал, потім Казахстан, Кемерово і Воркута. Згідно з якимось указом з мене зняли 15 років. Звільнили 1957 року. Дали пашпорт, в якому було написано: „В пределах г. Воркуты". Відпрацював тут до 1960. Отримавши інший пашпорт, приїхав до Львова.

Упродовж двох років ніде не брали на роботу–не було прописки. За хабара вдалося тимчасово прописатися в Пустомитах, потім у Скнилівку. Довго сім'я поневірялася по чужих кутках. Нарешті здобулися на квартиру в кооперативному будинку.

З 1992 року я є членом Львівської станиці Галицького братства кол. вояків 1-ої УД УНА, згодом–Братства УПА. Дружина, Іванна Йосипівна (у дівоцтві Харів), померла в 1996 році. Проживаю разом з дітьми–Романом та Оксаною.

Пішов до дивізії „Галичина", бо думав, що якщо воюватимемо, то матимемо свою державу. Якби німці виграли війну, думаю, що ми би таки щось мали, нехай би наша держава була спочатку під німецьким протекторатом, але була б! У цьому я свято переконаний.

Чи шкодував я колись про свій вибір?

Ні!

І нині, якби не поганий зір, пішов би стріляти.

Про Івана Ремболовича у мене залишилися найкращі спомини. Це був вроджений стопроцентний вояк. Може, він мав трошки, як то кажуть, старі якість замашки. Може, щось старомодне у нього було, але то був офіцер. Поки він не перевірив усіх стійок, поки не переконався, що всі вояки мають де спати, не піде відпочити,–попри те, що були люди, які за те відповідали. Тільки настане вечір, він одягався та йшов провірити, чи все на місці. Дуже був порядний чоловік. Такий, на моє розуміння, і має бути український старшина.

ФАКТ

Зеновій Врублевський стверджував, що Ремболович „мав 7 куль у собі".– Оксана Товарянська (Київ, Україна). *Усні історії колишніх вояків дивізії „Галичина".* Інтерв'ю з Зеноном Івановичем Врублевським. Схід/Захід. Випуск 11-12. Спеціяльне видання. – С. 321.

Ярослав ВЕНЬҐЕР

ПОВЕРНЕННЯ ДО ДИВІЗІЇ З ВИШКОЛУ

Продовження з ч. 1, 2013

Як ми приїхали у Нойгаммер вночі, нас із станції завели до великого будинку; в ньому ми сяк так переспали на голому піску, ми дуже були померзли, це було в половині березня, тут ще скрізь лежав сніг. Вранці ми побачили, що багато поїздів з військом приїжджають на станцію, кругом великий рух, свистки, збірки, накази, сортування.

Мене приділили до 29-го полку, 1-го куреня (батальйону), 2-ої сотні, 2-ої чоти, а Івана Заверуху–до 3-ої сотні. Командиром 29-го полку був німець штандартенфюрер (полковник) Фрідріх Дерн, а нашого куреня–українець Михайло Бриґідер. У всіх чотирьох сотнях нашого куреня командирами були українці, а нашої сотні–поручник Роман Ґерман. Він був дуже доброю людиною, мав добрий підхід до вояків, у сотні була дисципліна і порядок. Усі підстаршини в нашій сотні були українці, а в 1-ій сотні двох підстаршин були німці, яких хлопці не любили.

Вечорами, коли ми чистили зброю, до кімнати часто приходив наш бунчужний (штабшарфюрер)–адміністратор сотні Лисюк, він походив зі Золочева, був доброю людиною, любив поговорити на різні теми. Може в тому він мав якусь ціль. Одного разу він сказав, що він мене записав на курс першої помочі пораненим (гільфскранке треґер).

Той санітарний курс ми проводили вечорами по дві години, два рази в тижні, через чотири тижні. З нашого куреня було дев'ять вояків, вчили лікар і санітар: як бандажувати рани, стримувати кров, а, найголовніше, бандажувати голову, щоб бандаж не зсунувся з голови, в полі ми тренувалися, як на фронті підбирати й носити поранених вояків на носилках та на раменах. Курс ми всі здали успішно.

В Нойгаммері ми щонеділі брали участь у польовій Службі Божій, яку відправляли наші капеляни на великій площі просто неба для цілого полку. Ми були в шоломах без зброї, тільки з багнетами при поясах. Одного разу відправлялася Служба Божа для цілої дивізії, з розставленими гучномовцями. То була велика сила молодих бадьорих вояків, помимо того, що у чужій уніформі. На великій бетоновій площі часами відбувалася парада цілої дивізії для високих німецьких старшин.

В одному кінці на тій площі стояли нашого полку автомашини, вози та інше військове майно. Моя черга припала на варту пізно вночі. Ніч була гарна, місячна, я ходив помалу кругом, і бачу як іде службовий старшина контролювати варту. Я його пізнав ще здалека, тому його не стримував. Коли він підійшов близько, я клацнув обцасами й зголосив, що я такий-то вояк, стою на варті, все в порядку. Старшина гримнув на мене, чому я не стримав його і не спитав паролі. Я виправдувався тим, що впізнав його здалека, а він каже, що вартовий мусить

стримати навіть самого командира Дивізії та запитати паролю.

Одного дня наш курінь в полі мав бойові вправи: ми мали прорватися крізь заміноване поле й дротяні загорожі на ворожі позиції. На заміноване поле стріляли ґранатомети гострими ґранатами, щоб підірвати міни, а тоді кілька вояків мали бігти та ножицями перетинати дроти. Після вибухів вояки побігли під загорожу і... двох з них міни порвали так, що їхні шоломи покрутило. Бо не всі міни експлодували. Їх похоронили в Нойгаммері на військовому цвинтарі, з військовими почестями, цілий наш курінь був присутній на похороні, а одна чота стріляла сальву, покручені шоломи позакладали на хрести їхніх могил.

А одного разу на нічних вправах цілого нашого куреня трапився такий інцидент: підстаршина-німець з 1-ої сотні мав пістолет-ракетницю, з якої вистрілив передчасно. Між вояками замішання. Наш курінний скликав курінь у трикутник, а німця з ракетницею викликав на середину площі, сильно накричав на нього, кажучи, що як би так сталося на фронті чи у ворожому терені, то ми понесли б страшні наслідки. Курінний дав німцеві кару: через два дні в обідову пору стояти по дві години при вході до касарні, з важким підніжжям скоростріла на плечах. Часами у неділю після обіду ми ходили туди, де цілий тиждень стріляли сліпаками, збирати порожні гільзи та здавали для переробки.

Два рази в тижні ми проводили нічні вправи. Курінний командир Бриґідер казав: „Як на вправах проллєте більше поту, то на фронті проллєте менше крови".

Часто за нашими вправами в полі приглядалися високі німецькі старшини та командир дивізії Фрайтаґ. Навіть на один тиждень були опустили наші касарні й вибралися далеко в ліси на маневри.

Одного вечора прийшов до нашої кімнати наш бунчужний Лисюк, і при чищенні зброї сказав мені: „Веньґер, я записав тебе на підстаршинський вишкіл." Я був здивований та питаю: „Мене?" А він каже: „Так, п'ятьох вояків з кожної сотні незадовго від'їдуть на підстаршинський вишкіл, бо є великий брак підстаршин у Дивізії".

Одного разу вивели нас на цементовану площу й муштрують нас на всі боки з крісами. Так два дні готували цілу Дивізію до великої дефіляди. На третій день гарно вичищені, вимуштровані вояки цілої Дивізії зібралися на площі й під звуки військової оркестри маршируємо дорогою попри трибуну, на якій стояли високі старшини, між ними: командир Дивізії генерал Фріц Фрайтаґ та райхсфюрер Гіммлер, а ми хотіли показати, що ми, українці, кращі вояки, як німці.

Після дефіляди наші харчі трішки покращали, мабуть, комусь з тих генералів було соромно дивитися на наші молоді змарнілі обличчя. Харчі в Нойгаммері були дуже погані, ми майже голодували: вранці чорна кава, на обід три бараболі в лушпині–переважно одна була зог-

нила, одна зелена, до них давали трішки ґуляшу, часами ще додавали щось в накривку від їдунки.

Одного ранку ми в нашій кімнаті випили каву і ще хотілося пити, я вхопив велику банку, побіг до кухні, що була навпроти нашої касарні, кухарів в той час не було, я з великого кітла скоро націдив кави. Кава гарна, солодка–це була з кітла, що для старшин.

Увечорі ми діставали однокілограмовий хліб на трьох, маленький кусок ковбаси, або маленьку бляшку сардинок на трьох і трішки масла, а часами, замість ковбаси, давали смердючу „кейзу" сир з кмином, чорний, як шмір. Такий нам давали в Бавдінсті. Ми були такі голодні, що вечірній приділ кожний з нас зараз з'їдав, нічого не залишаючи. На сніданок кожен напився лише чорної гіркої кави.

Одного разу дижурний приніс харчі на наш рій, і смердючий сир. Хлопці кажуть, що сира не будуть їсти, а один надягнув на себе газмаску, взяв пачку з сиром та поніс на смітник біля кухні. В той час виходили старшини з їдальні й командир полку Дерн зауважив того вояка, й сказав, щоб той показав, що несе. Дерн понюхав сир і наказав видати нам ковбасу. У полі на вправах бігали з військовим вирядом до обіду, а маршируючи з вправ, хоч кишки марша грали, в роті засохло, але співали, бо що ж то було б за військо, щоб в марші не співати!

В нашій сотні заступником сотенного був підпоручник старшого віку, низького росту, кол. старшина Австрійської армії, на вправах він часом застосовував методи, які були застарілі. Одного гарячого червневого дня пор. Ґерман мав з собою коня і перед обідом передав команду свому заступникові, а сам десь поїхав на коні. Перед обідом в колоні маршируємо до казарми–обкурені порохами, вимучені, піт по потилицях росою виступає, в роті засохло, голодні, а наш підпоручник командує: „Хлопці, пісня!" Ніхто ані пари з уст. Він знову: „Хлопці, спів!" Ми далі маршируємо мовчки. Аж тут вертається наш сотенний на коні, а підпоручник з жалем голосить йому: „Хлопці не хочуть мене слухати, я кілька разів давав їм команду, щоб співали, а вони мовчать".

Сотенний всміхнувся і каже: „Хлопці, чого ви не слухаєте „тата"? –Так він часом жартома кликав його.–Що є?" А ми відповідаємо: „Пане поручнику, ми дуже втомилися й голодні". Він говорить по-дружньому: „Хлопці, я розумію вас, не думайте, що я не голодний? Ми маємо бараболю чищену, а ви в лушпині, але не пасує, щоб ви не заспівали, ану, заспівайте ту пісню, що я вчив вас!"

Машерують добровольці, як колись ішли стрільці. Сяють їм шоломи в сонці, грає усміх на лиці. Хто живий, хто живий...

Ми гарно заспівали, бо наш сотенний мав добрий підхід до вояків.

Один кілометер від наших касарень був табір, так званий „Цайзав ляґер", обгороджений високим колючим дротом, в ньому німці трима-

ли військовополонених червоноармійців, які масово здавалися в полон. Німці вимордували тих нещасних вояків голодною смертю. Одного разу наш сотенний завів сотню в шпильковий ліс і показав довгі могили. Поблизу також ще стояла шибениця.

Наступив кінець вишколу. Дивізія від'їжджає в Україну. Несподівано о четвертій годині вранці свисток, наказ: все пакувати, готуватися до виїзду. Бунчужний Лисюк прийшов до мене й каже, щоб я здав свою зброю і красну маскувальну уніформу, бо я їду на підстаршинський вишкіл. Я просив, щоб призначив когось іншого, а він відповів: „Ми їдемо на східний фронт, то ти колись подякуєш мені, що я післав тебе на підстаршинський вишкіл". Я запам'ятав собі його слова на все моє життя.

Ми пішли до „Цайзав ляґру". Один вояк мав „марш-бефель"–подорожній документ. У бараках побачили „прічі". Якось стало моторошно, бо ми знали минуле тих бараків. У вмивальці й туалеті хлопці говорили, що задихало неприємно, що чути „трупом". У „Цайзав ляґрі" ми в бараках переночували одну ніч, а наступного дня привезли багато наших цивільних хлопців з Галичини, що втікали від більшовиків і зголосилися до Дивізії. Ми дуже радо вибралися з неприємних бараків.

Наступного дня ми пішли до наших касарень подивитися, що там тепер діється. Я зайшов до кімнати, в якій кілька місяців жив, на столі побачив кусок паперу, на якому хтось написав: „Тут кувалась наша доля". Дрож затремтіла поза шкірою, великий жаль огорнув за хлопцями, з якими за тих кілька місяців так були дружньо зжилися, як одна родина, були часами прикрі хвилини, але були й веселі. А ми, вояки Української Дивізії, знаходимося на чужій, не своїй землі, німці з півсвітом ведуть жорстокі війни, а ми силою обставин, по нашій волі чи по неволі, змушені брати участь. На п'ятий день прийшов поручник і зголосив, що він є провідником нашого транспорту. Відмаширували на станцію, поїзд чекав на нас, вагони „товарняки", але чисті, їдемо до міста Любляни, німці називали Ляйбах, столиці Словенії.

Надвечір ми приїхали до австрійського міста Ґрац, тут ми зупинилися на відпочинок. Вранці в'їжджаємо на юґославську територію, бо Словенія належала до Юґославії, наш поручник інформує нас, що тут воюють сильні партизанські з'єднання проти німців під проводом їхнього комуністичного провідника Й. Тіта. Нас їде 160 вояків без зброї, навіть багнетів не маємо при собі. Біля полудня, а була то неділя, наш поїзд наблизився до передмістя Любляни. Ми зауважили, що кругом передмістя стирчать високі колючі дротяні загороди, неначе в концтаборі, а між загородами, щопівкілометра, цементовий бункер, постій для вартового. Поручник пояснив, що то оборона проти партизанів. На станції вже чекали на нас вишкільники-німці, високі „штрамаки", в гарних мундирах. Наш провідник транспорту передав нас німцям, а сам від'їхав до Нойгаммеру.

Міжнародний конкурс з української мови ім. П.Яцика

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

ТРАВНЕВИЙ РЕФРЕН

Ось уже тринадцятий рік підряд травень озивається важливою не тільки для причетних до неї подією. Ми закриваємо конкурс імені Петра Яцика. Взявши початок у День української писемности–9 листопада й лишивши позаду напружені перипетії інтелектуальної боротьби, мовний маратон оприлюднює на своєму фініші імена переможців та призерів. Важливо, що в цьому мовному змаганні беруть участь не тільки школярі (як це було на початку конкурсу), а й учні профтехосвітніх закладів, студенти, а також представники всіх навчальних закладів Міністерства оборони. Широко відбувається конкурс і поза межами України–майже в трьох десятках країн щороку відлунюються зма-гальні пристрасті конкурсу імені П. Яцика. Тому при закритті кожного мовного маратону на сцені столичного театру імені І. Франка поряд із державним прапором України ми бачимо прапори всіх тих держав, де відбувся конкурс. Це має важливий психологічний ефект, оскільки ще раз акцентує на тому, що наш мовний маратон названо міжнародним не задля красного слівця і що це–не гігантоманія організаторів турніру, це–справді дорогоцінна реальність.

Оглядаючись на початки нашого проєкту й згадуючи тодішню реакцію на нього української громадськости, знову й знову дивуєшся з того, що тоді до конкурсу виявилося стільки опонентів. Одні звинувачували Яцика і його однодумців у безглуздому, на їхню думку, розбазарюванні грошей. Суворим, майже прокурорським тоном вони вичитували йому: мовляв, набагато краще було б ці кошти дати на... (і кожен називав якийсь любий його серцю проєкт). На що Яцик незмінно відповідав приблизно так: „Гроші–мої? Мої. Дозвольте мені самому визначити, куди й кому я маю їх давати. А ви йдіть до тих, котрі ніколи нікуди нічого не жертвують, і виховуйте їх!”

Юні переможці з дипломами.

Другі демонстрували невмирущу українську деструктивність, піддаючи все і всіх нещадній критиці: „Це так не робиться!". Але як має робитися–нам на ділі не показували і не розказували. Є такий сорт людей, які вміють лише стати в тебе над головою і критикувати, критикувати. А зробити хоч що-небудь практично вони не годні, бо не мають до того жодного бажання.

Треті почали звинувачувати організаторів конкурсу в корупції і розкраданні грошей. Не маючи жоднісінького уявлення про прозорість проходження коштів, про суворий контроль і звітність, вони кинулися натхненно компрометувати тих, хто опікувався конкурсом. Тоді мені довелося навіть почути, що тут буцімто відмиваються нечисті гроші. Було й таке!

Добре, що Яцик з олімпійським спокоєм усе те вислуховував і заспокоював колеґ своїм сакраментальним: „Собаки гавкають, а караван іде".

Після кількох турнірів ті розмови притихли. Успішне розгортання конкурсних сюжетів, безпрецедентно велика кількість учасників переконали навіть найбільших скептиків: це проєкт–справді амбітний, за його реалізацію взялися відповідальні люди. Тут не буде тієї до болю знайомої ситуації, коли вже по недовгім часі добра справа раптом занехаюється. „Команда" Володимира Загорія, який за пропозицією Петра Яцика, був обраний президентом Ліґи українських меценатів, з усією відповідальністю ставиться до взятої на себе справи. Ці люди не розсваряться і не розійдуться в різні боки, покинувши справу напризволяще, як це майже звикле у нас. Огляньмося назад: стільки прекрасних починань не мало продовження, стільки важливих ідей загублено.

І важливо, і прикметно, що конкурс од найперших його кроків активно підтримала діяспора Канади та США. Попервах, фінансова основа конкурсу складалася переважно з діяспорних коштів. Канадські українці, які вирішили підтримувати проєкт, подавали свої пожертви до Освітньої фундації Петра Яцика, де одержували посвідку на відтягнення певного відсотка пожертви від податку. То дуже гнучка й ефективна система, котра заохочує благодійництво, що в цій країні носить справді масовий характер. Там і незмінно модно, й популярно жертвувати на освіту, науку й культуру.

З діяспорних меценатів конкурсу нас і нині не полишають Союз українок Австралії та Крайова Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА („Галичина"–Австралія), Леся Ткач (Австралія), Леонід Ліщина, Роман Колісник, Олександер Харченко, Василь Мойсяк, Андрій Коморовський, Степан Ґорлач, Ілля Яремчук, Ігор Мірецький, Василь Славич, Василь Чупринда, Микола Латишко (всі з Канади), подружжя Татарків зі США.

З кожним конкурсом зростала кількість його благодійників в Україні. Охоче долучилися до них компанія „Оболонь", АБ „Експрес-банк", АТ „Ексімед", з'явилися поміж благодійників і фізичні особи. Потужна фінансова підтримка прийшла нам від Юлії Тимошенко. Лавреати її премії є поміж школярів і студентів у різних областях України. Це свідчило, що ідею конкурсу в нас не тільки прийняли, а й у такий спосіб схвалюють. Звичайно, основні витрати брали на себе такі колективні члени Ліґи меценатів, як фармацевтична фірма „Дарниця" та Фундація імені Івана Багряного (США). Адже щоразу треба формувати не тільки преміяльний фонд, котрий нараховує понад чотириста тисяч гривень–чимало коштів забирають адміністративні потреби (відрядження виконавчої дирекції Ліґи і членів наглядової ради, друк дипломів, оголошень та запрошень, оплата праці журі і т. ін.).

Дмитро Табачник, який відразу зі своєю появою в кріслі міністра освіти, став боротися з мовним маратоном, інформував громадськість, що міністерство не має коштів на конкурс імені Яцика, вельми лукавив, бо за всі роки освітянське відомство не витрачало на наш турнір жодної копійки. Все відбувається коштами благодійників. Тільки місцеві органи влади під час третього й четвертого етапів мовних змагань витрачають гроші на проїзд дітей в обласні центри й на їхнє харчування. І ще на волонтерській основі працюють учителі. Це справді велика робота, її важко зооблікувати в коштах.

Ось уже всьоме чи увосьме перед початком кожного конкурсу пишемо ми листи всьому депутатському корпусу з пропозицією встановити особисті премії для переможців чи призерів мовного змагання. В середньому відгукувалося три-чотири особи. В цьому ж конкурсі група підтримки його з народних депутатів зросла. Характерно, що першою на наш лист відгукнулася Ірина Фаріон, яка заснувала свою премію в сумі 5000 гривень і дала їй ім'я Олени Пчілки. Слідом за нею премію імені своєї матері Теклі встановив Богдан Бенюк. До них приєднався й „свободівець" Олексій Кайда. Отже, „Свобода" дала трьох благодійників. Ще декілька в своїх листах пообіцяли моральну й вербальну підтримку. Щедрішою на підтримку стала фракція Всеукраїнського об'єднання „Батьківщина". Кілька премій на загальну суму 7000 гривень уфундував Володимир Бондаренко. Три відзнаки на загальну суму 6000 маємо від Олега Канівця. 5000 одержано від Лілії Гриневич. Свої премії встановили Ігор Васюник (6000 грн.) та по 3000 Роман Ілик і Денис Дзендзерський. 3000 гривень–сума пожертви для нагородження призера мовного маратону–від позафракційного Юрія Дерев'янка.

Не відгукнувся на наші пропозиції жоден депутат із „Удару", що мимоволі наводить на таку думку: очевидно серед „ударників"

національні цінності не належать до пріоритетних.

Цікаво, що в деяких депутатських листах–відмовах підтримати конкурс читаємо нестримне славохвальство: мовлялечки, я з усіх сил підтримую українську мову як законотворець, а ви–підтримуйте своїми конкурсами. Не хочу тут називати цих імен і цитувати смішні вербальні архишедеври, щоб не компрометувати народних обранців, але, користаючи нагоду, поясню: це не організаторам мовного маратону потрібні ваші премії–так чи інак ми кошти, як щоразу забезпечували, і цього разу забезпечимо. Це вам потрібно, щоб створити про вас добре враження у людей. Бо ви ж не здаєте собі справи в тому, як вас, депутатів, сприймають люди і скільки антикомпліментів звучить на вашу адресу. Тож хоча б якимись не вельми гучними, але справді добрими справами могли б показати себе з позитивного боку. Кожен має вибір, але не кожен робить добрий вибір.

Отже, 15 травня в театрі Івана Франка Рівненщина передали естафету конкурсу Житомирщині. І восени, в День української писемности, наш мовний маратон розпочне свою ходу вже з Житомирщини. А далі… А далі будуть нові і нові турніри, які неодмінно сприятимуть піднесенню соціяльного престижу української мови в Українській державі.

Михайло Слабошпицький, виконавчий директор
Ліґи українських меценатів, голова координаційної ради
Міжнародного конкурсу з української мови імені П. Яцика

ЗВЕРНЕННЯ ГАЛИЦЬКОГ БРАТСТВА до ПОБРАТИМІВ в УКРАЇНІ та ДІЯСПОРІ

2013 рік–70-та річниця заснування 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії. Ґалицьке Братство кол. вояків 1-ої УД УНА „Галичина" вирішило відзначити цей ювілей виданням фотоальбому, що увіковічнить пам'ять наших побратимів і діяльність станиць. При Львівській станиці створена ініціятивна група, яка займається збиранням світлин та коротких інформцій про колишніх вояків Дивізії.

Звертаємося до побратимів, які мають побажання бути внесеними до фотоальбому, надсилати свою світлину і коротку інформацію про себе: прізвище, ім'я; дата і місце народження; місце проходження вишколу; участь у бойових діях (де); полон (був чи ні); місто теперішнього проживання.

Дані може також надсилати рідня померлого побратима. Разом із світлиною та анкетними даними просимо, по можливості, передати пожертву для видання фотоальбому:

Є. Куцик, вул. Личаківська, 37а, кв. 2. 79010-Львів, тел. (322) 76-7313

Відзначення 70-ліття створення Дивізії „Галичина"

У КРИВОМУ РОЗІ ВШАНУВАЛИ ВОЯКІВ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

У Кривому Розі з нагоди 70-річчя створення Дивізії 28 квітня відбувся „марш лицарської слави", в якому, згідно з даними організаторів, взяли участь понад сто молодих людей, активістів Української народної партії, Народного руху України, Конґресу українських націоналістів та проукраїнських громадських організацій, під жовто-синіми та червоно-чорними прапорами пройшли центральними вулицями Кривого Рогу, скандуючи „Слава Україні! Героям Слава!" та „Слава дивізії „Галичина"! Навіки слава!".

Як розповів один з організаторів маршу Рінат Ковбасюк, це був перший марш на вшанування вояків Дивізії, організований на сході України.

„Дивізія „Галичина" в першу чергу воювала за волю України, тому наше завдання сьогодні було розвіяти міт про те, що „Галичина"–це якесь нацистське, гітлерівське формування. На жаль, чимало людей в Східній Україні живуть в полоні цього міту... Започаткувавши таку акцію, ми сподіваємось, що інші міста на сході України підтримають нашу ідею з вшанування вояків дивізії „Галичина", як це було з вшануванням пам'яті Романа Шухевича",– розповів Ковбасюк.

Водночас він вказав, що перша акція з вшанування дивізії „Галичина" в Кривому Розі відбувалась „напівсанкціоновано": спершу влада погодила заявку організаторів на проведення маршу в центрі міста, але потім надала дозвіл на проведення в іншому, віддаленому місці. Попри це організатори не відмовились від попередніх намірів й пройшли запланованим маршрутом, розповів Ковбасюк.

„Захід проходив центральними вулицями міста–проспектами Гагаріна та Металургів і завершився біля пам'ятника Богданові Хмельницькому урочистим мітинґом. Ми пройшли понад 5 кілометрів. Хоча під час ходи були дрібні провокації з боку окремих перехожих, марш відбувався цілком мирно й спокійно",–сказав організатор маршу.

http://www.youtube.com/watch?v=oNJKLle6L2Y

У ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ ВІДЗНАЧИЛИ ВОЯКІВ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

26 квітня 2013. Патріотичні організації Прикарпаття відзначили 70-річчя з часу заснування дивізії „Галичина". Молоді люди на Вічевому майдані провели смолоскипну ходу та презентували документальний фільм про Дивізію. З плином історії, кажуть патріоти, точилося багато дискусій щодо співпраці дивізійників з різними сторонами під час війни. Утім, запевняють учасники, вони добре знали, за що боролися, і ніколи не зраджували українських інтересів. Якщо б не досвід „Галичини", хтозна чи була б настільки військовоспроможною й Українська Повстанська Армія.

„Армія була потрібна сучасна, передова, добре вишколена,– розповідає Сергій Сивачук, голова обласної організації „Патріот України",– і в галичан була така місія–вони йшли туди, щоб отримати фаховий військовий вишкіл. Нам потрібні були офіцери, вишколені за останнім словом мілітарної думки. Можливо, німці це бачили по-своєму. Наші хлопці йшли і знали, що згодом вони будуть формувати кістяк українських національних збройних сил".

Наразі на Прикарпатті живих учасників Дивізії залишилось не так багато, проте, попри похилий вік, вони знайшли в собі сили прийти і розповісти про події тих часів.

відео ... *http://youtu.be/fW4lGyEPTrw*

У ТЕРНОПОЛІ

На честь 70-ліття створення Дивізії „Галичина"

ПАРАДА ВИШИВАНОК НА ЧЕСТЬ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

28 квітня, у Львові відбулася Парада вишиванок з нагоди 70-річчя дивізії „Галичина". Учасники маршу пройшли ходою від пам'ятника Степану Бандері до пам'ятника Тарасу Шевченку. У заході взяло участь близько тисячі людей, повідомив кореспондент Гал-інфо.

Парадний марш

Юрій Михальчишин

Учасники маршу вигукували патріотичні гасла та тримали у руках символіку дивізії „Галичина".

Після цього до молоді на площі біля пам'ятника Т. Шевченку звернувся народний депутат від ВО „Свобода" Юрій Михальчишин.

Він назвав Параду вишиванок святом духа, крови та ідеї.

„70 років тому наші славні хлопці взяли в руки німецькі автомати, але серця у них були українські. Вони йшли на боротьбу з радянським тоталітарним режимом [...]",–сказав Юрій Михальчишин.

Він також заявив, що нині є дві України.

„Одна–формальна, бутафорна. Вона живе на офіційних святах, парадах, у кабінетах чиновників. Інша Україна–це Україна наша з вами, наших батьків та дідів. Україна, яка працює, бореться, страждає та сподівається на перемогу".

Живий Журнал Твітер Фейсбук Фото: Сергій Бобра, Гал-інфо

ЕКСПОЗИЦІЯ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ

28 квітня в „Музеї визвольних змагань" на вул. Тарнавського, 22 о 14.00 відбулось відкриття експозиції присвяченої 70-річчю утворення української дивізії „Галичина". На відкритті виставки виступили організатори, духовенство та 92-річний ветеран Дивізії Михайло Мулик, голова Станиці Галицького Братства кол. вояків 1-ої УД УНА.

Огляди, рецензії

СПОМИНИ БРАТІВ-САЛАМАХІВ

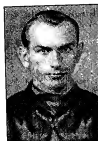

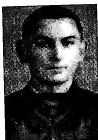
Брати–17-річний Богдан і два роки молодший Володимир–мали щастя пройти разом вишкіл і бойову службу в обслузі оборонної зенітної гармати на поїздах–двох їх і трьох німців. Попали в американський полон і повернулися додому до Львова. Однак не разом відбували покарання. Богдан захворів і отримав останню строфу дистрофії. Ходив на милицях у гіпсовому корсеті. Запропонував і зробив йому операцію кол. військовий лікар Флоринський М. Д. І вдало.

Після смерти Сталіна перший повернувся до батьків у Львові Володимир у 1954 році. Рік пізніше Богдан. Вони закінчили навчання, працювали за фахом: Володимир закінчив технологію машинобудування, а Богдан–медучилище.

Спомини цікаві, описано життя у місті й на селі, багато світлин доповнюють їх.

Роман КОЛІСНИК

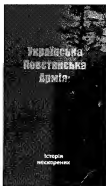

Б. Саламаха

В. Саламаха

Виховані в українській патріотичній християнській родині, брати Богдан і Володимир Саламахи шукають шляхів служіння своїй Батьківщині, щоб стати воїнами-визволителями її від чужоземних загарбників. Для УПА вони були надто молодими, а тому вступають в українське юнацтво, щоб оволодіти воєнним мистецтвом. Їх посилають на Західний фронт, де вони стають рядовими вояками протилетунської військової частини. Після поразки гітлерівської Німеччини попадають у полон до американців, з якого їм вдається втекти і, видаючи себе за остарбайтерів, щасливо повернулися додому. Та провокатор видає їх радянським каральним органам, які засуджують їх до десяти років каторжних робіт. Особливо не повезло старшому Богданові, який важко захворів на каторзі, був порятований табірним лікарем, ставши інвалідом першої групи. Після ув'язнення брати отримують фахову освіту, досягають вагомих успіхів у праці та громадському житті, стають добре відомими борцями за здобуття і утвердження незалежної соборної Української держави.

Проф. С. ТРОХИМЧУК

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ: ІСТОРІЯ НЕСКОРЕНИХ (БУКЛЕТ ВИСТАВКИ)

Історія України–це історія боротьби її народу за незалежність. Найчіткіше й наймасовіше прагнення українців створити власну державу проявилося в XX столітті. Врешті, 24 серпня 1991 року цього вдалося досягнути, і на карті світу постала нова держава. Проте й через роки після цієї події про героїчну боротьбу українців дуже мало знають не тільки в світі, але й у межах самої України.

Наслідки колоніяльних часів досі тяжіють над її минулим. Досі чи не найбільше суперечок і в Україні, і поза її межами викликає період збройної боротьби під керівництвом Організації Українських Націоналістів (ОУН) та Української Повстанської Армії (УПА), понад десятилітнє протистояння цих структур німецькому та радянському режимам. Це питання постійно намагаються використовувати різні політичні сили для роз'єднання українського народу, хоча саме ідея боротьби за незалежність мала би стати консолідуючим чинником для нього.

Важливо відзначити, що на теренах, де діяла УПА, народ уже давно визнав повстанців–майже у кожному селі Західної України можна побачити споруджений силами громади пам'ятник, тут досі згадують імена героїв, які вийшли з їх населеного пункту, не тільки старше покоління, а й молодь завзято співає повстанські пісні.

Натомість на інших теренах України до УПА ставляться насторожено або навіть відверто вороже. Це яскравий доказ того, що таке ставлення сформоване не завдяки власному досвіду спілкування з повстанцями, а є лише результатом пропагандистської роботи радянського режиму.

Тому виникла необхідність доступно розповісти всім про УПА, джерела її створення, історію розвитку, осіб, які її творили. Розповісти найзрозумілішою мовою–мовою світлин.

Глянувши у вічі тим юнакам і дівчатам, які понад півстоліття тому проливали кров за наше майбутнє, кожен тепер зможе зробити власні висновки про те, ким вони були і на яку пам'ять про себе заслуговують, зможе зрозуміти правду про Українську Повстанську Армію, про історію нескорених.

Автори: Володимир В'ятрович, Роман Грицьків, Ігор Дерев'яний, Руслан Забілий, Андрій Сова, Петро Содоль. Львів, 2008, ст. 86.

Центр досліджень визвольного руху

Іван СВЕРЛИК

КОРОТКИЙ НАРИС ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ДИВІЗІЙНИКІВ В АРҐЕНТИНІ

Після закінчення Другої світової війни 1-ша Українська Дивізія УНА, підчас відступу з фронту з-під Фельдбаху в Австрії, розділилася на дві групи: одна залишилася на терені Німеччини під контролем американського війська, друга, чисельно багато більша, попала під контроль англійського війська. Ця частина була перепроваджена до Італії біля Беллярії і опісля до Ріміні, де пробула до половини 1947 р. Згодом перевезена до Англії.

При кінці 1946 р. починається приїзд невеличкої групи дивізійників до Арґентини. 10 серпня 1947 р., за старанням брата, котрий приїхав в 1930 р., я був включений до цієї групи. Ця група вийшла з табору завдяки єпископові Іванові Бучкові. Він був посередником між родичами дивізійників в Арґентині й нашою командою табору.

Найбільше дивізійників приїхало до Арґентини в роках 1949-51, після остаточного звільнення з полону в Англії. Багато дивізійників включились у ряди Союзу Українських Ветеранів (СУВ), що почав свою діяльність 1948 р., в товариства „Просвіта" й „Відродження", одначе багато не включились у жодне товариство.

Перед оснуванням Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії УНА були різні думки. Одні обстоювали, що вже є ветеранське товариство СУВ, інші вважали більш доцільним включитися і працювати в уже існуючих товариствах. Однак, більшість висловлювалась за потребою створити окреме товариство дивізійників, рівночасно співпрацювати з іншими товариствами. 9 грудня 1952 р. почало свою діяльність Братство дивізійників.

На основуючих загальних зборах Братства було 39 колишніх дивізійників, затверджено статут і вибрано першу управу, головою став Андрій Коморовський.

Управа встановила наступні завдання: об'єднати в Братстві всіх дивізійників в Арґентині, підшукати домівку, відбувати місячні ширші сходини, зорганізувати прихильників Братства, влаштовувати доповіді на військові та культурно-освітні теми, збирати історичні матеріяли, співпрацювати зі своїми і чужими комбатантськими організаціями, відзначувати щорічно роковини боїв під Бродами, давати поміч інвалідам, вдовам і сиротам українських вояків.

Управа опублікувала заклик у тижневику „Українське слово" (13-01-52 р.) до дивізійників, щоб вступали в члени Братства.

В той час в Арґентині знаходилось 179 дивізійників, але членами стало 79. Власного приміщення було тяжко набути, і найбільше користувались приміщенням при церкві оо. Василіян і домівкою Українського Клюбу; на більші імпрези винаймали залі. Для контакту з членством члени управи, чергуючись, мали дижури в неділі й свята біля церкви. Рівночасно розсилано або передавано інформативні обіжники, подавано оголошення в українській пресі. Короткий час видавано 4-сторінкову газетку „Наш зв'язковий" (вийшло 4 числа).

Праця Братства була досить активна, часто відбувались ширші сходини, доповіді на різні теми. Прелеґентами були: проф. Евген Онацький, д-р Б. Ґалайчук, о. М. Куницький, інж. Ю. Тис-Крохмалюк, ред. Г. Ґоліян, інж. Ю. Грех, І. Бойкевич, А. Микулин, А. Коморовський та інші. Спільно з Українським Клюбом зорганізовано бібліотеку, яка проіснувала короткий час. Заходами Братства видано в еспанській мові історію дивізії „Ґерра і лібертад" за редакцією інж. Ю. Крохмалюка. Члени Братства займались кольпортажем „Вістей" і „Вістей комбатанта" й інших видань Братства та пропам'ятних відзнак. Зорганізовано лікарську поміч, яку провадили лікарі-дивізійники д-р О. Фаріон і д-р Р. Ковальський. Члени Братства старались підшукати для потребуючих дивізійників відповідну працю, були посередниками в одержанні потрібних документів на виїзд до США й Канади. В справі інвалідської платні інтервеньовано в німецькому консуляті. Відповідь була: такі допомоги одержують тільки громадяни або жителі Німеччини. Проєктована торговельна спілка або дивізійна кооператива не вдалася. „Залізний фонд" не зреалізовано через постійну інфляцію арґентинського гроша та непрогнозовану фінансову політику.

Кожного року в місяці липні відзначувано роковини „Бій під Бродами" відправами: одної неділі в католицькій катедрі й наступної в православній, опісля святочною академією або святочними апелями, при співучасти громадськости та молоді Пласту, СУМу та ОДУМу. Особливо величаво відзначено 25-річчя створення Дивізії, посвячення Прапора Братства. Відбулася виставка дивізійних видань та пам'яток, прийняття з нагоди візити архиєпископа Іова Скакальського, колишнього капеляна Дивізії. Великою популярністю втішались забави-вечерниці, зустріч нового року, спільне свячене, прощання від'їжджаючих побратимів.

Братство співпрацювало з іншими комбатантськими організаціями–Союзом Українських Ветеранів і Братством Українських Січових Стрільців. Спільно влаштовувано доповіді, відзначувано національні та військові роковини, створено спільну комісію Фонду Українського інваліда, Крайову раду Комбатантських Організацій в Арґентині. Не вдалось притягнути до співпраці Леґіону ім. С. Петлюри.

В початках існування Братства члени „оподатковувалися"– платнею одного дня праці–на фонд Українського інваліда; влаштовувано імпрези, з яких прихід ішов на поміч інвалідам і започатковано акцію збірки поштових марок на ту ж ціль. Провадились збірки між громадськістю. Зібрані гроші висилано до Союзу воєнних українських інвалідів у Німеччині, частину зуживано на потреби інвалідів. В той час було 4 чи 5 потребуючих в Арґентині.

Поодинокі члени Братства брали активну участь у громадському житті в різних установах і товариствах, де часто займали провідні пости: Українська Центральна Репрезентація(УЦР), т-во „Просвіта", т-во „Відродження", Кооператива „Відродження", Кооператива „Фортуна" та інші.

Дивізійники відзивались на потреби, чи то особистої чи грошової помочі. Проводили між собою збірки на національний податок, на фонд інваліда, на видання Історії України в еспанській мові, історії Дивізії, Комітет оборони Валентина Мороза, пам'ятник Тарасові Шевченку, пластову домівку, пам'ятники-погруддя С. Петлюри, Е. Коновальця, Т. Чупринки, С. Бандери, оселю для старших віком Санта Ріта, видання пресової служби „Смолоскип", будову Української Католицької Катедри і УАПЦ, на „Енциклопедію Українознавства", пам'ятник поляглим дивізійникам в Австрії під Фельдбахом. Крім того, дивізійники щедро жертвували на різні громадські й церковні проєкти.

Братство брало на себе обов'язок відзначувати національні роковини, зорема, зайнялось відзначенням 50-річчя створення Леґіону Українських Січових Стрільців.

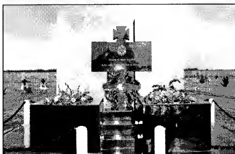
По виїзді активних членів праця Братства значно зmаліла, майже не було змін в управі. Голова–Степан Тавридзький, заступник–Осип Ткачук, секретар–Іван Сверлик. Останній найбільший захід відбувся 30-05-93 р. відзначенням 50-річчя створення Дивізії в салоні т-ва „Просвіта"; присутніх 130 представників різних установ і гостей.

Кількість членів Братства у грудні 1981 року–37, а в серпні 1999 р.–11 (не членів Братства приблизно 40-50). Виїхали до США–51, до Канади–8, Німеччини–2, Австралії–1, Венезуелі–1, померли–49.

Від 1958 до 1978 р. зібрано 10.366 ам. дол., вислано до Німеччини до Союзу Українських Воєнних Інвалідів $4.022, решту зужито на допомогу потребуючим. Від 1979 до 1982 р. зібрано приблизно $5.000.

Управа Братства мала на увазі збудувати пам'ятник „Борцям за волю України", остаточне рішення запало в 1988 р. Треба признати, що ініціятором і головним промотором був довголітній голова Степан Тавридзький. При допомозі громадськости в листопаді 1989 р. відбулось урочисте посвячення і відкриття пам'ятника на українському

цвинтарі Монте Ґранде, при великій присутності громадськости, а спеціяльно молоді.

Після відкриття пам'ятника „Борцям за волю України" на цвинтарі Монте Ґранде управа Братства постановила відзначувати біля нього Зелені свята й Листопадовий зрив. Після Богослуження в каплиці–похід дивізійників, представників установ, громадян до пам'ятника, складання вінка; Панахида з участю католицького, евангелицького і православного священослужителів, промова, гимн України. Пізніше Управа Братства вирішила звернутись до Пласту, щоб щорічно продовжував цю традицію, на що Пласт дав згоду.

В 1993 р. знову збірка на приміщення амбасади України в Буенос Айресі. В лютому 1998 р. зайшла потреба дати ґарантію на помешкання для нашого військового представника (аташе), полковника Олександра Бордіяна, потрібну суму зібрали тільки від членів Братства.

Посвячення пам'ятника полеглим побратимам у Фельдбаху, Австрія, відбулось 30 травня 1981 року. Братство в Арґентині репрезентував Осип Ткачук.

В 1993 р. відбулися святкування 50-річчя створення Дивізії у Львові й делеґатами були Осип Ткачук і Яромир Фесолович.

10-12-1997 року чотирьох дивізійників запрошено до посольства України. Стрінули нас посол д-р В. Пащук і аташе полк. О. Бордіян. Входимо до салону, де вже були присутні гості—усі у військових мундирах, в ранзі від майора до генерала. Це було відзначення Дня українського війська, де було присутніх 28 аташе різних держав, між ними нас чотирьох цивілістів і ще двох недавніх наших військовиків, уже на пенсії–генерал-полковник Павло Скаляний і його брат полковник Степан. Розмовляли з аташе з Англії і США, що дало нагоду на жарти. Англієць питає: яке було трактування в полоні в Італії? Ми відповіли, що не можемо нарікати. Він відповів: мене це дуже задовольняє.

У квітні 1998 р. аташе України зробив для нас велику несподіванку–запросив 8 дивізійників і голову Пласту на вечерю до свого помешкання. Вечерю приготувала його дружина, а він нас обслуговував. О. Бордіян–знаменита людина, бо вже мали з ним зустріч кілька разів, де розмовляли на різні теми. Вечеря тривала до пізньої ночі, була виміна думок, жарти. Цей вечір залишився для нас незабутнім.

Подаємо поазбучний список дивізійників, котрі крім Братства,

брали активну участь в громадському житті:

Балащук Іван–член управи Братства, активний член „Просвіти"; **Ваврик Богдан**–голова Братства, член „Просвіти"; **д-р Василик Михайло**–член управи Братства, голова Пласту, директор української гімназії при католицькій церкві, активний член „Просвіти", голова Українсь кої Центральної Репрезентації; **Вітошинський Борис**–член управи Братства, активний член „Просвіти", особливо філії Лявяжоль, довгі роки її голова, голова головної ради при УЦР, член Фундації ім. Тараса Шевченка (ФТШ), останні роки її голова; **Ґалатьо Осип**–член управи Братства, голова „Просвіти", член складу УЦР, голова головної ради при УЦР, член дирекції кооперативи „Фортуна" при „Просвіті", де займав пост голови; **Глонський Олекса**–прапороносець Братства, член „Відродження"; **Григораш Іван**–член управи „Просвіти", член хору; **Гриніщак Микола**–член управи Братства, член „Просвіти", багато співпрацював при католицькій катедрі; **Дяків Всеволод**–член „Просвіти" і Українського Клюбу; **Жибак Іван**–член „Просвіти", секретар головної ради при УЦР і редактор тижневика „Українське слово"; **Каплун Володимир**–редактор гумористичної газети „Оса", маляр, прекрасно розмалював церкву Святої Ольги в місцевості Обера, провінція Місіонес, намалював багато образів для УАПЦ і католицької катедри, провадив Рідну школу в згаданій місцевості; **Кваснй Володимир**–член управи Братства, член „Просвіти"; **Коморовський Андрій**–організатор Братства і перший голова, член „Просвіти" і Українського Клюбу, виїхав до Канади; **Кропельницький Ярослав**–член управи Братства і член „Просвіти"; **Косюк Василь**–голова „Просвіти", голова „Фортуни", активний член будови пам'ятника Тарасові Шевченку в Буенос-Айресі, голова УЦР; **Литвинович Богдан**–довголітній секретар Братства, член „Відродження", член комітету будови пам'ятника Тарасові Шевченку, директор кооперативи „Відродження"; **Никон Степан**–член „Просвіти", філія Беріссо; **Пласько Антін**–член управи Братства, останній прапороносець; **Савчин Осип**–член управи Братства і „Просвіти"; **Сверлик Іван**–член управи Братства, секретар, член „Відродження", член першої дирекції кооперативи „Відродження" – урядник довгі роки і директор філії цієї установи в провінції Місіонес, місцевість Обера, як також член управи відпочинкової Оселі „Калина"; **Тавридзький Степан**–довголітній голова Братства, ініціятор і головний промотор будови пам'ятника „Борцям за Волю України", активний член ФТШ, „Просвіти"; **Ткачук Осип**–довголітній заступник голови Братства, згодом голова, член дирекції кооперативи „Відродження", член будівельного комітету, голова Українського Клюбу, голова оселі „Калина" і член „Відродження", **Фесолович Маркіян**–член „Відродження", редактор тижневика „Наш клич"; **Фесолович Яромир**–член управи Братства, член

„Відродження", довгі роки член дирекції кооперативи „Відродження"; **Філь Леонід**, член т-ва „Відродження", довголітній голова дирекції кооперативи „Відродження", ініціятор і промотор відпочинкової оселі „Калина", виїхав до Канади.

Наше Братство, як в Арґентині, так і по інших країнах, залишає добрі спогади в нашій спільноті. Своєю активною працею, поведінкою і, де було потрібно, якої б то не було помочі, по змозі, ні один не відказався, для нас–це велике задоволення.

З історії Станиці Торонто

Посвячення станичного прапора 12 червня 1960 року.

Зліва: о. Петро Хомин, „куми" з лентами через плече: Степан Ґула, Андрій Чорній, за ним стоїть Ярослав Гнатків–член управи Станиці

РОЗВ'ЯЗАННЯ СТАНИЦІ РОЧЕСТЕР

5 грудня 2012 року Братство кол. вояків 1-ої Української Дивізії УНА, Станиця м. Рочестер, припинила свою діяльність.

Зібралося 6 осіб, які мають проблеми зі здоров'ям. Довголітній секретар Станиці Мирон Масловський помер минулого року, й протокол написала Ірена Терлецька, дружина члена Станиці, підписав голова Станиці Василь Білан. Про розв'язання повідомлено Головну Управу Братства в м. Торонті. При закритті Станиця виділила для „Вістей Комбатанта" $200.

Ірена Терлецька

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 лютого 2013 року до 30 квітня 2013 року надійшли такі вплати на розбудову журналу:

по дол. 10.00: В. Сторожицький–Нью-Йорк, А. Клецор–Нью-Йорк **разом 20.00**

по дол. 15.00: Б. Кандюк–Нью-Йорк, Р. Свистун–Фльорида, Р. Тицький–Торонто, В. Даровський–Торонто, Р. Хоміцький–Судбури, Б. Чамбул–Торонто; С. Маліцький, Р. Дубиняк, С. Василько, В. Томків, Р. Н. Сурма, О. Панченко, Д. Лохвиця, К. Кілям–всі з Англії **разом 210.00**

по дол. 20.00: Я. Венґер–Англія **разом 20.00**

по дол. 25.00: М. Костишин–Торонто **разом 25.00**

по дол. 30.00: Я. Паньків–Монтреаль **разом 30.00**

по дол. 50.00: В. Мота–Монтреаль **разом 50.00**

по дол. 65.00: П. Антонишин–Бурлінґтон, М. Бохно–Торонто **разом 130.00**

по дол. 100.00: І. Друневич–Торонто **разом 100.00**

Станиця Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Монтреалі **разом 394.85**

Як нев'янучий вінок...

В 34-у річницю відходу у вічність дорогого мужа, батька і дідуся інж. Петра Балагутрака, як нев'янучий вінок на пресфонд „ВК" в глибокому смутку складає дружина Стефа Балагутрак з родиною **200.00**

В пам'ять приятеля Мирона Плавюка з висловом щирого співчуття дружині Павлині та Родині на пресфонд „ВК" складають Богдан і Галина Кандюк **50.00**

В другу річницю смерти дорогого мужа, улюбленого батька, дідуся та прадідуся Василя Духнія як нев'янучий вінок висилає на пресфонд „ВК" родина Духній **100.00**

Щиро дякуємо всім жертводавцям,
котрі не забувають про піддержку журналу.

І. Кушніренко–адміністратор

Дев'ятдесятрічного юнака дорогого побратима **Романа Колісника**

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВІТАЄМ
ДОВГОЛІТТЯ Й ЗДОРОВ'Я БАЖАЄМ.
УСЕ, ЩО НАЙКРАЩОГО В СЕРЦІ МАЄМ,
ТОГО НАЙЩИРІШЕ БАЖАЄМ.

Многії й благії літа!

З нагоди 90-літнього ювілею дорогого побратима Романа Колісника на підтримку журналу „ВК" складає 90 дол. Ярослав Колодій.

Відійшли у вічність…

ПЕТРО КІЩУК

13.IV. 1915 – 28. I. 2013

З великим смутком і жалем сповіщаємо, що 28 січня 2013 року відійшов у вічність люблячий муж, батько, дідусь і заслужений український громадсько-комбатантський діяч, прийнявши Св. Причастя, Петро Кіщук.

Петро Кіщук народився в родині Порфірка і Марії в селі Річка, що на Гуцульщині. Його дитячі й юні роки проминули в Косові, куди переселилися батьки. Перед війною відбув військову службу в польській армії. В бурхливі роки Другої світової війни вступив у лави Української Дивізії, де як підстаршина ділив долю українського вояка. Після закінчення війни перебував у таборах полонених Беллярії, Ріміні, а пізніше в Англії в таборі в Льовборов. Після звільнення з полону остаточно переселюється з своєю дружиною Осипою до Лестера, де працюють та включаються в українське громадське життя і виховують дочок Христину й Ірину, які ходили до Школи українознавства, були членкинями молодечої організації Пласт.

Петро був ініціятором заснування Школи українознавства в 1953 р. як голова Батьківського комітету. Підчас відбудови нашого церковного храму Вознесіння Господа нашого Ісуса Христа вложив свою цеголку у вигляді фізичної праці, як багато інших членів громади. Завжди був присутнім з родиною на Богослуженнях, на громадських відзначеннях, святкуваннях, концертах загально національного характеру. В липні 2003 року болісно пережив відхід у вічність своєї подруги життя Осипи, якою опікувався всебічно під час її важкої хвороби.

Петро був вірним Української Католицької Церкви, членом Відділу СУБ-у, Пласт-Прияту, Товариства „Гуцульщина",Товариського клюбу „Калина", членом Спілки Офіцерів України і Відділу Об'єднання б. вояків українців (ОбВУ) в Лестері, в якому від 1960 року до своєї глибокої старости був головою й дбав про збереження традицій українського вояка, збагачував культурно-освітньою працею на-

ціональне, культурне, товариське обличчя громади. В парі з цим Петро був головою Округи ОбВУ на Середню Англію, членом Управи ОбВУ у Великій Британії, де виконував віддано і плідно обов'язки організаційного референта Головної Управи. Як голова Округи Середньої Англії у співпраці голів Відділів організував окружні свята, особливо Свято Покрови-УПА, подорожі Відділів ОбВУ до Німеччини, Австрії до Фельдбаху, Італії, Канади. Від імені Головної Управи був одним із організаторів кожного року на наші Зелені Свята в сумівській Оселі „Тарасівці" крайового Свята Героїв, також організував у березні в річницю геройської смерти Головного Командира УПА Тараса Чупринки Соборну Панахиду у стіп пам'ятника упавшим воякам за волю України.

З великим піднесенням зустрічав проголошення Самостійности України в 1991 році. Багато разів їздив спільно з побратимами ОбВУ чи особисто в Україну до Києва і Львова. Був присутнім з групою бувших вояків у жовтні 2002 р. на врочистому перепохованні тлінних останків воїнів армії УНР–учасників Другого Зимового Походу в 1921 році в комплексі пам'ятника–Меморіялу в селі Базар, Житомирщина, й на посвячені пам'ятника воякам під Бродами.

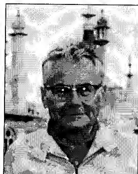
Залишив у скорботі дочку Христину з сином Петром, дочку Ірину з чоловіком Ніколяс, ближчу і дальшу родину, друзів і приятелів. З відходом у вічність бл. п. Петра його родина втратила люблячого мужа, батька й дідуся, а наша спільнота у Великій Британії громадянина-вояка, який стояв на сторожі доброго імені українця-християнина і вояка. Похорон відбувся 14 лютого 2013 р. в церкві Вознесіння Господа Ісуса Христа і опісля на цвинтарі Gilroes.

Святослав ВАСИЛЬКО

КОНФЕРЕНЦІЯ ОбВУ в БРАДФОРДІ, АНГЛІЯ, 2003

Зліва: Василь Попадинець, Петро Кіщук, д-р С. М. Фостун (голова), М. Дюк, Олег Островський, Маркіян Шептицький

Д-р Петро ГРИЦАК
8.VII. 1923 – 7. III. 2013

Петро народився в Перемишлі, батьки Євген і Людмила (Добжанська). Закінчив Ярославську ґімназію в 1941 році. Навчався у Віденському університеті, Австрія, 1942-46; слідували студії в університеті м. Тюбінґен, Німеччина, 1946-48.

Тут познайомився з Рею-Мета Лімберґ (Rea Meta Limberg) з Естонії і одружився з нею 13 червня 1949 року.

Незабаром після еміґрації до Сполучених Штатів у 1950 році він вступив до Міннесота університету, Міннеаполіс, отримавши ступінь бакалавра в 1954 році, — маґістра в 1955 році, і ступінь доктора наук у машинобудуванні в 1960 році.

Діти – Марія і Михайло.

У 1960 році був членом команди проєктувальників першого супутника зв'язку, збудованого у Bell Telephone Laboratories. Тому сім'я переїхала в Cranford. Він був відповідальний за розробку і реалізацію теплового дизайну супутників Telstar (Telstar 1 був запущений 10 липня 1962 і Telstar 2 — 7 травня 1963).

Був головою Товариства українських інженерів Америки (1966-67) та його відділу в Нью Джерсі (1996-2000), головою Т-ва „Перемищина" (1993-2003).

Його молодший брат Павло вступив до дивізії „Галичина", попав у більшовецький полон у боях під Бродами, був репатріований й закінчив студії історії у США. На жаль, передчасно помер у 1958 р.

Д-р Петро Грицак цікавився історією Другої світової війни й участи в ній українців та був постійним дописувачем до журналу „Вісті комбатанта".

Глибокі співчуття дружині й дітям складають редакція і адміністрація журналу „Вісті комбатанта" та його приятелі.

ЗМІСТ (Закінчення)

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

ДО ІСТОРІЇ УГА

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

НАШІ ПОБРАТИМИ

НАШІ СУСІДИ – РОСІЯ

НАШІ СУСІДИ – ПОЛЬЩА

СПОМИНИ

КОНКУРС з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ім. П. ЯЦИКА

ВІДЗНАЧЕННЯ 70-ліття СТВОРЕННЯ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

БРАТСТВО кол. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА